

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ruokahallinnon tietovarannosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ruokahallinnon tietovarannosta, jolla kumottaisiin voimassa oleva laki maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia ja riistavahinkolakia sekä tehtäväksi 13 lakiin, joihin sisältyy erityissäännöksiä ehdotetun lain soveltamisalaan kuuluvista rekistereistä, uudistuksesta johtuvat viittaustekniset muutokset ja tarvittavat muut muutokset.

Ehdotettu uusi laki sisältäisi tarvittavat EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta sekä kansallisia yleislakeja ja hallinnonalan erityislakeja täydentävät säännökset maa- ja puutarhatalouteen, maataloustuotteiden markkinajärjestelyihin ja maaseudun kehittämiseen, elintarvikkeiden ja maa-, puutarha- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuuteen ja laatuun sekä eläinten terveyteen, eläinten hyvinvointiin ja kasvinterveyteen liittyvien rekisteritietojen ja muiden tietoaaineistojen käsittelystä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää rekisterinpitoon liittyvät vastuut, varmistaa tarvittavat käyttöoikeudet tietoon sekä poistaa tarpeettomat päällekkäisyydet yleislainsäädäntöön nähden. Tavoitteena on aiempaa paremmin vastata digitalisaation luomiin tarpeisiin sekä turvata riittävä paikkatietoa ja ympäristötietoa koskevien avoimuusvelvoitteiden täytäntöönpano rekisteröityjen oikeusturva varmistaen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan...

SISÄLLYS

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annettu laki (284/2008, *tietojärjestelmälaki*) on maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon yleislaki, jota sovelletaan hallinnonalan rekisterikokonaisuuteen sekä hallinnossa laadittuihin asiakirjoihin. Tietoyhteiskunnan kehitys sekä tietosuojaa ja tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön uudistuminen ovat aiheuttaneet tarpeen tarkastella lainsäädännön ajantasaisuutta ja toimivuutta.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa osiossa 3.4. Elinvoimainen Suomi mainitaan tavoitteena kehittää säädösympäristöä ja hallintoa siten, että ne mahdollistavat digitalisaation ja kestävä kehityksen. Keinoina mainitaan muun muassa julkisen sektorin digitalisaatiokyvyyden nostaminen. Hallitusohjelman mukaan julkisten palvelujen tulisi olla kansalaisten ja yritysten saatavilla sähköisesti vuoteen 2023 mennessä, mitä tavoitetta tuetaan laatimalla digitalisaation edistämisen ohjelma. Lisäksi lähtökohtana on, että julkiset toimijat avaavat julkiset rajapinnat, jos niitä ei ole erityistä syytä pitää niitä suljettuna. Tätä tuetaan laatimalla strategia toimenpidesuunnitelmineen. Hallitusohjelman mukaan yksityisyyden suojaa, tietosuojaa ja tietojen julkisuutta koskevien lakien toimivuutta varmistetaan kokonaisuutena tietosuoja-asetuksen rajoissa.

1.2 Valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 28.4.2017 tietojärjestelmälain uudistamishankkeen. Hankkeen (MMM 018:00/2017) tehtävänä oli arvioida lain ajantasaisuus ja toimivuus hallinnonalan tietotarpeiden kannalta sekä erityisesti rekisterien tietosisältöä, rekisteritietojen käsittelyä ja tietojen luovuttamista koskevien säännösten osalta. Lain ajantasaisuuteen vaikuttavina muutostekijöinä asettamispäätöksessä mainittiin EU:n yleinen tietosuojalainsäädäntö ja siihen liittynyt tietosuojaa ja julkisen sektorin tiedonhallintaa koskevan kansallisen lainsäädännön uudistus. Lisäksi mainittiin Maaseutuviraston ja Elintarviketurvallisuusviraston yhdistymishanke sekä valmisteilla ollut maakuntauudistus. Työryhmän tuli arvioida, riittävätkö muutokset voimassa olevaan lakiin vai onko tarkoituksenmukaista uudistaa koko laki. Lisäksi työryhmän tuli valmistella ehdotus muutetuksi säännöksi hallituksen esityksen muotoon. Työryhmässä olivat edustajat maa- ja metsätalousministeriöstä sekä Elintarviketurvallisuusvirastosta ja Maaseutuvirastosta, jotka yhdistyivät vuoden 2019 alussa Ruokavirastoksi. Lisäksi työryhmässä oli jäseniä Maanmittauslaitoksen tietotekniikkapalvelukeskuksesta, jonka toiminnot osittain siirtyivät Ruokavirastoon.

Työryhmän toimikausi oli määrätty kestävänsä 30.10.2018 saakka, mutta 7.2.2019 toimikautta jatkettiin 31.12.2019 asti. Hankkeen etenemistä hidastivat tietosuojaa ja tiedonhallintaa koskevan yleislainsäädännön valmisteluaiakatauluihin liittyvät syyt. Työryhmä totesi vuoden 2019 syksyllä, että lakiin liittyy vielä epäselviä kysymyksiä, joiden selvittelyä on jatkettava.

Työryhmän määräajan päätyttyä esityksen valmistelua jatkettiin virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä työryhmän työn pohjalta.

Valmisteluaineisto on nähtävillä Valtioneuvoston hankeikkunassa Internet-osoitteessa <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM018:00/2017>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää koskeva maa- ja metsätalousministeriön hallinnon-alan lainsäädäntö

Laki maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä

Tietojärjestelmälakia sovelletaan maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon tehtäviin liittyviin rekistereihin sekä maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnossa laadittuihin asiakirjoihin, jos rekistereissä ja asiakirjoissa olevat tiedot kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan. Tätä rekisterien ja asiakirjojen muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan laissa *maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmäksi*. Laki on luonteeltaan sen soveltamisalaan kuuluvaa kokonaisuutta koskeva yleislaki, jota ei sovelleta siltä osin kuin muussa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainsäädännössä säädetään toisin.

Tietojärjestelmälain tarve on liittynyt erityisesti siihen, että tukihallinnossa muodostuville rekistereille on tarvittu säädöspohja. Hallinnonalan erityislaeissa on kuitenkin eräitä erityissäännöksiä tukihallinnon rekistereistä. Lisäksi muiden kuin tukitehtäviin liittyvien rekisterien pitäminen perustuu pääasiassa erityislakien säännöksiin, ja tietojärjestelmälailla on tähän lainsäädäntöön nähden vähäisempi täydentävä rooli.

Kokonaisuuteen liittyviin rekistereihin sisältyvien tietojen julkisuuteen, niiden luovuttamiseen ja luovuttamisesta perittäviin maksuihin sovelletaan näitä asioita koskevia yleislakeja siltä osin kuin tietojärjestelmälaissa tai hallinnonalan erityislaeissa ei ole kyseisistä yleislaeista poikkeavia säännöksiä.

Lain mukaan maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää käytetään tukien hakemiseen, hallinnointiin ja valvontaan, eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvinterveyttä, maatalouden tuotantopanoksia, maataloustuotteita ja elintarvikkeita koskevan lainsäädännön noudattamisen valvontaan sekä edellä mainittuja tehtäviä koskevan päätöksenteon valmisteluun. Järjestelmää käytetään myös hankkeiden ja toimenpiteiden suunnitteluun ja vaikutusten seurantaan, tilastollisiin tarkoituksiin sekä tutkimukseen. Lisäksi tietoja käytetään kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain (1279/2009) 6 §:n mukaisen tilan oman siemenen käytöstä lajikkeen omistajalle suoritettavan korvauksen perinnän toteuttamiseen sen mukaan kuin siitä säädetään mainitussa laissa.

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, jota varten tiedot on kerätty ja talletettu, ellei asiasta ole erityissäännöksiä.

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmä koostuu lain mukaan seuraavista rekistereistä:

- maatilojen omistajuuteen ja hallintaan, maatalouden tukemiseen, maaseudun kehittämisen tukemiseen sekä vienti- ja sisämarkkinatukiin liittyvät asiakasrekisterit
- tukien maksuun ja valvontaan liittyvät rekisterit
- eläinten tunnistamiseen ja jäljitettävyyteen liittyvät rekisterit
- eläinten terveyden ja hyvinvoinnin, elintarviketurvallisuuden ja kasvinterveyden varmistamiseen liittyvät rekisterit

Laissa on lisäksi säännös, jonka mukaan tietojärjestelmään voi sisältyä verkkopalvelu maaseutuelinkeinohallinnon asiakkaita varten.

Rekisterinpitäjiksi on säädetty Elintarviketurvallisuusvirasto ja Maaseutuvirasto (nykyisin Ruokavirasto) sekä Luonnonvarakeskus, kukin oman toimialansa osalta. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriölle, Maanmittauslaitokselle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille (*ely-keskukset*), kuntien maaseutuelinkeino- ja elintarvikevalvontaviranomaisille, aluehallintovirastoille ja kunnaneläinlääkäreille on säädetty oikeus käyttää ja

velvollisuus päivittää tietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Rekisterinpitäjät päättävät tietojen luovuttamisesta sivullisille kukin oman toimialansa osalta. Lisäksi ely-keskukset sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset voivat luovuttaa tietoja oman viranomaistehtävänsä osalta. Julkisia tietoja voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla muille viranomaisille tai viranomaistehtäviä hoitaville tahoille laissa säädettyä tehtävää tai velvoitetta varten.

Tietojärjestelmälaissa on säännökset tietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta salassapitosäännösten estämättä ulkomaiden viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille EU-lainsäädännöstä ja Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden hoitamista varten. Lisäksi laissa on säännökset tietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten, tukien saajia koskevan listauksen julkaisemisesta vuosittain Euroopan yhteisön säännöksissä säädetyllä tavalla sekä tietojen poistamisesta tietojärjestelmästä.

Rekistereitä koskeva kansallinen erityislainsäädäntö

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on kymmeniä lakeja ja asetuksia, joissa on erityissäännöksiä tietojärjestelmälain soveltamisalaan kuuluvista rekistereistä.

Osassa näistä laeista nimenomaisesti mainitaan, että laissa säädetty rekisteri on osa tietojärjestelmälain mukaista maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää. Kytkeä selkeyttää sitä, että rekisteriin sovelletaan tietojärjestelmälakia kyseisen erityislain säännöksiä täydentävästi. Tällaisia lakeja ovat elintarvikelaki (23/2006), laki kasvinjalostajanoikeudesta (1279/2009), laki eläintunnistujärjestelmästä (238/2010), laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista (986/2011), laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä (999/2012), laki maatalouden tukien toimeenpanosta (192/2013), eläintautilaki (441/2013), laki tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta (497/2013), laki maaseudun kehittämisen tukemisesta (28/2014), laki eläinjalostustoiminnasta (319/2014), laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014), laki luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta (294/2015), laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) sekä siemenlaki (600/2019).

Tietojärjestelmälain soveltamisalaan kuuluvat kuitenkin myös taimiaineistolain (1205/1994), kolttalain (253/1995), eläinsuojelulain (247/1996), eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000), hukakauran torjunnasta annetun lain (185/2002), lannoitevalmistelain (539/2006), eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006), rehulain (86/2008), eläinlääkintähuoltolain (765/2009), kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) sekä kasvinterveyslain (1110/2019) mukaiset rekisterit, vaikka niissä ei ole nimenomaisia kytkentöjä tietojärjestelmälakiin.

Edellä mainituissa laeissa säädetään viranomaisen velvollisuudesta pitää tiettyjä rekistereitä, rekisterien käyttötarkoituksesta ja rekisterien keskeisestä tietosisällöstä. Varsinkin niissä laeissa, joissa ei ole viittauksia tietojärjestelmälakiin, säädetään myös rekisteritietojen luovuttamisesta sekä tietojen säilytysajoista ja poistamisesta rekisteristä. Asioiden kattava säätäminen erityislaeissa merkitsee, että tietojärjestelmälain merkitys kyseisten rekistereiden osalta jää vähäiseksi tai jopa olemattomaksi.

Lisäksi erityisiä tietojen säilyttämistä koskevia säännöksiä sisältyy seuraaviin lakeihin: luopumiseläkelaki (16/1974), laki maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä (1317/1990), laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta (1330/1992), laki maatalousyrittäjien luopumistuesta (1293/1994) sekä laki maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta (612/2006).

Rekistereitä koskeva EU-lainsäädäntö

Maatalous-, elintarvike- ja maaseutuhallinnon rekistereitä koskevat kansalliset säännökset perustuvat suurelta osin joko EU-säännöksissä suoraan säädettyihin rekisterinpitovelvoitteisiin taikka muutoin EU-säännösten täytäntöönpanoon.

Maataloushallinnon myöntämien eläin- ja pinta-alaperusteisten toimenpiteiden hallinnointiin liittyy yhden-
netty hallinto- ja valvontajärjestelmä (IACS), josta säädetään yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hal-
linnoinnista ja seurannasta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 352/78, (EY) N:o 165/94, (EY) N:o 2799/98,
(EY) N:o 814/2000, (EY) N:o 1290/2005 ja (EY) N:o 485/2008 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamen-
tin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1306/2013 (*horisontaaliasetus*).

Horisontaaliasetus kattaa myös maataloustukirahastosta rahoitettavat maatalousmarkkinoita säätelevät ja tu-
kevat toimenpiteet, joista säädetään tarkemmin maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neu-
voston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoa-
misesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1308/2013, (*markkinajärjestely-
asetus*). Horisontaaliasetuksessa on lisäksi säännökset tietojen toimittamisesta (102 artikla), luottamisellisuu-
desta (103 artikla), tuensaajien julkistamista (111 artikla) ja henkilötietojen käsittelystä ja tietosuojasta (117
artikla). Lisäksi horisontaaliasetus kattaa maaseuturahastosta rahoitettavat muutkin kuin yhdennettyyn hal-
linto- ja valvontajärjestelmään liittyvät toimenpiteet. Tällaisia toimenpiteitä ovat hanke- ja yritystuet sekä maa-
talouden investointi- ja aloitustuet.

Maaseuturahastosta rahoitettavien toimenpiteiden osalta rekistereille asetettavista vaatimuksista säädetään li-
säksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1305/2013 Euroopan maaseudun kehittämisen
maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o
1698/2005 kumoamisesta (*maaseutuasetus*), erityisesti asetuksen 70 artiklassa.

Eläinten terveyttä koskevassa lainsäädännössä säädetään eläintunnistusjärjestelmästä, joka edellyttää jäljitet-
tävyys turvaamiseksi mm. eläinten pitopaikkojen ja eläinten rekisteröintiä. Asiaa koskee Euroopan parla-
mentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 tarttuvista eläintaukeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien
säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö"), joka tulee sovellettavaksi 21.4.2021 kor-
vaten aiemman direktiiveihin pohjautuvan sääntelyn.

Elintarvikkeita, rehuja, eläinten terveyttä ja kasvinterveyttä koskevissa EU-säännöksissä säädetään myös
muista toimijoita koskevista ilmoitusvelvollisuuksista sekä lupavaatimuksista, joihin liittyen viranomaisen
edellytetään pitävän rekisteriä ilmoituksen tehneistä ja luvan saaneista toimijoista. Rekistereistä säädetään mm.
seuraavissa EU-asetuksissa:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009 muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitet-
tujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen
(EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 852/2004 elintarvikehygieniasta
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004 eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista
erityisistä hygieniasäännöistä
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/2031 kasvintuhoojien vastaisista suojatoimenpi-
teistä, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 228/2013, (EU) N:o 652/2014 ja (EU)
N:o 1143/2014 muuttamisesta sekä neuvoston direktiivien 69/464/ETY, 74/647/ETY, 93/85/ETY,
98/57/EY, 2000/29/EY, 2006/91/EY ja 2007/33/EY kumoamisesta

Elintarvike- ja rehuturvallisuutta, eläinten terveyttä sekä eläinten hyvinvointia koskevat säännökset kytkeyty-
vät tukijärjestelmiin muun muassa sitä kautta, että niitä on horisontaaliasetuksen 91–95 artiklan ja sen liitteen
II mukaan tietyiltä osin noudatettava Euroopan unionin suorien tukien järjestelmän sekä eräiden maaseudun
kehittämisohjelmien perusteella maksettavien maataloustukien täydentävinä ehtoina. Noudattamista valvo-
taan suorittamalla otantaan perustuvia tarkastuksia, mutta myös muun valvonnan yhteydessä havaitut täyden-
tävien ehtojen laiminlyönnit voivat johtaa tukileikkauksiin.

2.2. Rekisterikokonaisuus ja siihen liittyvät asiointipalvelut käytännössä

Viljelijätukiin, maaseudun kehittämiseen sekä maatalouden markkinajärjestelyihin liittyvät rekisterit ja asiointisovellukset

Maataloushallinnon myöntämien viljelijätukien hallinnointia varten olevaan rekisterikokonaisuuteen kuuluu Tukisovellus, johon kirjataan tukihakemuksista ja maksupyynnöistä saadut sekä tuen takaisinperintää koskevat tiedot. Viljelylohkojen tunnistusta varten on peltolohkokorekisteri, joka perustuu karttoihin, kiinteistörekisteri-asiakirjoihin tai muuhun kartta-aineistoon, ja siinä käytetään hyväksi sähköistä paikkatietojärjestelmätekniikkaa. Kokonaisuuteen kuuluvat myös mm. kiintiö- ja maitorekisteri sekä tiliöinti-, maksutieto- ja saataviensuurantajärjestelmä Sampo. Horisontaaliasetuksessa käytetään sovelluksiin liittyen käsitettä yhdenmukainen hallinto- ja valvontajärjestelmä, mutta sovellusten avulla hallinnoidaan myös sellaisia kansallisia tukia, jotka eivät perustu horisontaaliasetukseen. Eläinperusteisten tukien osalta yhdenmukaiseen järjestelmään tulee horisontaaliasetuksen mukaan sisällyttää EU:n eläinten terveyttä koskevassa lainsäädännössä säädetty eläintunnistusjärjestelmä, jota esitellään jäljempänä eläinten terveyteen liittyviä rekistereitä koskevassa jaksossa.

Viljelijätukien hakemista varten on Vipu-verkkoasiointipalvelu. Palvelussa viljelijä voi laatia sähköisen tukihakemuksen ja tarkastella maatilansa tukihakemustietoja ja karttakuvia. Tukien hallinnointiin liittyviin rekistereihin tallentuvat asiakkailta Vipu-järjestelmän kautta kerättävien tietojen lisäksi asiakkaiden kuntiin, elykeskuksiin, Ahvenanmaan valtionvirastoon ja Ahvenanmaan maakuntahallitukseen ilmoittamat tukiin liittyvät tiedot sekä käsittelyn yhteydessä syntyvät tiedot. Asioiden käsittelyssä käytetään myös maataloushallinnon yhteistä asiakastietovarantoa (ASTI), jossa käytetään myös väestötietorekisterin, kaupparekisterin ja yhdistysrekisterin tietoja. Vipu-järjestelmän kautta muodostuvat asiakirjat arkistoituvat automaattisesti Ruokaviraston sähköiseen arkistoon.

Maaseudun kehittämisen rekisteri sisältää Manner- Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014–2020 sisältyvien hanke-, yritys- ja rakennetukien, neuvontakorvauksen, toimintarahan ja teknisen avun sekä Ahvenanmaan maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 tukien ja maksatusten hakemustiedot, päätöstiedot sekä maksatuksiin liittyvät tarkastustiedot. Rekisteri sisältää lisäksi ohjelman seurannassa ja raportoinnissa tarvittavat tiedot. Neuvojarekisterissä on erikseen neuvoja koskevia tietoja, jotka liittyvät Neuvo2020- tuen toimeenpanoon. Maaseudun kehittämiseen liittyvien tukien hakemista ja käsittelyä varten on Hyrrä-verkkoasiointipalvelu. Myös kaikki paperilla vastaanotettavat hakemukset ja muut asiakirjat tallennetaan sähköisessä muodossa Hyrrään. Hyrrässä syntyvät asiakirjat arkistoituvat automaattisesti Ruokaviraston sähköiseen arkistoon. Hyrrä käyttää suoraan maataloushallinnon yhteistä asiakastietovarantoa.

Maataloustuotteiden markkinajärjestelyn toimeenpanoon liittyviä tehtäviä varten pidetään myös eräitä rekistereitä. Ruokavirasto hallinnoi EU:n markkinajärjestelyasetuksen mukaisten tukien sekä todistus- ja kiintiöhallinnon toimeenpanoon tarvittavia rekistereitä. Koulujakelu-järjestelmän asiointia sekä viranomaistoimintoja varten on Nekka-sovellus. Lisäksi on muita, pienempiä rekistereitä.

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmään sisältyy lisäksi eräitä muita sähköisiä tukien käsittelyjärjestelmiä, joiden käyttötarkoitus on muun muassa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan aiempien kausien mukaisten tukien hakemista, käsittelyä, säilyttämistä, seuranta- ja raportointia koskevien asiakirjojen ja tietojen hallinnointi. Tukihakemukset, joita ei ole tehty verkkoasiointipalvelun kautta, kirjataan tavanomaiseen tapaan viranomaisen asiarekisteriin viranomaisen kirjaamossa.

Tukia koskevat hakemukset ja muut asiakirjat pääsääntöisesti arkistoidaan Ruokaviraston sähköiseen arkistoon. Näin tehdään myös niissä tapauksissa, joissa arkistointi ei tapahdu automaattisesti sovellusten kautta. Tästä on joitakin poikkeuksia. Esimerkiksi tietyt salassa pidettävät asiakirjat kuten lääkärinlausunnot arkistoidaan paperisina viranomaisen oman arkistonmuodostamissuunnitelman mukaisesti.

Elintarviketurvallisuuteen, maa-, puutarha- ja metsätalouden tuotantopanoksiin, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä kasvinterveyteen liittyvät rekisterit

Eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä rekistereistä laajimpia ovat eläintunnistusjärjestelmään sisältyvät eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterit, joihin rekisteröidään eläintenpitäjät, eläinten pitopaikat ja haaskaruokintapaikat sekä näiden paikkojen haltijat, sekä eläinrekisterit, joihin merkitään mm. eläinten tunnistamiseen ja siirtoihin liittyvät tiedot. Eläintunnistusjärjestelmään liittyy sähköinen asiointipalvelu.

Muita eläinten terveyteen liittyviä rekistereitä ovat muun muassa rekisterit sivutuotetoimijoista ja vesiviljely-eläinten terveysluparekisteri. Eläinten hyvinvointiin liittyviä rekistereitä ovat eläinkuljettajarekisteri, eläinvälittäjärekisteri sekä rekisterit eläinsuojelulain mukaisista ilmoituksenvaraisista ja luvanvaraisista toimijoista. Rekisterikokonaisuuteen kuuluvat myös muun muassa eläinlääkärirekisteri, rekisteri yksityisten eläinlääkäripalvelujen tuottajista, rekisteri eläinten kantakirjaa pitävistä yhteisöistä sekä useat valvontatietoja sisältävät rekisterit.

Elintarvike- ja rehuturvallisuutta koskevien säännösten nojalla pidetään rekisteriä alkutuotantopaikoista ja elintarvikehuoneistoista, hyväksytyistä elintarvikehuoneistoista sekä rehualan toimijoista. Elintarvikkeita koskevaan rekisterikokonaisuuteen kuuluvat myös muun muassa luomutoimijarekisteri, rekisteri ulko- ja lattiakalanaloista, kasvien laadunvalvontarekisteri, rekisteri elintarvikkeiden tai veden välityksellä levinneistä epideemoista, viejärekisteri sekä rekisteri elintarvikehygieniää koskeviin osaamistesteihin osallistuneista ja osaamistodistuksen saaneista henkilöistä.

Kasvintuotantoon liittyviä rekistereitä ovat muun muassa taimiaineistorekisteri, kylvösiementen markkinoijien elinkeinonharjoittajarekisteri, siemenpakkaamorekisteri, puisen pakkausmateriaalin merkinnänhaltijarekisteri, kasvinjalostajanoikeusrekisteri, peltokasveja ja taimiaineistoja koskevat lajikeluettelot, lannoitevalmisteiden valvontarekisteri sekä kasvinsuojelurekisteri.

Elintarviketurvallisuuteen, maa-, puutarha- ja metsätalouden tuotantopanoksiin, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä kasvinterveyteen liittyvät lisäksi Ruokaviraston laboratoriotoinnin rekisterit, joihin talletetaan tietoja laboratoriodien palvelutoiminnan asiakkaista, eläintautiseurannan laboratorionäytteiden tutkimuksista sekä rehujen ja lannoitteiden valvontasuunnitelman mukaisista tutkimuksista.

Rekistereiden avulla käsiteltävä tieto ei arkistoidu keskitetysti, vaan lähtökohtaisesti kukin viranomainen huolehtii tiedonohjauksen suunnittelusta ja asiakirjojen arkistoinnista käsittelemiensä asioiden osalta.

Ahvenanmaan maakunnan asema

Lähtökohtaisesti tietojärjestelmälakia sovelletaan Ahvenanmaan maakunnassa siltä osin kuin kyse on Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita koskevista rekistereistä ja tiedoista.

Valtakunnalla on lainsäädäntövalta maataloustuotteiden hintoja ja maataloustuotteiden viennin edistämistä koskevissa asioissa. Valtakunnan toimivaltaan katsotaan kuuluvan muun muassa viljelijöille maksettavat EU:n suorat tuet. Maakunnalla on lainsäädäntövalta muissa kuin valtakunnalle kuuluvissa maa- ja metsätaloutta ja maataloustuotannon ohjaamista koskevissa asioissa sekä maatalousmaan tuotantokyvyn ylläpitämisen osalta. Kuitenkin Ruokavirasto toimii maksajavirastona myös maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvien tukijärjestelmien osalta. Tämä merkitsee käytännössä, että Ruokaviraston maksajavirastotoiminnassa rekisteritietoja hallinnoidaan samoin periaattein riippumatta siitä, koskevatko ne Ahvenanmaan maakunnan vai Manner-Suomen toimijoita.

Valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat kotieläinten tarttuvien tauteja, eläinten ja eläintuotteiden maahantuonnin kieltämistä, kasvintuhoojien maahan kulkeutumisen estämistä, lääkkeitä sekä eläinlääkäreiden kelpoisuusvaatimuksia. Maakunnan lainsäädäntövalta kattaa eläinsuojelun ja eläinlääkintähuollon muilta osin sekä elintarvikkeet.

Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:ssä säädetään kuitenkin, että tehtävistä, jotka kotieläinten tarttuvien tautien torjuntaa tai kasvintuhoojien maahan kulkeutumisen estämistä koskevan lainsäädännön kuuluvat valtakunnan viranomaiselle tai kunnille, huolehtii maakunnassa maakunnan hallitus tai muu maakuntalaissa määrätty viranomainen. Mainittu poikkeus edellyttää tiettyjen erityislaeissa säädettyjen rekistereiden osalta poikkeamista myös tietojärjestelmälain rekisterinpitovastuuta koskevista säännöksistä. Lisäksi eräiden sellaisten valtakunnan säännöksissä säädettyjen rekistereiden, joita EU-säännösten mukaisesti voi Suomessa olla vain yksi, tulkitaan Ahvenanmaan itsehallintolain 30 §:stä riippumatta kuuluvan valtakunnan viranomaisen vastuulle. Ruokavirastoa pidetään eläintunnistusjärjestelmän rekisterinpitäjänä, minkä lisäksi eräitä muita eläintunnistusjärjestelmään liittyviä tehtäviä on siirretty maakunnan viranomaisilta Ruokavirastolle sopimusasetuksella.

2.3 Maaseutuhallinnon tietojärjestelmään soveltuva yleislainsäädäntö

Yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuoja laki

Henkilötietojen käsittelyä koskee luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) (*tietosuoja-asetus*). Asetuksessa henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan kaikkia henkilötietoihin tai niitä sisältäviin tietojoukkoihin kohdistettavia toimintoja kuten tietojen keräämistä, säilyttämistä, käyttöä, luovuttamista, yhdistämistä, poistamista ja tuhoamista. Henkilötiedon käsite on asetuksessa laaja kattaa kaikki tunnistettuun taikka suoraan tai epäsuorasti tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvät tiedot.

Tietosuoja-asetuksen periaatteiden mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä henkilötietoja saa käsitellä myöhemmin näiden käyttötarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla. Kerättävien henkilötietojen tulee olla asianmukaisia, olennaisia ja tarpeellisia niiden käsittelytarkoituksen kannalta. Henkilötietoja ei siten voi kerätä esimerkiksi siltä varalta, että niiden käyttö voisi myöhemmin osoittautua hyödylliseksi. Rekisterinpitäjän tulee huolehtia epätarkkojen ja virheellisten tietojen oikaisemisesta tai poistamisesta viipymättä. Lisäksi asetus edellyttää rekisterinpitäjän huolehtivan, että henkilötietojen käsittely on lainmukaista ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvää ja että rekisteröity voi saada tietoja itseään koskevasta henkilötietojen käsittelystä. Tietosuoja-asetuksessa säädettyjä rekisteröidyn oikeuksia voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin rajoittaa.

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan asetuksessa "luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot". Jos rekisterinpitäjiä on vähintään kaksi, nämä ovat yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjien tulee keskinäisellä järjestelyllä läpinäkyvällä tavalla määritellä kunkin vastuualueet siltä osin kuin vastuista ei säädetä unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä.

Henkilötietojen käsittely on asetuksen mukaan lainmukaista muun muassa silloin, kun se liittyy rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen (6 artiklan 1 kohta c alakohta) taikka yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjän julkisen vallan käyttöön (6 artikla 1 kohta e alakohta). Asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään mainittuihin käsittelyperusteisiin liittyvästä kansallisesta liikkumavarasta eli mahdollisuudesta säätää kansallisia säännöksiä tarkemmin henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteesta. Kansallisesti voidaan säätää muun muassa käsiteltävien tietojen tyypistä, rekisteröidyistä, tietojen luovuttamisesta, käyttötarkoitussidonnaisuudesta ja säilytysajoista. Jäsenvaltioiden lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietojen käsittely on vain rajoitetusti, asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa mainitulla tavalla mahdollista muuta kuin sitä tarkoitusta varten, johon tiedot on kerätty. Oikeudesta alkupe-
räisen käyttötarkoituksesta poikkeavaan käsittelyyn voidaan kuitenkin säätää jäsenvaltion kansallisessa lain-
säädannössä, ”joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpi-
teen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi”. Mainitussa 23 artiklan 1 kohdassa mai-
nitaan hyväksyttävänä tavoitteina muun muassa rekisteröityjen suojelu, yleinen turvallisuus, muu unionin tai
jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvä tärkeä tavoite kuten kansanterveys sekä julkisen vallan käyttöön
liittyvä valvonta-, tarkastus tai sääntelytehtävä.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa säädetään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta käsittelystä. Erityisiä hen-
kilötietoryhmiä koskevien tietojen kuten rodun, etnisen alkuperän, terveyttä koskevien tietojen käsittely on
kiellettyä, ellei käsittely perustu artiklan 2 kohdassa mainittuun käsittelyperusteeseen. Kohdan g alakohdan
mukaan jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan säätää tietojen käsittelystä tärkeästä yleistä etua koskevasta
syystä edellyttäen, että lainsäädäntö on oikeasuhteista ja siinä otetaan tarvittavassa määrin huomioon rekiste-
roidyn oikeuksien ja etujen suojelu.

Tietosuoja-asetuksen III luvussa säädetään rekisteröidyn oikeuksista, joita ovat muun muassa oikeus saada
tietoa henkilötietojen käsittelystä, oikeus saada pääsy tietoihin, oikeus oikaista tietoja sekä oikeus vaatia itse-
ään koskevien tietojen poistamista. Asetuksessa säädetään myös rajoitetuista mahdollisuuksista poiketa näistä
oikeuksista kansallisella lainsäädännöllä. Asetuksen IV luvussa säädetään rekisterinpitäjän ja henkilötietojen
käsittelijän velvollisuuksista.

Tietosuoja-asetuksen 86 artikla koskee tietosuojan ja viranomaisten asiakirjojen julkisuuden yhteensovitta-
mista. Artiklan mukaan viranomaiset voivat yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksi luo-
vuttaa viranomaisten hallussa olevien virallisten asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja viranomaiseen sovellet-
tavan unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jotta voidaan sovittaa yhteen asetuksen mu-
kainen oikeus henkilötietojen suojaan sekä virallisten asiakirjojen julkisuus.

Tietosuoja-laki (1050/2018) koskee yleislakina tietosuoja-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa. Lain mukaan
kieltoa käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaa tietoa ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään
laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Lisäksi laissa säädetään muun
muassa tietosuoja-valtuutetusta sekä henkilötietojen käsittelystä journalistisia tarkoituksia varten, akateemisen,
taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten sekä tieteellistä tai historiallista tutkimustarkoitusta var-
ten.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

Tietojärjestelmälain mukaan tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen, niiden luovuttamiseen ja luovuttamisesta pe-
rittäviin maksuihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, *julkisuus-
laki*), ellei tietojärjestelmälaissa tai muussa laissa toisin säädetä. Julkisuuslain mukaan viranomaisten asiakirjat
ovat julkisia, ellei niitä ole erikseen säädetty salassa pidettäviksi. Salassapitoperusteista säädetään lain 24 §:ssä.
Lakia sovelletaan viranomaisten ohella julkisia hallintotehtäviä hoitaviin muihin tahoihin.

Asiakirjan määritelmä on julkisuuslain mukaan lakea. Asiakirjoja voivat olla paperiasiakirjojen lisäksi melkein
mitkä tahansa tallenteet, jotka ovat saatavissa selville automaattisen tietojenkäsittelyn taikka äänen- tai kuvan-
toistolaitteiden tai muiden apuvälineiden avulla.

Julkiisuuslain 16 §:ssä säädetään asiakirjojen antamistavoista. Tieto asiakirjan sisällöstä annetaan suullisesti
taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi taikka anta-
malla asiakirjasta kopio tai tuloste. Tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydytyllä tavalla, jollei

pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa viranomaistoiminnalle. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen ratkaisusta automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidetyn rekisterin julkisista tiedoista on oikeus saada kopio teknisenä tallenteena tai muutoin sähköisessä muodossa, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Tietojen antaminen vastaavassa muodossa muusta julkisesta asiakirjasta on viranomaisen harkinnassa, jollei toisin säädetä.

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmän kannalta keskeinen on julkisuuslain 16 §:n 3 momentin säännös, jonka mukaan viranomaisen henkilökisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa vain, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Mainitussa momentissa säädetään myös, että henkilötietoja saa luovuttaa suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa.

Lain 16 §:ssä viitataan teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla tapahtuvan tietojen luovutuksen osalta julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) säännöksiin.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (*tiedonhallintalaki*) tavoitteena on edistää hallinnon digitalisointia ja tehokkuutta muun muassa yhtenäistämällä ja tarkentamalla tiedonhallinnan ja tietojen luovuttamisen menettelyjä. Laissa säädetään viranomaisten velvollisuudesta suunnitella tiedonhallintaa sekä ylläpitää kuvausta sen hallinnoimista tietovarannoista. Laissa säädetään myös muun muassa tietoturvallisuudesta ja asiakirjojen turvallisuusluokittelusta sekä viranomaisten asiarekistereistä eli diaareista. Tiettyjä lain säännöksiä sovelletaan viranomaisten ohella julkisia hallintotehtäviä hoitaviin muihin tahoihin.

Yksi tärkeimmistä lain tuomista uudistuksista on teknisen käyttöyhteyden avaamista koskeva sääntely, joka hyvin suurelta osin mahdollistaa asiaan liittyvistä erityissäännöksistä luopumisen. Ennen lain voimaantuloa lainsäädännössä on laskettu olevan jopa yli 300 säännöstä mahdollisuudesta luovuttaa asiakirjoja ja muita tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla. Tiedonhallintalain 22 §:n mukaan viranomaisten on toteutettava säännöllisesti toistuva ja vakiosisältöinen sähköinen tietojen luovuttaminen tietojärjestelmien välillä teknisten rajapintojen avulla, jos vastaanottavalla viranomaisella on tietoihin laissa säädetty tiedonsaantioikeus. Mainittu sähköinen luovuttaminen voidaan kuitenkin toteuttaa muulla tavalla, jos teknisen rajapinnan toteuttaminen tai käyttö ei ole teknisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukaista. Viranomainen voi avata teknisen rajapinnan tiedonsaantiin oikeutetulle viranomaiselle myös muissa tilanteissa. Luovutettaessa henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja teknisten rajapintojen avulla on teknisesti varmistettava luovutettavien tietojen tapauskohtainen tarpeellisuus tai välttämättömyys tietoja saavan viranomaisen tehtävien hoitamiseksi. Teknisen rajapinnan avulla luovutettavien tietojen tietorakenteen kuvauksen määrittelee ja sitä ylläpitää tiedot luovuttava viranomainen. Suunniteltaessa usean viranomaisen välistä tietojen luovuttamista teknisten rajapintojen avulla on tietorakenteen kuvaus määriteltävä ja ylläpidettävä toimialasta vastaavan ministeriön johdolla.

Lain 23 §:n mukaan viranomainen voi avata katseluyhteyden toiselle viranomaiselle tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin katseluoikeuden saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus. Katselumahdollisuus tulee rajata vain yksittäisiin hakuihin, jotka voivat kohdistua tiedonsaantioikeuden mukaisesti tarpeellisiin tai välttämättömiin tietoihin. Tietojen hakemisen yhteydessä tulee selvittää tietojen käyttötarkoitus. Viranomaisen on toteutettava katseluyhteys siten, että katseluyhteyden mahdollistava tietojärjestelmä tunnistaa automaattisesti poikkeavan tietojen hakemisen.

Lain 24 §:n mukaan viranomainen voi luovuttaa teknisten rajapintojen avulla tietoja muullekin kuin toiselle viranomaiselle, jos tiedot saavalla toimijalla on erikseen laissa säädetty tiedonsaantioikeus ja oikeus käsitellä näitä tietoja. Rajapinnan avaamisen edellytysten ja toteuttamisen osalta pykälässä viitataan lisäksi 22 §:ään.

Tiedot luovuttavan viranomaisen on tarvittaessa varmistettava, että tietoja saava toimija noudattaa tietojen käsittelyssä tiedonhallintalaissa säädettyjä velvollisuuksia.

Sähköistä asiointia koskevat lait

Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa (306/2019) sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoinnissa annetussa laissa (13/2003) säädetään muun muassa julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/2102 (*saavutettavuusdirektiivi*) täytäntöönpanosta. Laeissa säädetään viranomaisten sekä muiden julkista hallintoa hoitavien velvollisuudesta tarjota digitaalisia palveluja hallinnon asiakkaille sekä tähän liittyvistä velvollisuuksista. Lakien tarkoituksena on edistää jokaisen mahdollisuuksia käyttää yhdenvertaisesti digitaalisia palveluja parantamalla niiden saatavuutta, tietoturvallisuutta, laatua ja sisällön saavutettavuutta.

Euroopan neuvoston yleissopimus yksilöiden suojelusta automaattisessa tietojenkäsittelyssä

Yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen (SopS 36/1992) sisältämänä keskeisenä periaatteena on tietojen laatua koskeva käyttötarkoitussidonnaisuus. Sopimuksen tarkoituksena on turvata jokaiselle yksilölle sopimusosapuolten alueella hänen oikeutensa ja perusvapautensa ja erityisesti hänen oikeutensa yksityisyyteen henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä. Sopimuksessa määritellään ne tietosuojan perusperiaatteet, jotka sopimuksen osapuolet sitoutuvat toteuttamaan lainsäädännössään yksityisyyden suojaamiseksi henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä. Sopimus asettaa arkaluonteisten tietojen käsittelyn edellytykseksi kansallisen lainsäädännön takaaman riittävän turvan. Sopimus edellyttää myös, että henkilötietojen suojaamiseksi ryhdytään asianmukaisiin toimiin. Sopimuksessa ei ole määräyksiä tietojen luovuttamisesta.

PSI-direktiivi

Julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annetun Euroopan parlamentin direktiivin 2003/98/EY (*PSI-direktiivi*) tavoitteena on yhtenäistää julkisen sektorin tuottamien tietojen hyödyntämistä koskevia sääntöjä ja käytäntöjä. Direktiivi lähtökohtaisesti edellyttää, että julkisia tietoja on saatava käyttää muihinkin tarkoituksiin kuin alkuperäisen julkisen tehtävän hoitamiseen. PSI-direktiiviä sovelletaan laajasti julkisen sektorin tuottamiin asiakirjoihin, ei kuitenkaan asiakirjoihin, joihin kohdistuu kolmansien tekijänoikeuksia tai jotka eivät ole saatavilla kansallisten, mm. henkilötietojen suojaan, kansalliseen turvallisuuteen tai liikesalaisuuksien suojaan liittyvien rajoitusten vuoksi.

Inspire-direktiivi ja laki paikkatietoinfrastruktuurista

Euroopan yhteisön paikkatietoinfrastruktuurin (INSPIRE) perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/2/EY (*Inspire-direktiivi*) luo yleiset puitteet tiettyjen viranomaisten hallinnassa olevien paikkatietoaineistojen saatavuudelle ja käytölle Euroopassa. Direktiivi tähtää paikkatietojen yhteentoimivuuteen, niiden käytön ja ympäristön tilan seurannan tehostamiseen, viranomaisten yhteistyön lisäämiseen sekä monipuolisten kansalaispalvelujen syntymiseen.

Inspire-direktiivin mukaan paikkatiedolla tarkoitetaan kaikkea tietoa, joka sisältää välittömän tai välillisen viittauksen tiettyyn paikkaan tai maantieteelliseen alueeseen. Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat viranomaisen hallussa olevat paikkatietoaineistot, jotka ovat sähköisessä muodossa ja kuuluvat johonkin direktiivin liitteissä I-III lueteltuihin tietoryhmiin. Liitteen II mukaisiin tietoryhmiin kuuluvat muun muassa maanpeite myös maatalousalueiden osalta sekä ortoilmakuvat. Liitteen III mukaisiin tietoryhmiin kuuluvat muun muassa maaperä (esimerkiksi maannoksen syvyyden, rakenteen ja tarvittaessa keskimääräisen kaltevuuden ja arvioidun veden varastointikapasiteetin mukaan), maatalous- ja vesiviljelylaitokset (maatalouden tuotantolaitteet ja -laitteistot, mukaan lukien kastelujärjestelmät, kasvihuoneet ja eläinsuojat) sekä elinympäristöt ja biotoopit.

Direktiivi velvoittaa viranomaiset kuvailemaan direktiivin piiriin kuuluvat paikkatietoaineistot. Viranomaisten on laadittava ja pidettävä ajan tasalla yhteiskäyttöinen paikkatietoaineisto sekä huolehdittava, että se on avoimesti saatavilla tietoverkossa katselua ja siirtämistä varten. Paikkatietoaineistojen julkista saatavuutta voidaan kuitenkin rajoittaa muun muassa henkilötietojen tai kaupallisten ja teollisten tietojen luottamuksellisuuden vuoksi, jos tällaista salassapitoa edellytetään kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä. Rajoitusperusteita on direktiivin mukaan tulkittava suppeasti ottaen kussakin yksittäisessä tapauksessa huomioon palvelun saatavuuteen liittyvä yleinen etu. Kussakin yksittäistapauksessa tiedon ilmaisemiseen liittyvää yleistä etua on verrattava palvelun rajoittamisella suojattavaan etuun.

Suomessa Inspire-direktiivin täytäntöönpanosta säädetään paikkatietoinfrastruktuurista annetussa laissa (421/2009) ja sen nojalla. Lain 7 §:n mukaan paikkatietoa hallinnoivan viranomaisen on huolehdittava siitä, että yhteiskäyttöinen paikkatietoaineisto on saatavilla tietoverkossa aineiston katselua ja lataamista varten. Laissa ei ole erityistä säännöstä sen suhteesta julkisuuslakiin, erityisesti lain 16 §:n 3 momentissa säädettyihin viranomaisen henkilörekisteriin sisältyvien henkilötietojen luovuttamista koskeviin rajoituksiin. Lain tarkoituksena on, että julkisuuslakia sovelletaan lain rinnalla, mikä merkitsee, ettei lain nojalla voida sähköisesti julkaista paikkatietoja, joiden voidaan katsoa olevan myös henkilörekisteriin sisältyviä henkilötietoja.

Århusin sopimus ja ympäristötietodirektiivi

Tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehty yleissopimus (SopS 122/2004, *Århusin sopimus*) sisältää määräyksiä, joiden mukaan jokaisella tulee olla oikeus saada ympäristöä koskevaa tietoa ilman että tiedon saamista koskevaa pyyntöä tarvitsee erityisesti perustella. Vastaavasta oikeudesta säädetään ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/4/EY (*ympäristötietodirektiivi*).

Direktiivissä ja sopimuksessa ympäristötiedolla tarkoitetaan tietoa ympäristön osa-alueiden tilasta, biologisesta monimuotoisuudesta ja sen osatekijöistä ja osa-alueiden välisestä vuorovaikutuksesta, erilaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa ympäristön osa-alueisiin, toimenpiteistä, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa ympäristön osa-alueisiin ja tekijöihin sekä toimenpiteistä ja toimista, jotka on suunniteltu suojelemaan näitä osa-alueita. Lisäksi ympäristötiedolla tarkoitetaan ympäristölainsäädännön toimeenpanoa koskevia kertomuksia, tietoa kustannus- ja hyötyanalyysistä ja muista taloudellisista analyyseistä sekä olettamuksista, joita käytetään edellä mainittujen toimenpiteiden ja toimien yhteydessä. Ympäristötietoa on myös tieto ihmisten terveyden ja turvallisuuden tilasta, elintarvikeketjun saastuminen tarvittaessa mukaan lukien, sekä elinolojen, kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tilasta, siltä osin kuin ympäristön osa-alueiden tila tai näiden osa-alueiden välityksellä muu tekijä vaikuttaa tai voi vaikuttaa tähän tilaan.

Viranomaisten tulee saattaa pyydettyä saataville niiden omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaa ympäristötietoa ilman, että pyynnön esittäjän on perusteltava pyyntönsä. Tietopyyntö voidaan kuitenkin tietyin edellytyksin evätä. Näin voidaan tehdä esimerkiksi silloin, jos pyydetty tieto ei ole viranomaisen hallussa tai jos pyyntö on ilmeisen kohtuuton, esitetty liian yleisessä muodossa tai koskee keskeneräisiä tai sisäisiä asiakirjoja.

Tietopyyntö voidaan myös evätä perusteilla, jotka pitkälti vastaavat Inspire-direktiivissä säädettyjä rajoitusperusteita ja liittyvät muun muassa viranomaisten toiminnan luottamuksellisuuteen, kansainvälisiin suhteisiin, yleiseen turvallisuuteen tai kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen. Pyyntö voidaan myös evätä, jos tiedon ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti henkilötietojen luottamuksellisuuteen, jos kyseinen henkilö ei ole antanut suostumustaan tiedon ilmaisemiseen ja jos tällaisesta salassapidosta säädetään kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä. Sopimuksessa ja direktiivissä edellytetään, samoin kuin Inspire-direktiivissä, että tiedon saantia rajoittavia perusteita tulkitaan suppeasti.

2.4 Nykytilan arviointi

Rekisterinpitoon liittyvät vastuut

Vuoden 2019 alussa toimintansa aloittaneesta Ruokavirastosta säädetään Ruokavirastosta annetussa laissa (371/2018). Virasto perustettiin yhdistämällä Maaseutuvirasto ja Elintarviketurvallisuusvirasto sekä siirtämällä perustettuun virastoon Maanmittauslaitoksen tietotekniikkapalvelukeskuksesta tehtävät, jotka liittyvät tietohallinnon palvelujen tuottamiseen uudelle virastolle sekä muille maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastoille, laitoksille ja julkisia tehtäviä hoitaville tahoille. Muutoksen yhtenä keskeisenä tarkoituksena oli selkeyttää tietojärjestelmälaissa tarkoitetun tietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämiseen ja ylläpitoon liittyviä rooleja ja vastuita tavalla, joka mahdollistaa tietohallinnon aiempaa tarkoituksenmukaisemman organisoinnin, vähentää tietojärjestelmien kehittämiseen liittyviä riskejä sekä tuottaa lisää tehokkuutta ja synergiaetuja. Muutoksen myötä Maanmittauslaitoksella ei ole enää roolia tietojärjestelmälain mukaisen tietojärjestelmän päivittäjänä ja käyttäjänä.

Tietojärjestelmälain mukaan Luonnonvarakeskus on rekisterinpitäjä Ruokaviraston rinnalla. Tehtävä säädettiin Luonnonvarakeskukselle keskuksen perustamisen yhteydessä lailla 574/2014. Aiemmin tehtävä oli kuulunut Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukselle (TIKE). TIKE:n lakkauttamisen yhteydessä siirrettiin ruoka- ja luonnonvaratilastoja koskeva tilastoviranomaisen tehtävä Luonnonvarakeskukselle sekä rekisterejä sisältävien tietojärjestelmien tekniseen ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvä tehtävä Maanmittauslaitokselle.

Tilastolain (280/2004) mukaan Luonnonvarakeskus on yksi Suomen neljästä tilastoviranomaisesta. Biotalous- ja luonnonvara-alan tilastoihin keskittyvän Luonnonvarakeskuksen tilastoviranomaistehtävästä sekä siihen liittyvistä elinkeinonharjoittajien, viranomaisten sekä eräiden muiden tahojen velvollisuuksista antaa tietoja Luonnonvarakeskukselle säädetään ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetussa laissa (562/2014). Laissa säädetään myös sekä Luonnonvarakeskuksella olevien tietojen luovuttamisesta eräissä tapauksissa. Ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettua lakia sovelletaan lain 1 §:n 2 momentin mukaan myös tietojärjestelmälain mukaisen rekisterinpidon yhteydessä kerättyihin tilastotietoihin.

Mainittu laki turvaa Luonnonvarakeskuksen oikeuden saada salassapitovelvollisuuden estämättä tilastoviranomaisen tarvitsemat tiedot tilastotuotantoansa varten, ja uusi tiedonhallintalaki säättää mahdollisuudesta saada tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla. Kun otetaan huomioon tämän lisäksi se, että Luonnonvarakeskuksen tilastoviranomaisena pitämät rekisterit ovat tilastoviranomaisen salassapitovelvoitteet huomioon ottaen toiminnallisesti erillään muusta tietojärjestelmälain mukaisesta rekisterikokonaisuudesta, voidaan katsoa, että Luonnonvarakeskuksen rooli tietojärjestelmälain mukaisena rekisterinpitäjänä on vähäinen. Luonnonvarakeskuksella on kuitenkin edelleen tehtävänä huolehtia maa- ja puutarhatalouden FADN (Farm Accountancy Data Network) kannattavuuskirjanpitoaineiston tuottamisesta Euroopan komissiolle sekä EU-lainsäädännön edellyttämien tuotteiden hintoja, määriä tai laatua sekä tuotantoa koskevien tietojen (ns. hintaselvitykset) vastaanottamisesta toimijoilta sekä toimittamisesta komissiolle, mutta tämän tehtävän ei katsota edellyttävän tietojärjestelmän rekisterinpitäjän roolia. Roolin poistoa perustelee myös se, että Luonnonvarakeskus on itse merkittävä viljelijätukien sekä maaseudun kehittämiseen liittyvien tukien saaja.

Edellä mainittu huomioon ottaen tietojärjestelmälain mukainen rekisterinpitotehtävä keskittyy Ruokavirastolle. Kuitenkin todellisuudessa ruokahallinnon tehtäväkokonaisuutta hallinnon eri tasoilla pääasiallisesti hoitavien viranomaisten eli Ruokaviraston, ely-keskusten, aluehallintovirastojen ja kunnan viranomaisten toiminta on lähellä yhteisrekisterinpitotilannetta, sillä mainitut viranomaiset päivittävät ja käyttävät samojen rekisterien tietoja sekä kukin osaltaan päättävät tietojen luovuttamisesta. Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisterinpitäjä on taho, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ja rekisteröidyt voi vaatia rekisterinpitäjältä tietosuoja-asetuksen hänelle suomien oikeuksien toteutta-

mista. Mainitusta syystä olisi tarkoituksenmukaista, että edellä mainitut tahot säädettäisiin yhteisrekisterinpitäjiksi sekä eriteltäisiin kunkin tahot vastuut mahdollisimman selkeällä tavalla. Myös rekisterinpittoa koskevia hallinnonalan muita lakeja olisi tarkoituksenmukaista muuttaa joiltakin osin mainitun tavoitetilan aikaansaamiseksi.

Rekisterikokonaisuuden käyttötarkoitusta, rakennetta ja sisältöä määrittelevä tietojärjestelmälain sääntely

Tietojärjestelmälaissa säädetään tietojärjestelmän käyttötarkoituksesta sekä määritellään, tosin melko yleisellä tasolla, niitä rekistereitä ja niiden tietosisältöä, joista tietojärjestelmä muodostuu. Sääntelyn taustalla on muun muassa tietosuojasetuksen antamista edeltänyt perustuslakivaliokunnan vakiintunut tulkintakäytäntö, joka edellytti, että rekistereitä koskevissa laeissa säädetään rekisterin käyttötarkoituksesta ja keskeisestä tietosisällöstä sekä eräistä muista seikoista.

Tietosuojasetuksessa kuitenkin säädetään viranomaisrekisterien pitämisen laillisista edellytyksistä, minkä lisäksi maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmän rekistereitä koskien on olemassa runsaasti EU-lainsäädäntöä ja kansallista erityislainsäädäntöä. Tietojärjestelmälain rekistereitä ja niiden tietosisältöä koskeva sääntely vaikuttaa tarpeettomalta ja osin päällekkäiseltä suhteessa mainittuun lainsäädäntöön. Tietosuojasetuksen voimaantulon jälkeen perustuslakivaliokunta on myös muuttanut rekisterisäännöksiä koskevaa tulkintakäytäntöään katsoen, että rekisterinpittoa koskevien erityislainsäädännön säätämiseen tulisi suhtautua pidättyväisesti. Näin ollen tietojärjestelmälain sääntelyä tietojärjestelmän ja sen rekistereiden käyttötarkoituksesta, rakenteesta ja sisällöstä olisi mahdollista yksinkertaistaa.

Tietojen käyttäminen muuhun kuin siihen alkuperäiseen tarkoitukseen, johon tiedot on kerätty

Tietojärjestelmälain mukaan maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmän tietoja voidaan käyttää ainoastaan siihen alkuperäiseen tarkoitukseen, johon tiedot on kerätty. Kuitenkin hallinnonalalla on esiintynyt toiveita siitä, että maatalous-, maaseutu- ja elintarvikehallinnon keräämiä tietoja voitaisiin nykyistä joustavammin hyödyntää myös alkuperäinen käyttötarkoitus ylittäen. Tavoite hyödyntää maataloustuotannon valvonnoissa ja muissa valvonnoissa kerättyä tietoa mainitaan muun muassa vuonna 2017 julkaistussa, maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta laaditussa selvityksessä maataloustuotannon valvontojen kehittamisestä, joka on luettavissa internet-osoitteessa: <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80783>. Tiedonhallintalain mukaan viranomaisen on pyrittävä asiakkaalle koituvan hallinnollisen taakan vähentämiseksi hyödyntämään olemassa olevia viranomaisaineistoja, jos viranomaisella on oikeus saada tarvittavat tiedot toiselta viranomaiselta teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla. Viranomaisella olevien tietojen laajempi käytettävyys lisäisi tämän sääntelyn käyttömahdollisuuksia.

Tietojärjestelmälain päällekkäisyydet yleislainsäädäntöön nähden

Tietojärjestelmälain 8 §:ssä rajataan mahdollisuus luovuttaa tietojärjestelmän julkisia tietoja teknisen käytöyhteyden avulla ainoastaan tilanteisiin, joissa tietoja luovutetaan viranomaiselle. Säännös ei riittävällä tavalla vastaa yhteiskunnan digitalisoitumiseen liittyviin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin estäen joiltakin osin tiedon tarkoituksenmukaista sähköistä käsittelyä. Uudessa tiedonhallintalaissa säädetään keskitetysti tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla sekä katseluyhteydestä, minkä johdosta tietojärjestelmälaissa ei ole enää tarvetta säätää asiasta.

Tietojärjestelmälaissa on myös julkisuuslain kanssa pääosin päällekkäisiä säännöksiä tietojen luovuttamisesta suoramarkkinointia taikka mielipide- tai markkinatutkimusta varten.

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmään liittyvät tulevat muutostarpeet

Vuoden 2020 jälkeinen EU:n yhteinen maatalouspolitiikka tulee todennäköisesti korostamaan teknologian hyödyntämistä tukien ja korvausten hakemisessa, mikä tulee lisäämään tarvetta maaseutuelinkeinohallinnon sähköisten rekisterien ja palvelujen kehittämiseksi.

Yhdennetty hallinto- ja valvontajärjestelmä sisältää jatkossa todennäköisesti viljelylohkojen tunnistusjärjestelmän, paikkatietoperusteisen ja eläinperusteisen hakujärjestelmän, pinta-alamonitorointijärjestelmän, tukitoimien ja toimenpiteiden tuensaajien tunnistusjärjestelmän, valvonta- ja seuraamusjärjestelmän, soveltuvien osin tukioikeuksien tunnistamis- ja rekisteröintijärjestelmän sekä soveltuvien osin eläinten tunnistus- ja rekisteröintijärjestelmän. Pinta-alamonitorointijärjestelmä tulee olemaan keskeinen väline kattavan ja vertailukelpoisen tiedon tuottamiseksi maatalouden ympäristö- ja ilmastopolitiikan seurantaan varten. Monitoroinnin käyttö valvonnassa tulee todennäköisesti olemaan jäsenvaltiolle vapaaehtoista, mutta sillä saavutettavat hyödyt ennakoitavana mittaviksi. Yhdennetystä hallinto- ja valvontajärjestelmästä on jatkossa pystyttävä yksilöimään ja raportoimaan tuotosindikaattoritietoja, kuten ehdollisuusjärjestelmän sekä ympäristö- ja ilmastositoumusten pinta-alatietoja. Yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksessa lisääntyy myös tarve sovittaa järjestelmät yhteensopiviksi komission järjestelmiin siten, että raportointivelvoitteet voidaan täyttää vaaditulla tavalla. Myös järjestelmien vuosittaisen laadunarvointien toteuttamisen arvioidaan johtavan järjestelmiä yhdenmukaistavien komission vaatimusten kasvuun.

Tulevalle ohjelmakaudelle komission asetusehdotuksen (COM(2018) 392 final) mukaisesti laadittavan CAP-strategiasuunnitelman hallinnoinnin ja toteutuksen tulee olla tehokasta, vaikuttavaa ja moitteetonta. Suunnitelman ja sen toteutuksen seurantaan ja arviointia varten tulee olla käytössä asianmukainen suojattu sähköinen järjestelmä tarvittavien tilastotietojen ja varsinkin määriteltujen tavoitteiden toteutumisen seurannassa tarvittavien tietojen kirjaamiseksi, säilyttämiseksi, hallinnoimiseksi ja niistä raportoimiseksi.

Markkinajärjestelyasetuksen asiakasjärjestelmiin on jo aiemmin vaikuttanut se, että Maailman kauppajärjestön Nairobin ministerikokouksen yhteydessä 2015 EU ilmoitti luopuvansa vientituista. EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevista säädöksistä vientituet suunnitellaan poistettavaksi tulevassa maatalouspolitiikan uudistuksessa.

Paikkatietojen ja ympäristötiedon avoimuutta koskevien velvoitteiden sekä henkilötietojen suojan yhteensovittaminen

Edellä jaksossa 2.2 on kuvattu Inspire-direktiiviin sekä Århusin sopimukseen ja ympäristötietodirektiiviin sisältyviä paikkatietoa ja ympäristötietoa koskevia avoimuusvelvoitteita sekä näiden velvoitteiden mahdollisia rajoitusperusteita.

Komissio käynnisti vuonna 2015 Suomea vastaan ympäristötietodirektiivin täytäntöönpanoon liittyvän rikkomusmenettelyn. Suomi sai asiassa virallisen huomautuksen sekä seuraavana vuonna perustellun lausunnon. Kyse oli siitä, että Euroopan komission mukaan Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettu laki (419/2011) ei ollut yhteensopiva ympäristötietodirektiivin kanssa, kun metsätietojärjestelmän sisältämiä tietoja pidettiin laajasti henkilötietoina tietojen tarkemmasta sisällöstä riippumatta sekä tällä perusteella estettiin tietojen luovuttaminen pyytäjälle ympäristötietona. Asiassa viitattiin muun muassa siihen, että direktiivin mukaan henkilötietoja koskevaa poikkeusta on tulkittava suppeasti. Rikkomusmenettelyn johdosta mainittuun lakiin lisättiin säännökset, joiden mukaan ympäristötietoja voidaan luovuttaa tietojärjestelmästä ilman että tiedon pyytäjä perustelee pyyntöään. Säännösten mukaan tietopyyntöä ei kuitenkaan voi tehdä luonnollisen henkilön nimen tai muun vastaavan yksilöintitiedon perusteella.

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmän tiedot ovat samalla tavoin kuin metsätietojärjestelmän tiedot pääosin julkisia tietoja, joihin sisältyvien henkilötietojen sähköistä luovuttamista rajoittavat osaltaan julkisuuslain 13 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti. Henkilötiedon käsite on tietosuoja-asetuksen mukaan varsin laaja kattaen kaikki tunnistettuun taikka suoraan tai epäsuorasti tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvät tiedot.

Maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmään sisältyy tietoja, esimerkiksi ympäristön- tai luonnonsuojeluun liittyviä maatalouden toimenpiteitä tai elintarvikkeiden ympäristöperäistä saastumista koskevia tietoja, joiden voidaan katsoa täyttävän ympäristötiedon määritelmän. Jotta ympäristötietodirektiivin riittävä täytäntöönpano voitaisiin varmistaa, olisi myös maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmän osalta tarpeen luoda ympäristötiedon avoimuutta ja henkilötietojen suojaa yhteen sovittavaa erityissääntelyä. Asiasta säättäminen kansallisella lainsäädännöllä olisi tietosuoja-asetuksen 86 artiklan mukaista.

Inspire-direktiivin 7 artiklassa jäsenvaltiolle annetaan siirtymäaikaa direktiivin mukaisten paikkatietoaineistojen ja paikkatietopalvelujen saatavilla oloa koskevien velvoitteiden täyttämiseen. Viimeinen siirtymäaika päättyy 21.10.2020. Euroopan komissio on nostanut esiin tarpeen julkaista IACS-järjestelmässä olevaa tietoa, erityisesti viljelylohkojen tunnistusjärjestelmän ja paikkatietoanalyysiin perustuvan tukihakemuslomakkeen tietoa. Viimeksi mainitussa on kysymys paikkatiedon sisältävästä tukihakemuksesta, jossa pinta-alatukia haettaessa kasvulohkojen rajat piirretään tietokonepohjaiseen tietojärjestelmään graafisessa muodossa paikkatietojärjestelmään perustuvan käyttöliittymän kautta. Järjestelmä laskee piirroksessa syntyneen lohkon tiedot kuten pinta-alan. Komissio ja sen lakipalvelut on katsonut, että edellä mainittujen IACS-järjestelmän osien tieto on pääosin muuta kuin henkilötietoa, joten sen saataville asettamista voi vain rajoitetusti estää henkilötietojen suojan vedoten.

Nykytilanteessa peltolohkokisterin tiedoista on Peltolohkot.fi-palvelun kautta saatavilla lohkonumero, pinta-ala, ympärysmitta sekä karttanäkymä lohkoista. Lohkoja haetaan joko lohkonumerolla tai tilatunnuksella. Lohkonumerolla haettaessa palvelusta ei kuitenkaan saa tietoonsa tilatunnusta. Lisäksi Paikkatietoikkuna-palvelussa voi hakea peltolohkoja koskevia karttanäkymiä karttahaulla. Lohkojen kasvillisuutta koskevia tietoja ei palvelujen kautta ole saatavilla.

Tukihakemuksen tietoihin voidaan katsoa sisältyvän monelta osin henkilötietoja, eikä niiden sähköistä julkaisemista avoimessa verkkopalvelussa sen vuoksi ole pidetty mahdollisena julkisuuslain 13 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti huomioon ottaen. Inspire-direktiivin riittävän täytäntöönpanon varmistamiseksi olisi tarpeen luoda erityissääntelyä edellä mainittujen paikkatietojen avoimuutta koskevien velvoitteiden ja henkilötietojen suojan yhteen sovittamiseksi.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on luoda maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinnon rekisteritietojen ja muiden tietoaineistojen käsittelyyn ajantasainen ja toimiva lainsäädäntö, joka aiempaa paremmin vastaisi digitalisaation ja datatalouden vahvistamisen luomiin tarpeisiin sekä paikkatietoa ja ympäristötietoa koskeviin avoimuusvelvoitteisiin kuitenkin rekisteröityjen oikeusturva varmistuen.

Esityksellä pyritään selkeyttämään rekisterinpitöön liittyvät vastuut viranomaisten välillä tietosuoja-asetuksen sääntely huomioon ottaen sekä turvaten muiden hallinnonalan viranomaisten kuin rekisterinpitäjien tarpeelliset käyttöoikeudet tietoon. Tavoitteena on myös tarvittavilta osin mahdollistaa rekistereissä olevien tietojen hyödyntäminen hallinnonalan lakisääteisissä tehtävissä muuhunkin kuin siihen alkuperäiseen tarkoitukseen, johon tiedot on kerätty. Esityksen tavoitteena on lisäksi yksinkertaistaa tietojärjestelmälain säännöksiä rekisterikonaisuuden rakenteesta ja sisällöstä sekä poistaa tietojärjestelmälain tarpeettomat päällekkäisyydet yleislainsäädäntöön nähden. Tällä pyritään selkeyttämään lain soveltamisalaan kuuluvia rekistereitä koskevaa varsin laajaa ja monimutkaista yleis- ja erityissäännösten kokonaisuutta sekä helpottamaan sen soveltamista.

Tavoitteena on, että uudistettu lainsäädäntökehys tukee tarkoituksenmukaisella tavalla yhteisen maatalouspolitiikan tulevalle kaudelle laadittavan strategiasuunnitelman toimeenpanoa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki, jolla kumottaisiin nykyinen tietojärjestelmälaki. Uuden lain soveltamisalaan kuuluva rekisterikokonaisuus vastaisi voimassa olevan lain kattamaa kokonaisuutta. Rekisterien lisäksi soveltamisalaan kuuluisivat muut hallinnon tehtäviin liittyvät tietoaineistot. Kokonaisuus määriteltäisiin niiden viranomaistehtävien kautta, joita varten rekisterejä pidetään ja joissa tietoaaineistoja syntyy, eikä käyttämällä aiempia käsitteitä maatalous-, elintarvike- ja maaseutuelinkeinohallinto.

Laki koskisi aiempaa selvemmin tietoa ja sen käsittelyä, ei niinkään tietojärjestelmää, jonka osia viranomaisten rekisterit ovat, eikä sitä digitaalista alustaa, jolla rekisterit toimivat. Tämän vuoksi lain kattamaan kokonaisuuteen viitattaisiin käyttämällä maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmän sijasta käsitettä *ruokahallinnon tietovaranto*. Mainittua muutosta ilmentäisi myös lain nimen muutos.

Säädettävä laki olisi laissa tarkoitetun ruokahallinnon tietovarannon hallinnointia koskeva laki. Alan erityislaeissa puolestaan olisi edelleen tarvittavat tarkemmat säännökset viranomaisten velvollisuudesta pitää rekisteriä tietyistä tiedoista sekä asiakkaiden velvollisuudesta rekisteröityä ja ilmoittaa muuttuneita tietoja rekisteriin.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin tallettavista henkilötiedoista, joilla on tunnistetiedon luonne. Lisäksi rekisteriin voitaisiin tallettaa viranomaistoiminnan kannalta välttämättömiä tietoja. Näistä säädetään osaltaan hallinnonalan rekistereitä koskevissa erityislaeissa. Siltä osin kuin erityissäännöksiä ei ole, henkilötietojen rekisteröinnin laillisten perusteiden osalta sovellettaisiin tietosuoja-asetuksen säännöksiä.

Viranomaisten rooleja rekisterinpidossa selkeytettäisiin. Ruokaviraston ohella ely-keskukset, aluehallintovirastot ja hallinnon tehtäviä hoitavat kunnan viranomaiset säädettäisiin rekisterinpitäjiksi, ja yhteisrekisterinpitotilanteeseen liittyvät vastuunjakoperiaatteet määriteltäisiin laissa. Muita hallinnonalan tehtäviä hoitavia viranomaisia ei säädettäisi rekisterinpitäjiksi, mutta laissa olisi säännökset näiden viranomaisten oikeudesta käyttää ja velvollisuudesta päivittää rekisterien tietoa.

Laissa säädettäisiin viranomaisten ja muiden julkisia hallintotehtäviä hoitavia tahojen oikeudesta saada ja käyttää ruokahallinnon tietovarannon tietoja hallinnonalan hallintotehtävissä. Rekistereihin sisältyviä henkilötietoja voitaisiin rajoitetusti käyttää myös ylittäen se alkuperäinen käyttötarkoitus, johon tiedot on kerätty. Laissa täsmennettäisiin viranomaisten tehtävänjakoa luovutettaessa tietoja hallinnon ulkopuolisille tahoille.

Lisäksi laissa säädettäisiin viranomaisten velvollisuudesta ilmoittaa toiselle viranomaiselle tiedosta, joka voi merkitä toisen viranomaisen valvontatoimivaltaan kuuluvan lainsäädännön rikkomusta. Säännösten tarkoituksena on tehostaa hallinnonalan viranomaisten toimintaa, varmistaa tietojen tarkoituksenmukainen siirtyminen viranomaisten välillä myös yli näiden tehtävärajojen sekä vähentää byrokratiaa ja samojen tietojen keräämistä rekisteröidyltä useaan kertaan.

Ehdotetussa ruokahallinnon tietovarantoa koskevassa laissa olisi myös uudet Inspire-direktiivin ja ympäristötietodirektiivin täytäntöönpanoon liittyvät säännökset eräiden paikkatietojen sekä ympäristötiedon luovuttamisesta ruokahallinnon tietovarannosta. Paikkatietoja koskevia avoimuusvelvoitteita toteutettaessa Ruokavirasto voisi paikkatietoinfrastruktuurista annetun lain 7 §:n mukaisesti saattaa ruokahallinnon tietovarantoon sisältyviä viljelylohkoja ja kasvulohkoja koskevia julkisia paikkatietoja sekä näitä koskevat rekisteröintitunnukset yleisesti saataville tietoverkossa aineiston katselua tai lataamista varten. Laissa määriteltäviä ympäristötietoja saisi julkisuuslain estämättä luovuttaa ruokahallinnon tietovarannosta ilman että pyytäjän tarvitsee perustella

pyyntöään. Paikkatietoina tai ympäristötietoina ei luovutettaisi tietoja, joista henkilöt ovat suoraan tunnistettavissa.

Lisäksi ehdotetussa laissa olisi muun muassa säännökset tuensaajien julkistamisesta, viranomaisen oikeudesta luovuttaa tietoja oma-aloitteisesti erälle harmaan talouden torjuntaan osallistuville viranomaisille sekä ruokahallinnon tietovarannon rekisteritietojen poistamisesta.

Laissa ei olisi enää erityistä säännöstä luottotietojen sekä tiettyjen lainojen ja takauksien tietojen salassapidosta. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 23 kohdassa säädetään salassa pidettäviksi henkilöiden taloudellista asemaa koskevat tiedot. Lisäksi mainitun momentin 20 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta sekä sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa. Näiden säännösten katsotaan olevan riittäviä turvaamaan voimassa olevalla säännöksen taustalla olevat salassapitointressit. Uudistuksen tavoitteena on osaltaan välttää yleislainsäädännön kanssa päällekkäistä sääntelyä. Perustuslakivaliokunta on lisäksi lausuntokäytännössään korostanut pidättyvää suhtautumista viranomaisten asiakirjojen julkisuutta koskevien säännösten sijoittamiseen erityislainsäädäntöön. Nykyisen lain salassapitosäännöksessä tulkintaepäselvyyttä aiheuttaa lisäksi maininta siitä, että säännös ei vaikuta siinä mainittuja tietoja sisältävien asiakirjojen julkisuuteen.

Hallinnonalan laeissa olisi jatkossakin säännöksiä, jotka koskevat laeissa säädettyihin rekistereihin sisältyvien tietojen luovuttamista sekä muun muassa tietojen säilytysaikoja. Säännökset saattavat esimerkiksi EU-lainsäädännöstä johtuvista syistä poiketa ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain vastaavista säännöksistä.

Hallinnonalan lakeihin esitetään tässä yhteydessä erityisesti tietojärjestelmälakiin kohdistuvia viittaussäännöksiä koskevia teknisluonteisia muutoksia, mutta myös erityislaeissa olevien rekisteripitäjyyttä koskevien säännösten yhdenmukaistamista tarvittavilta osin ehdotetun lain sääntelyyn. Muutettavia lakeja olisivat: laki eläinten kuljetuksesta, rehulaki, laki kasvinjalostajanoikeudesta, laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista, laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä, laki maatalouden tukien toimeenpanosta, laki tieteellisiin ja opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta, laki maaseudun kehittämisen tukemisesta, laki eläinjalostustoiminnasta, laki eläinten lääkitsemisestä, laki luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta, laki eläimistä saatavista sivutuotteista ja siemenlaki. Ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettuun lakiin tehtäisiin muutos, joka johtuu siitä, että Luonnonvarakeskusta ei ehdoteta uuden lain mukaiseksi rekisterinpitäjäksi. Riistavahinkolakia (105/2009) muutettaisiin lisäämällä siihen säännös lain mukaisia viranomaistehtäviä hoitavien oikeudesta käyttää ehdotetun lain mukaisen ruokahallinnon tietovarannon tietoja.

Joiltakin osin erityislakien säännöksiä on tarkoitus päivittää ja sovittaa yhteen ehdotetun uuden lain säännöksiin vireillä olevien lakihankkeiden yhteydessä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu laki ei merkitse sellaisia muutoksia sen soveltamisalaan kuuluvaan rekisterikokonaisuuteen, jotka edellyttäisivät kustannuksia aiheuttavia muutoksia tietojärjestelmien tekniseen toteutukseen. Esityksellä ei siten arvioida olevan vaikutusta valtiontalouteen.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Rekisterinpitoon sekä rekisterien käyttöön liittyvien viranomaisten roolien selkeyttäminen olisi omiaan helpottamaan viranomaisten toimintaa sekä tietosuojaa-asetuksen soveltamista.

Esityksen arvioidaan myös selkeyttävän ja helpottavan viranomaisten välistä sekä viranomaisen sisäistä tiedonvaihtoa. Mahdollisuus käyttää tietoja säädetyissä rajoissa muuhunkin kuin tietojen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen voisi helpottaa viranomaisvalvonnan toteuttamista. Ehdotettu viranomaisen velvollisuus antaa toiselle viranomaiselle tietoja havaituista näiden toimivaltaan kuuluvista ongelmista parantaisi tiedonkulkua ja tehostaisi viranomaisvalvontaa.

Mahdolliset tietojen luovuttamistavat monipuolistuisivat, mikä voisi osaltaan lisätä tietopyyntöjen määrää. Toisaalta jatkossa uudenlaisten sähköisten tiedonluovutustapojen käyttöönotto osaksi nopeuttaisi tiedon luovuttamista.

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia kuntien talouteen.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotetut sähköisiin tiedon luovutustapoihin liittyvät muutokset edistäisivät hallitusohjelman mukaisesti sähköisten palvelujen kehittämistä ja tekisivät mahdolliseksi ruokaketjuun liittyvien toimintojen nykyistä laajalaisemman digitalisoitumisen. Tietojen luovuttamista päättävää viranomaista koskevan sääntelyn täsmentäminen tukisi yhden luukun palveluperiaatteen toteutumista.

Paikkatiedon luovuttamista koskevat erityiset säännökset lisäisivät paikkatiedon avoimuutta ja sen hyödyntämismahdollisuuksia. Ympäristön tilaa koskevan tiedon luovuttamista koskevat säännökset aiempaa paremmin turvaisivat ympäristötiedon saatavuutta sekä sitä kautta Århusin sopimuksen ja ympäristötietodirektiivin tavoitteiden mukaisesti vahvistaisivat yhteiskunnan eri toimijoiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia ympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Viranomaisille ehdotettu oikeus luovuttaa tiettyjä tietoja muiden hallinnonalojen viranomaisille salassapitosäännösten estämättä edistäisi harmaan talouden torjuntaa.

Ruokahallinnon tietovarantoa koskevan yhteisen sääntelyn keskeisenä taustana on tarve turvata yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten tukijärjestelmien mukaiset Suomen maksajaviraston suorittamat noin 2 miljardin euron vuosittaiset maksut tuensaajille sekä näiden maksujen ja muun EU-lainsäädännön edellyttämät maataloustuotannon valvonnat ja niihin liittyvä tiedonsaanti, ja lakiin ehdotetut muutokset oletettavasti tukisivat tämän tavoitteen toteutumista.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esityksen valmisteluvaiheessa on tarkasteltu sitä vaihtoehtoa, että uuden lain soveltamisala kattaisi myös ne luonnonvaratehtäviin kytkeytyvät rekisterit, joita Ruokavirasto hoitaa sen omaan Ruokavirastosta annetun lain 1 §:ssä määriteltyyn toimialaan kuulumattomina erityistehtävinä. Tällaisia luonnonvaratehtäviä säädetään Ruokaviraston vastuulle yhdeksässä metsä-, riista- ja kalataloutta koskevassa laissa. Tehtävät liittyvät esimerkiksi takaisinperintöjen ja hallinnollisten seuraamusten määräämiseen, ja niiden säätäminen Ruokavirastolle on johtunut pitkälti siitä, että useat luonnonvaratehtäviä hoitavat tahot eivät ole viranomaisia eivätkä siksi voi käyttää merkittävää julkista valtaa.

Luonnonvaratehtäviin liittyvä rekisterikokonaisuus on laaja. Kalastuslaissa (379/2015) säädetään kahdeksan rekisteriä kattavasta kalataloushallinnon tietojärjestelmästä, ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetussa laissa (419/2011) säädetään metsätalouden julkisten hallintotehtävien hoitamiseen käytettävästä tietojärjestelmästä. Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) mukaan pidetään metsästäjärekisteristä ja riistavahinkolain (105/2009) mukaan riistavahinkorekisteristä. Lisäksi rekisterejä koskevia säännöksiä on useissa muissa laeissa.

Ruokavirasto käyttää ja päivittää sille säädettyjä tehtäviä hoitaessaan osaa metsä-, riista- ja kalatalouteen liittyvistä rekistereistä, mutta tämän osan ei voida katsoa muodostavan sellaista itsenäistä kokonaisuutta, joka

olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää ruokahallinnon tietovarantoa koskevaan lakiin. Myöskään luonnonvarasektorin rekisterien sisällyttäminen kokonaisuudessaan lain piiriin ei olisi perusteltua. Muutoksilla ei saavutettaisi merkittäviä hyötyjä, mutta ne toisivat rekisterinpitäjien joukkoon monia uusia viranomaisia ja tahoja, mikä vaikeuttaisi eräiden uudistuksen keskeisten tavoitteiden toteuttamista kuten viranomaisten vastuiden selkeyttämistä sekä tietojen käyttöoikeuksien laajentamista muiden rekisterinpitäjien keräämään tietoon ja muuhun kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Siltä osin kuin luonnonvaratehtäviä hoitavat viranomaiset tarvitsevat tehtävissään oikeuksia saada ja käyttää tiettyjä ruokahallinnon tietovarannon tietoja, oikeuksista olisi jatkossakin mahdollista säätää kyseisiä luonnonvaratehtäviä koskevissa laeissa.

6 Lausuntopalaute

(Lausuntokierros...)

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki ruokahallinnon tietovarannosta

1 §. Lain soveltamisala. Pykälässä määriteltäisiin lain soveltamisala. Se kattaisi 1 momentin mukaan rekisterit, joita pidetään Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten toimenpiteiden, unionin rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden hallintotehtäviä varten. Lisäksi soveltamisalaan kuuluisivat elintarvikkeiden ja maa-, puutarha- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden edistämistä, valvontaa ja tutkimusta koskevia hallintotehtäviä varten pidettävät rekisterit. Hallintotehtävien kokonaisuuden määrittely vastaa Ruokavirastosta annetun lain 1 §:ssä olevan Ruokaviraston toimialan määrittelyä.

Rekisterien lisäksi lain soveltamisala kattaisi muut mainittuihin hallintotehtäviin liittyvät tietoaaineistot, joilla tarkoitetaan tiedonhallintalain mukaan asiakirjoista ja muista vastaavista tiedoista muodostuvaa tiettyyn viranomaiseen tehtävään tai palveluun liittyvää tietokokonaisuutta. Tietojärjestelmälaki kattaa rekisterien lisäksi hallinnossa *laaditut* asiakirjat, ei hallinnolle toimitettuja asiakirjoja, mikä ero ei ole osoittautunut lain käytännön soveltamisen kannalta mielekkääksi. Hallinnon asiakirjat ovat nykyisin lähes aina sähköisessä muodossa ja niitä käsitellään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla, mikä myös korostaa tarvetta säätää tiedosta asiakirjojen sijasta.

Lakiin liittyvät sääntelytarpeet ja ehdotetut säännökset koskevat kuitenkin keskeisimmin hallinnonalan tehtäviä varten operatiivisissa sähköisissä järjestelmissä muodostuvia rekisterejä, erityisesti henkilörekisterejä, sillä niihin sisältyvän tiedon käsittelyyn ja luovuttamiseen sekä viranomaisten keskinäiseen vastuunjakoon sekä rekistereihin sisältyvän tiedon käyttöön liittyy monia erityistarpeita ja -kysymyksiä.

Pykälän 1 momentin mukaisesta kokonaisuudesta käytettäisiin laissa käsitettä ruokahallinnon tietovaranto. Tiedonhallintalaissa tietovarannolla tarkoitetaan viranomaisten tehtävien hoidossa tai muussa toiminnassa käytettäviä tietoaaineistoja sisältävää kokonaisuutta, jota käsitellään tietojärjestelmien avulla tai manuaalisesti. Ehdotetussa laissa termin käyttö olisi siten linjassa mainitun lain kanssa.

Laki ei jatkossakaan koskisi niihin luonnonvaratehtäviin liittyviä rekistereitä, joita Ruokavirasto hoitaa Ruokavirastosta annetun lain 1 §:ssä määritellyn oman toimialansa ulkopuolisina tehtävinä. Asiaa käsitellään tiettyjen luonnonvaratehtävien osalta edellä jaksossa 5. Oman varsinaisen toimialansa ulkopuolisena tehtävänä Ruokavirasto tuottaa lisäksi tietohallinnon palveluita maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastoille ja laitoksille sekä muille julkisia tehtäviä hoitaville tahoille sekä tilanteen ja tarpeen mukaan myös muiden hallinnonalojen viranomaisille. Tämä tietohallinnon palvelukeskuksen rooli liittyy kuitenkin ainoastaan tietojärjestelmien tekniseen toteutukseen sekä niiden tekniseen ylläpitoon ja päivittämiseen, eikä mainittu rooli tee Ruokavirastosta mainittuihin oman toimialansa ulkopuolisiin tietojärjestelmiin sisältyvien rekisterien pitäjää.

Rekisterit, joita Ruokavirasto operoi tietohallinnon palvelukeskuksen roolissa, eivät kuulu voimassa olevan tietojärjestelmälain soveltamisalaan eivätkä ne kuuluisi myöskään ehdotetun lain soveltamisalaan.

Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin, että laki ei vaikuttaisi viranomaisten velvollisuuksiin pitää asiarekisterejä niiden käsittelyssä olevista ja olleista asioista. Tiedonhallintalain 25 § edellyttää, että tiedonhallintayksiköiden on ylläpidettävä asiarekisteriä käsiteltävänä olevista ja olleista asioista. Asiarekisteri on looginen rekisteri, joka koostuu viranomaisessa muodostuvista asiankäsitteilyn metatiedoista asiankäsitteilyn kulkua kuvaavina tietoina. Merkitystä ei ole sillä, missä tietojärjestelmässä metatiedot muodostuvat, eli viranomaisen niin sanotun hallintodiaarin lisäksi asiarekisteriin voi kuulua operatiivisissa tietojärjestelmissä syntyviä metatietoja. Tiedonhallintalain mukaan kullakin viranomaisella on velvollisuus pitää asiarekisteriä mainitussa laissa säädettyllä tavalla. Ehdotetussa laissa ei säädetä asiarekistereistä, vaikka ruokahallinnon tietovarannossa voi olla eri tiedonhallintayksiköiden asiarekistereihin kuuluvia tietoja. Asiarekisterien vastuunjaon osalta ei poikettaisi tiedonhallintalain vastuunjaosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, ettei laki koskisi vapaaehtoisuuden perusteella tilastotarkoitukseen kerätyjä tietoja. Rajaus on perusteltu, sillä mainittujen tietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta säädetään tilastolaissa. Tietojärjestelmälain 1 §:n perusteluissa esitetään, että lakia ei sovelleta tilastotietoihin.

Tilastolain mukaan myös muut viranomaiset kuin varsinaiset tilastoviranomaiset voivat laatia toimialaansa koskevia tilastoja muihin tarkoituksiin keräämistään tiedoista sekä vapaaehtoisuuden perusteella tilastotarkoitukseen kerättyistä tiedoista. Tilastoja laativien viranomaisten on huolehdittava siitä, että tilastotarkoitukseen kerättävät tiedot kerätään ja talletetaan ilman tunnistetietoja aina, kun se tilastojen laatimisen kannalta on mahdollista ja ellei ole tilastolaissa säädettyä erityistä syytä tunnistetietojen tallettamiseen. Vapaaehtoisuuden pohjalta kerättyihin tietoihin soveltuvat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 16 kohdan mukainen salassapito sekä vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto. Tietoja voidaan kuitenkin rajoitetusti luovuttaa julkisuuslain säännösten rajoissa, mutta tilastolain mukaan tilastoja laativa viranomainen päättää aina tällöin luvan antamisesta. Mainitut rajoitukset ovat ristiriidassa suhteessa moniin ehdotetun lain tavoitteisiin kuten tiedon yhteiskäyttöisyyden edistämisyrittämiseen, eikä tilastotarkoituksiin vapaaehtoisuuden pohjalta kerätyn tiedon sisällyttäminen lain soveltamisalaan ole tästä syystä tarkoituksenmukaista.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän 1 momentissa olisi voimassa olevan tietojärjestelmälain 2 §:n säännöksiä vastaavat säännökset tietosuoja-asetuksen, tietosuojalain ja julkisuuslain soveltamisesta ruokahallinnon tietovarantoon siltä osin kuin laissa ei toisin säädettäisi. Momentissa mainittaisiin lisäksi vuoden 2020 alussa voimaan tullut julkisen hallinnon tiedonhallintaan yleislakina soveltuva tiedonhallintalaki.

Pykälän 2 momentissa olisi tietojärjestelmälain 2 §:n säännöksiä vastaava säännös, jolla suljettaisiin pois tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan säännösten soveltaminen. Kyse olisi poikkeussäännöksestä tietosuoja-asetuksen mukaisiin rekisteröidyn oikeuksiin vaatia henkilötietojensa käsittelyn rajoittamista, jos hän kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden tai jos hän katsoo henkilötietojen käsittelyn olevan lainvastaista. Säännöksen katsotaan olevan yleisen edun kannalta välttämätön viranomaisille laissa säädettyjen rekisterinpitovelvollisuuksien toteuttamiseksi. Esityksen säätämisyjärjestystä koskevissa perusteluissa käsitellään tarkemmin ehdotettua säännöstä suhteessa tietosuoja-asetuksessa säädettyihin rekisteröidyn oikeuksia koskeviin rajoitusperusteisiin.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin, että laki olisi luonteeltaan lain soveltamisalapykälässä määriteltävää ruokahallinnon tietovarantoa koskeva yleislaki, eikä sitä sovellettaisi, jos muussa maa- ja metsätalousministeriön toimialan lainsäädännössä säädettäisiin toisin. Mainittua lainsäädäntöä käsitellään jaksossa 2.1.

3 §. Rekistereihin talletettavat tiedot. Pykälä koskisi ruokahallinnon tietovarannon rekistereihin talletettavia tietoja. Pykälän 1 momentin mukaan niihin voitaisiin tallettaa luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, äidinkieli, kansalaisuus, kotimaa, kotipaikka, pankkiyhteys, lähiosoite, sähköpostiosoite ja puhelinnumero sekä

tarvittavat muut yhteystiedot. Nämä mainitaan pankkiyhteyttä sekä muita mahdollisia yhteystietoja lukuun ottamatta myös tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan rekistereihin voitaisiin tallettaa myös yritys- ja yhteisötunnus sekä asiakkaalle annettu rekisteritunnus. Myös nämä mainitaan tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentissa. Rekisteritunnuksia on monen tyyppisiä. Kyse voi olla toiminnanharjoittajan kuten eläinten välittäjän tai kuljettajan taikka esimerkiksi maatilán, laitoksen, viljelylohkon tai eläinten pitopaikan yksilöivästä tunnuksesta.

Pykälän 3 momentissa olisi tietojärjestelmälain 4 §:n 3 momentin säännöksiä pitkälti vastaavat säännökset siitä, että rekisteriin voidaan tallettaa tiedot, jotka ovat välttämättömiä asioiden käsittelemiseksi, ratkaisemiseksi ja valvomiseksi laissa ja Euroopan unionin lainsäädännössä sekä Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa säädetyllä tavalla. Kuten nykytilan arviointia koskevassa jaksossa 2.4 kuvataan, tietosuoja-asetus jo säättää henkilötietojen rekisteröinnin laillisista perusteista, eikä ehdotetun lain mukaisen rekisterikokonaisuuden rakenteesta ja sisällöstä ole sen vuoksi tarpeen tai tarkoituksenmukaista säätää tarkemmin ehdotetussa laissa.

4 §. Rekistereihin liittyvät vastuut. Pykälän 1 momentin mukaan Ruokavirasto, aluehallintovirastot, ely-keskukset, kunnat ja kunnaneläinlääkärit olisivat ruokahallinnon tietovarannon rekisterien yhteisrekisterinpitäjiä. Tietojärjestelmälain mukaan Ruokavirasto on rekisterinpitäjä ja mainitut muut viranomaiset rekisterien käyttäjiä ja päivittäjiä, mutta nykytilan arviointia koskevassa jaksossa 2.4 esitetyistä syistä yhteisrekisterinpito olisi tietosuoja-asetuksen sääntelyyn nähden tarkoituksenmukaisempi ratkaisu.

Ruokavirasto toimii toimialallaan paitsi ohjaavana keskusvirastona myös hoitaen useita sille säädettä lupa- ja valvontatehtäviä ja muita erityistehtäviä. Lisäksi Ruokavirasto toimii Suomen maksajavirastona. Maksajavirastolle kuuluu vastuu Euroopan maatalouden tukirahastosta ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien tukien ja korvausten hallinnoinnista ja valvonnasta sekä niiden edellyttämistä tietojärjestelmistä ja niiden turvallisuudesta (*maksajavirastotehtävät*). Kansallisella lainsäädännöllä sekä maksajavirastosopimuksilla maksajavirastotehtäviä on osoitettu ely-keskuksille, kunnille ja Tullille, minkä lisäksi aluehallintovirastoille on siirretty tiettyjä viljelijätukien täydentävien ehtojen valvontaan liittyviä tehtäviä. Tukimaksujen maksamista ei kuitenkaan voida delegoida, mikä lisäksi maksajavirasto on vastuussa koko maksajavirastokokonaisuuden toiminnan laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta.

Delegoituina maksajavirastotehtävinä ely-keskukset ja kunnat, varsinaisesti kuntien muodostamat yhteistointiminta-alueet, ottavat vastaan tukihakemuksia, tarkastavat hakemuksen tietojen oikeellisuutta sekä tekevät tukea koskevia päätöksiä. Ely-keskukset myös suorittavat tukien valvontaa, minkä lisäksi ne ja aluehallintovirastot valvovat viljelijätukien täydentävien ehtojen noudattamista. Muina kuin maksajavirastotehtävinä ely-keskukset huolehtivat useista eläintunnistusjärjestelmään sekä kasvin- ja siementuotannon ja kasvinsuojeluaineiden käytön valvontaan liittyvistä tehtävistä. Aluehallintovirastot toimivat useiden elintarvikkeita, eläinten terveyttä ja eläinten hyvinvointia koskevien lakien mukaisena lupa-, valvonta- ja tarkastusviranomaisena. Kunnat valvovat elintarvikkeita koskevien säännösten noudattamista, minkä lisäksi kunnaneläinlääkäreille on säädetty tehtäviä muun muassa eläinten terveyttä ja eläinten hyvinvointia koskevissa laeissa. Samaa hallintoasiaa kuten tukiasiaa käsitellään asian käsittelyn eri vaiheissa useammassa viranomaisessa, mistä aiheutuu tarve ruokahallinnon tietovarannon yhteiskäyttöisyydelle ja sitä koskevalle yhteisvastuulle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi, että ruokahallinnon tietovarannon rekistereitä pidetään maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa. Tiedonhallintalain säädetään ministeriöiden velvollisuuksista hallinnonalansa tietovarantojen yhteentoimivuuden yleisen ohjeistuksen toteuttamisessa. Ministeriön vastuulla on julkisen hallinnon yleisen tiedonhallintakartan sisällön ylläpito omalla hallinnonalallaan. Ministeriö päivittää tiedonhallintakarttaa esimerkiksi silloin, kun lainsäädäntöä, toimintatapoja tai tietojärjestelmiä uudistetaan tietovarantoihin vaikuttavalla tavalla. Lisäksi ministeriön tehtävänä on ylläpitää yhteentoimivuuden linjauksia omalla toimialallaan.

Pykälän 2 ja 3 momentissa määriteltäisiin tarkemmin rekisterinpitoon liittyvien vastuiden jakautumista rekisterinpitäjien välillä. Ruokavirasto olisi päävastuussa 2 momentissa luetelluista tehtävistä, jotka liittyvät rekisterien yleiseen toimivuuteen ja tietoturvallisuuteen. Tämä olisi perusteltua ottaen huomioon Ruokaviraston nykyiset tehtävät ja maksajavirastolle kuuluva vastuu tietojärjestelmistä ja niiden turvallisuudesta. EU-lainsäädäntö edellyttää esimerkiksi, että tietojärjestelmien turvallisuus on varmennettava ISO 27001 -standardin mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan kukin rekisterinpitäjä vastaisi käsittelyvastuullaan olevien tietojen osalta tiedon eheydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä Ruokaviraston ohella. Kukin rekisterinpitäjä huolehtisi tiedon luovuttamisesta rekisteröidyille itselleen sekä vastaisi tietosuojasetuksen mukaisista rekisterinpitäjän velvollisuuksista kuten rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta.

Rajattuja 1 §:ssä tarkoitettuja viranomaistehtäviä hoitavat ehdotettujen rekisterinpitäjien lisäksi myös eräät muut viranomaiset kuten Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Puolustusvoimat, poliisi, Tulli ja Luonnonvarakeskus. Lisäksi eräiden lakien mukaisia tarkastuksia suorittavat myös valtuutettuina tarkastajina luonnolliset henkilöt. Edellä mainituille tahoille ei säädettäisi laissa rekisterinpitäjän roolia, sillä niitä koskevat osin eri säännökset henkilötietojen käsittelystä. Poliisin rekistereiden pidosta säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (616/2019) ja Tullin rekistereiden pidosta säädetään henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019). Ruokahallinnon tietovarannon rekistereitä koskevan vastuun jakamista laissa kovin monille, vain vähäisiä osia hallinnonalan tehtäväkokonaisuudesta hoitaville taholle ei ole muutoinkaan pidettävänä tarkoituksenmukaisena.

Pykälän 4 momentissa mainituille tahoille säädettäisiin kuitenkin oikeus päivittää Ruokahallinnon tietovarannon tietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Myöhemmissä lain pykälissä kyseisille tahoille turvattaisiin tarvittavat tietojen käyttöä koskevat oikeudet.

Pykälän 5 momentissa olisi asetuksenantovaltuus, joka tarvittaessa mahdollistaisi rekisterinpitoon liittyvien roolien tarkentamisen. Tämä voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun EU-lainsäädännön täytäntöönpano edellyttää tiettyjä tarkennuksia.

5 §. Hallinnonalan viranomaisten käyttöoikeudet tietoon. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 1 §:ssä tarkoitettuja hallintotehtäviä hoitavien viranomaisten ja tahojen oikeudesta saada ja käyttää ruokahallinnon tietovarannon tietoja 1 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä edellyttämässä laajuudessa. Rekisteritietoja voitaisiin siis käyttää riippumatta siitä, mikä viranomainen on niitä ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin tallettanut. Momentissa oikeus salassa pidettävien tietojen saamiseen ja käyttöön olisi kuitenkin mahdollista vain siltä osin kuin tiedot ovat säädetyn tehtävän hoitamiseksi välttämättömiä.

Pykälän 2 momentissa olisi kuitenkin raja, jonka mukaan vain rekisterinpitäjät ja maa- ja metsätalousministeriö voisivat käyttää ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin talletettuja henkilötietoja myös muuta kuin sitä alkuperäistä tarkoitusta varten, johon tiedot on kerätty. Lisäksi edellytettäisiin, että toimintaan on säädetyn tai lain nojalla määrätyn 1 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoitamiseen liittyvä tarve. Tämä tietojen alkuperäisen käyttötarkoituksen ylittävä käyttö ei voisi kuitenkaan koskea salassa pidettäviä tietoja. Alkuperäisen käyttötarkoituksen ylittävän käytön salliminen voisi joustavoittaa viranomaistehtävien hoitamista ja estää tietojen tarpeetonta keräämistä asiakkaalta moneen kertaan. Joissakin tilanteissa se voisi vähentää tarvetta uusiin valvontakäynteihin sellaisten asioiden selvittämiseksi, jotka on jo dokumentoitu toisen valvonnan yhteydessä viranomaisrekisteriin. Säännöksen voidaan katsoa merkitsevän laajennusta tietojärjestelmälakiin nähden, jonka mukaan tietojärjestelmää saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, mitä varten tiedot on kerätty ja talletettu.

Ehdotettu säännös olisi yhdenmukainen virallista valvontaa koskevan asetuksen 10 artiklan 2 kohdan kanssa. Kyseessä on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2017/625 virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toiminnoista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta. Mainitussa artiklankohdassa todetaan, että jos toimijoista on laadittu rekisteri muita kuin asetuksessa mainittuja tarkoituksia varten, sitä voidaan käyttää myös asetuksen tarkoituksiin.

Maa- ja metsätalousministeriön rooli ruokahallinnon tietovarannon käyttäjänä ei ole suuri, mutta ministeriö kuitenkin tarvitsee tietoja esimerkiksi tukien myöntöön, maksatusten ja valvontojen seurantaan sekä yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten tukitoimien suunnitteluun, seurantaan ja arviointiin.

6 §. Tietojen luovuttamisesta päättävä viranomainen. Pykälässä tarkennettaisiin tietojen luovuttamiseen liittyviä oikeuksia ja vastuita. Ehdotetun 4 §:n 3 momentin mukaan rekisterinpitäjä huolehtisi tallettamansa tiedon osalta rekisteröityä koskevien tietojen antamisesta tälle itselleen. Tämän taustalla on tietosuojasetuksen säännös, jonka mukaan rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttaminen on osa rekisterinpitäjän vastuita. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan kukin 1 §:ssä tarkoitettuja hallintotehtäviä hoitava viranomainen tai taho päättäisi ruokahallinnon tietovarannon tietojen luovuttamisesta muille kuin rekisteröidyille itselleen oman säädetyin tai lain nojalla määrätyn 1 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä puitteissa. Momentissa viitattaisiin kuitenkin viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 15 §:ään, jossa säädetään tilanteista, joissa viranomaisella on oikeus tai velvollisuus siirtää asian pyytämistä koskeva asia toiselle viranomaiselle. Nämä tilanteet koskevat muun muassa toisen viranomaisen laatimia asiakirjoja, joihin on tehtävä turvallisuusluokkaa koskeva merkintä.

Pykälän 2 momentissa olisi lisäksi säännös, jonka mukaan Ruokavirasto voisi päättää tietojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla. Lisäksi Ruokavirasto voisi pyynnöstä muodostaa ja luovuttaa ruokahallinnon tietovarannon tiedoista tietoaaineistoja siten kuin julkisuuslain 21 §:ssä säädetään. Ehdotukset olisivat linjassa nykyisten säännösten ja käytäntöjen kanssa.

7 §. Hallinnonalan viranomaisten keskinäinen tietojenvaihto. Pykälän mukaan viranomaisen tulisi ilmoittaa toiselle viranomaiselle 1 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan saamistaan tiedoista, joiden se arvioisi voivan johtaa pykälässä määriteltyihin toimenpiteisiin, joihin ilmoituksen tekemällä viranomaisella itsellään ei ole toimivaltaa. Kyse olisi seikoista, jotka voivat merkitä muun 1 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitavan viranomaisen valvontavastuulla olevan lainsäädännön rikkomusta.

Säännös olisi uusi, tosin vastaavantyyppisiä rajatumpia säännöksiä on maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa sekä hukkakauran torjunnasta annetussa laissa. Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa tietojen, esimerkiksi valvontakäynnillä tehtyjen havaintojen, tarkoituksenmukainen siirtyminen viranomaisten välillä myös yli viranomaisten tehtävärajojen ja siten parantaa viranomaisten mahdollisuuksia hyödyntää niille 5 §:ssä ehdotettua oikeutta käyttää ruokahallinnon tietovarannon henkilötietoja myös muuhun kuin siihen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen, johon tiedot on kerätty. Ehdotus voisi sujuvoittaa ja tehostaa kansallisen ja EU-lainsäädännön noudattamisen valvontaa ja muiden viranomaistehtävien hoitamista, kun 1 §:ssä määriteltyjä tehtäviä hoitavat viranomaiset nykyistä kattavammin ilmoittaisivat toisilleen epäillyistä noudattamatta jättämisistä.

Säännös ei oikeuttaisi ilmoittamaan salassa pidettäviä tietoja, vaan ilmoituksen vastaanottavan viranomaisen oikeus saada asiaan mahdollisesti liittyviä salassa pidettäviä tietoja arvioitaisiin erikseen kyseisen viranomaisen tiedonsaantioikeuksia koskevien säännösten nojalla.

Lainkohdalla ei ole tarkoitus luoda viranomaisille lisätyötä eikä aktiivista selvittämisvelvoitetta. Säännöksen noudattamatta jättämisestä ei myöskään koituisi viranomaiselle sanktiota.

8 §. Tietojen luovuttaminen salassapitosäännösten estämättä muille viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikeudesta luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä Euroopan unionin lainsäädännössä tai Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettulle viranomaiselle tai toimielimelle, jos kyseiset säännökset tai määräykset tätä edellyttävät. Pykälä vastaisi tietojärjestelmälain 9 §:ää, mutta uusi muotoilu olisi nykyistä tiiviimpi eikä enää mainitsisi nimeltä yksittäisiä kansainvälisiä viranomaisia. Voimassa olevassa pykälässä on säännös tietojen luovuttamisesta myös teknisen käyttöyhteyden avulla, mutta säännös ei ole enää tarpeen, sillä asiasta säädetään tiedonhallintalaissa.

Pykälän 2 momentissa olisi säännös viranomaisen oikeudesta luovuttaa tietyissä tilanteissa ruokahallinnon tietovarannon tietoja toiselle viranomaiselle oma-aloitteisesti salassapitosäännösten estämättä. Ehdotettu säännös perustuu tarpeeseen parantaa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan edellytyksiä viranomaisyhteistyön ja tietojen vaihdon avulla. Tavoitteen saavuttamista edellytetään valtioneuvoston periaatepäätöksessä kansalliseksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi 2016–2020 (28.4.2016). Momentti mahdollistaisi sellaisten tietojen luovuttamisen, jotka ovat välttämättömiä esitutkinta- viranomaisille, syyttäjälle, Rahanpesun selvittelykeskukselle, Verohallinnolle tai työsuojeluviranomaiselle momentissa yksilöitäviä tehtäviä varten.

9 §. Tuensajien julkaiseminen. Ehdotetun pykälän mukaan Ruokavirasto julkaisisi ruokahallinnon tietovarannon tietojen perusteella tuensajat ja saadut tuet siten kuin EU-säännökset edellyttävät. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan tietojärjestelmälain 10 §:ää.

Ruokavirasto pitää yllä julkista hakupalvelua, jossa julkaistaan tuensajan nimi, verotuskunta sekä maataloustukirahastosta ja maaseuturahastosta maksetut tuet. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 111 artiklan mukaan kokonaan tai osittain EU:n rahoittamien tukien tuensajat julkistetaan vuosittain jälkikäteen. Tiedot on julkistettu viimeistään 31 päivänä toukokuuta Euroopan unionin varainhoitovuotta (16.10.–15.10.) seuraavana vuonna. Valtiontukia koskevien tietojen julkistamisen suhteen sovelletaan eräiden valtion tukea koskevien EU-säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 2 a §:ää. Valtiontukia saavista julkistetaan voimassa olevan lainsäädännön mukaan ne, joiden saama vuosittainen kokonaistuen määrä ylittää 60 000 euroa.

Kokonaan kansallisista varoista maksettuja tukia julkaisu ei koske. Lisäksi komission linjausten mukaisesti alle 1 250 euroa tukia saaneiden yksityishenkilöiden, perheyhtiöiden, yhtymien, perikuntien tai kuolinpesien, yhteismetsien, toiminimien ja tuotantorenkaiden tukitietojen osalta ei julkaista tuen saaneiden tietoja, eli tuista julkaistaan ainoastaan kooste.

10 §. Eräiden paikkatietojen julkaiseminen. Pykälä olisi voimassa olevaan lakiin nähden uusi. Jaksossa 2.2 käsitellään Inspire-direktiiviä, ja jaksossa 2.4 käsitellään tarvetta luoda erityissääntelyä IACS-järjestelmässä olevan viljelylohkojen tunnistusjärjestelmän ja paikkatietoanalyysiin perustuvan tukihakemuslomakkeen paikkatiedon osalta, jotta direktiivin mukaisten paikkatietojen avoimuutta koskevien velvoitteiden täytäntöönpano voitaisiin varmistaa.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa olisi informatiivinen viittaussäännös paikkatietoinfrastruktuurista annettuun lakiin (421/2009), jossa säädetään viranomaisen velvollisuudesta saattaa paikkatietoa sähköisessä muodossa

viranomaiskäyttöön sekä yleisesti saataville. Mainittu laki koskee yleislakina Inspire-direktiivin täytäntöönpanoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että mainitussa laissa viranomaisille säädettyjä avoimuusvelvoitteita toteutettaessaan Ruokavirasto voi julkaista yleisessä tietoverkossa ruokahallinnon tietovarantoon sisältyviä viljelylohkoja ja kasvulohkoja koskevia julkisia paikkatietoja sekä näitä koskevat rekisteröintitunnukset viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 13 §:n 2 momentin ja 16 §:n 3 momentin estämättä. Pykälän 3 momentissa olisi kuitenkin rajausta, jonka mukaan tietoihin ei saa sisältyä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuja luonnollista henkilöä koskevia tietoja tai muita sellaisia tietoja, joista luonnollinen henkilö voidaan suoraan tunnistaa.

Julkaisu tapahtuisi tietoverkossa Ruokaviraston harkinnan mukaisesti aineiston katselua tai lataamista varten.

Kuten jaksossa 2.4 on todettu, erityissäännösten tarve liittyy tarpeeseen sovittaa yhteen paikkatietojen avoimuuden vaatimusta ja henkilötietojen suojaa. Euroopan komissio on nostanut esiin tarpeen julkaista IACS-järjestelmässä olevaa paikkatietoa. Osa mainitusta paikkatiedosta on jo julkaistu, mutta muun muassa tukihakemukseen sisältyviä viljelytietoja ei ole tähän mennessä voitu julkaista, koska niihin on katsottu sisältyvän sellaisia epäsuoria henkilötietoja, joiden luovuttamista julkisuuslain henkilörekisterejä koskevat säännökset rajaavat eikä asiasta ei ole ollut nimenomaisia julkaisemisen mahdollistavia erityissäännöksiä.

Komissio on vuoden 2020 alussa esittänyt tulkintansa, että paikkatietoaineistona tulisi julkaista peltolohkokisterin pysyvät tiedot peruslohkotasolla, joihin sisältyy peruslohkon geometria ja pysyvä tunniste, tukikelpoisen enimmäispinta-ala lohkoa kohden, ekologiset alat (esim. monivuotiset kesannot), maanpeiteluokitus (pelto, pysyvä kasvi, pysyvä nurmi) sekä muut pysyvän tukikelpoisuuden kannalta merkitykselliset pinta-ala-tiedot kuten alueet, joilla on luonnonhaittoja tai jotka kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. Lisäksi tulisi julkaista tukihakemuksissa vuosittain ilmoitettuja paikkatietoa sisältäviä kasvulohkotietoja, jotka koskevat muun muassa lohkon geometriaa ja pinta-aloja, käyttötarkoituksia, viljelykasveja sekä pinta-alaperusteisia maaseudun kehittämistoimenpiteitä.

Tietosuoja-asetuksen 86 artiklan mukaisesti jäsenvaltioilla voi olla kansallista lainsäädäntöä ja EU:lla yhteistä lainsäädäntöä, jolla voidaan sovittaa yhteen oikeutta henkilötietojen suojaan sekä virallisten asiakirjojen julkisuutta. Ehdotetussa 3 momentissa oleva rajausta, joka estäisi luonnollista henkilöä koskevien suorien henkilötietojen julkaisemisen paikkatietojen yhteydessä turvaten henkilötietojen tarvittavan suojelun, sillä lohkoja koskevat tiedot eivät julkaistavassa aineistossa yhdistyisi tuenhakijoihin. Jos tietoja lataava taho esimerkiksi yhdistelemällä tietoja toimisi tavalla, jossa sen haltuun muodostuisi henkilörekisteri, soveltuisivat tähän tahoön luonnollisesti tietosuoja-asetuksen rekisterinpitöä koskevat säännökset.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että maatalan rekisteröintitunnuksia voidaan julkaista katselupalvelussa (yksittäisluovutuksina tai) siten, että niitä voidaan käyttää yksittäisissä hauissa hakuperusteina. Säännös yhdessä ehdotetun 5 momentin säännöksen kanssa selkeyttäisi tunnuksen asemaa ja luovutettavuutta. Ns. tilatunnus on viljelijätukia saavan asiakkaan tunnistamiseen liittyvä rekisteritunnus, jolla ei ole selkeää paikkatiedon luonnetta, sillä asiakkaan viljelemät peltolohkot voivat sijaita hajallaan useilla kiinteistöillä. Tilatunnusta ei ole Euroopan komission ohjeasiakirjan julkaistavien tietojen listauksessa, mutta siitä on kuitenkin joitakin mainintoja eräissä julkaisemiseen liittyvissä komission asiakirjojen esimerkeissä. Säännöksessä mahdollistettaisiin se, että viranomaisen katselupalvelussa voidaan julkaista tilatunnuksia, mutta rajattaisiin julkaiseminen tiukasti vain yksittäisiin hakuihin, jolla estettäisiin tunnusten siirtäminen omalle koneelle isompaa tietojoukkoa.

Pykälän 5 momentti mahdollistaisi sen, että Ruokavirasto voi pyynnöstä luovuttaa pykälässä tarkoitettuja paikkatietoja sekä niiden yhteydessä maatilojen rekisteröintitunnukset myös isompaa massaluovutuksena sellaista

toimintaa varten, jonka tavoitteena on maataloutta ja yhteiskuntaa hyödyttävien paikkatietoon perustuvien palvelujen kehittäminen ja tarjoaminen. Toiminnan ja tarjottavien palvelujen tulisi kuitenkin olla sellaisia, että toiminnan puitteissa ei luovuteta maatalojen rekisteritunnuksia sivullisille muulla kuin 4 momentissa tarkoitetulla tavalla yksittäisluovutuksina. Luovutettuja tietoja saisi lisäksi käyttää vain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Maataloutta hyödyttäviä mahdollisuuksia liittyy esimerkiksi viljavuustutkimuksiin ja täsmäviljelyyn, neuvontaan, laatu järjestelmiin sekä tuotteen alkuperän osoittamiseen liittyvien sovellusten ja palvelujen kehittämiseen.

11 §. *Julkisen ympäristötiedon luovuttaminen.* Myös ehdotettu ympäristötiedon saatavuutta koskeva pykälä olisi voimassa olevaan lakiin nähden uusi. Sen taustalla on tarve turvata ympäristötietodirektiivin riittävä täytäntöönpano. Jaksoissa 2.2 ja 2.4 käsitellään mainittua direktiiviä sekä komission käynnistämää rikkomusmenettelyä, joka kohdistui esityksessä tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa monelta osin vastaavaan metsätietojärjestelmään ja siihen sisältyvän ympäristötiedon puutteelliseen saatavuuteen. Ehdotuksen mukaan lakiin lisättäisiin vastaavan tyyppiset ympäristötiedon luovuttamista koskevat säännökset kuin Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettuun lakiin lisättiin rikkomusmenettelyn johdosta lailla 66/2018 (mainittu lain 13 e ja 14 a §).

Pykälän 1 momentin mukaan ruokahallinnon tietovarannosta saisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 13 §:n 2 momentin ja 16 §:n 3 momentin estämättä pyynnöstä luovuttaa muita kuin salassa pidettäviä ympäristötietoja ilman että pyytäjän tarvitsisi perustella pyyntöään. Tämä merkitsisi, että julkisten ympäristötiedoiksi katsottavien tietojen luovuttaminen ruokahallinnon tietovarannon henkilörekistereistä ei enää edellyttäisi, että tietojen pyytjä esittää perusteen, jolla hän on oikeutettu käsittelemään kyseisiä tietoja. Momentissa olisi myös ympäristötiedon määritelmä, joka perustuu Århusin sopimuksen ja ympäristötietodirektiivin määritelmiin.

Pykälän 2 momentin mukaan ympäristötietoina 1 momentin nojalla pyydettyjä ja luovutettavia tietoja ei saisi yksilöidä luonnollista henkilöä koskevien 3 §:n 1 momentissa mainittujen tietojen perusteella tai muiden sellaisten tietojen perusteella, joista luonnollinen henkilö voidaan suoraan tunnistaa.

Viljelijän nimi, osoite, muut yhteystiedot tai henkilötunnus eivät olisi julkista ympäristötietoa, vaan kyseiset tiedot erotettaisiin näistä tiedoista. Tietoja ei luovutettaisi ympäristötietoina, jos pyytjä luettelisi viljelijöiden nimiä, joihin liittyviä tietoja hän pyytää. Tämä olisi perusteltua, sillä ympäristötietodirektiivin tarkoituksena on turvata kansalaisten riittävä tiedonsaanti ympäristön tilasta sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ympäristöä ja sen tilaa koskevaan päätöksentekoon, eikä yksittäisiä henkilöitä koskevien tietojen saanti ole tässä suhteessa relevanttia.

Pykälän 2 momentissa olisi lisäksi säännös, jonka mukaan luovutuksensaajalle tulisi ilmoittaa, että henkilötietojen suojaa koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi, jos ympäristötietoja yhdistetään luonnollisia henkilöitä koskeviin tietoihin.

12 §. *Tietojen poistaminen rekisteristä.* Tiedonhallintalain 21 §:ssä säädetään tietoa-aineistojen säilytystarpeen määrittämisestä. Säilytystarve pitää määritellä sellaisille tietoa-aineistoille ja asiakirjoille, joiden säilytysajasta ei ole säädetty laissa. Perustuslakivaliokunta on todennut aiemmassa lausuntokäytännössään toistuvasti, ettei tietojen pysyvä säilyttäminen ole henkilötietojen suojan mukaista ja edellyttää erityistä tietojärjestelmän luonteeseen tai tarkoitukseen perustuvaa syytä.

Pykälän mukaan ruokahallinnon tietovarannon henkilötiedot poistettaisiin viimeistään kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun asiakasta koskevia tietoja on viimeksi käsitelty. Tietoja ei kuitenkaan poistettaisi, jos niiden säilyttäminen olisi välttämätöntä lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi, vireillä olevan asian takia tai Euroopan unionin tai muun lainsäädännön mukaisen tarkastuksen suorittamiseksi tai jos Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään tietojen säilyttämistä. Tiedot olisi poistettava välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle

ei olisi enää laissa säädettyä perustetta. Tietojärjestelmän rekistereitä koskevissa erityislaeissa on lisäksi rekisteritietojen säilyttämistä koskevia erityissäännöksiä, myös säännöksiä eräiden tietojen pysyvistä säilyttämisestä.

Pykälä ei vaikuttaisi asiakirjojen arkistointiin liittyviin velvoitteisiin, joista säädetään arkistolaissa (831/1994).

13 §. *Vastuu tietoaaineistojen arkistoon siirtämistä koskevasta suunnittelusta.* Pykälän mukaan Ruokavirasto vastaisi tiedonhallintalain mukaisesta tietoaaineistojen arkistoon siirtämistä tai tuhoamista koskevasta suunnittelusta maksajavirastotehtäviin liittyvien rekistereiden osalta. Tietoaaineistot ovat käytössä operatiivisissa rekistereissä tietyn aktiivivaiheen, kunnes ne säilytysajan päättymisen jälkeen siirretään arkistoon tai, jos tietoaaineistoa ei ole määritelty arkistoitavaksi, tuhotaan. Aktiivivaiheessa tapahtuvalla säilyttämisellä tarkoitetaan tietoaaineistojen säilyttämistä yksilöiden, yhteisöjen ja viranomaisten etujen, oikeuksien ja velvollisuuksien määrittämiseksi, toteuttamiseksi ja valvomiseksi. Tiedonhallintamallin arkistointia koskeva osio vastaa myös niihin vaatimuksiin, joista arkistolaissa säädetään arkistonmuodostuksen suunnittelun osalta.

Ehdotettu säännös olisi perusteltu, sillä maksajavirastosäännöksistä ja -sopimuksista johtuen Ruokaviraston vastuu tukien maksuun liittyvistä tiedosta on koko tiedon elinkaaren aikana erilainen kuin esimerkiksi elintarvike- tai rehuturvallisuuteen taikka kasvinterveyteen liittyvän tiedon osalta. Horisontaalisasetuksen mukaisella yhdennetyllä hallinto- ja valvontajärjestelmällä hallinnoidaan maksajavirastotehtävien ohella myös kansallisesti rahoitetut viljelijätuet, joten ehdotettu maksajavirastotehtäviä koskeva säännös soveltuisi myös näitä tukia koskeviin tietoihin. Mainittu ehdotus vastaa pääosin nykytilannetta, mutta rekisterikokonaisuuteen liittyy myös osia, joiden osalta arkistonmuodostuksen suunnitteluun liittyy nykyisestä useiden toimijoiden osallisuudesta johtuen eroja ja epäyhtenäisyyttä. Esimerkkinä mainittakoon aluehallintovirastoissa käsiteltävät täydentävien ehtojen valvontaan liittyvät asiat.

14 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momenttiin sisältyisi tavanomainen voimaantulosäännös.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi tietojärjestelmälain kumoamista koskeva säännös.

Pykälän 3 momenttiin sisältyisi säännös, joka koskee muihin lakeihin tai asetuksiin sisältyviä viittauksia kumottavaan lakiin tai maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmään. Säännös on tarpeen, sillä vireillä olevien uudistusten vuoksi kaikkia viittaussäännöksiä ei ole tarkoituksenmukaista päivittää tämän esityksen yhteydessä.

7.2 Laki eläinten kuljetuksesta

36 §. *Eläinkuljettajarekisteri.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta eläinkuljettajarekisteriin. Momentista poistettaisiin säännökset Elintarviketurvallisuusvirastosta rekisterin pitäjänä ja aluehallintoviraston velvollisuudesta päivittää rekisteriä, sillä ruokahallinnon tietovarantoa koskevassa laissa säädettäisiin rekisterin pitämistä ja päivittämistä koskevista vastuista.

Pykälän 3 momentissa Elintarviketurvallisuusvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi.

Pykälän 4 ja 5 momentista poistettaisiin ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain kanssa päällekkäiset säännökset yleislakien soveltamisesta rekisteriin sekä viranomaisten tiedonsaantioikeuksista.

7.3 Rehulaki

36 §. *Valvontarekisteri.* Valtakunnallista rekisteriä koskevaan pykälään lisättäisiin säännös ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta, mikä selventäisi ehdotetun lain asemaa rehulakia täydentävänä sääntelynä. Säännös Ruokavirastosta rekisterinpitäjänä poistettaisiin, mikä merkitsisi, että myös rekisteriin liittyvien vastuiden osalta sovellettaisiin ehdotettua uutta lakia.

38 §. *Valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tiedonantovelvollisuus.* Pykälän 2 momentista poistettaisiin 36 §:ään ehdotetun muutoksen johdosta maininta Ruokavirastosta rekisterin ylläpitäjänä.

7.4 Riistavahinkolaki

34 §. *Viranomaisten tietojensaantioikeus.* Pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisella ja metsäkeskuksella on oikeus saada toiselta viranomaiselta asioiden käsittelemiseksi välttämättömiä tietoja esimerkiksi korvauksen myöntämisen tai takaisinperinnän kannalta merkityksellisestä olosuhteesta tai korvauksen hakijan taloudellista asemaa koskevista seikoista. Pykälään lisättäisiin säännös, joka oikeuttaisi saamaan tietoja ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain mukaisesta ruokahallinnon tietovarannosta. Esimerkiksi vähämerkityksisenä tukena maksettavia viljelysvahinkoja korvattaessa on otettava huomioon EU:n valtioneuvoston päätöksiin sisältyvät saatujen tukien kokonaismäärää koskevat vaatimukset, mikä edellyttää tiedonsaantia viljelijäluista.

Pykälässä Maaseutuvirasto muutettaisiin lisäksi Ruokavirastoksi ja metsäkeskus Suomen metsäkeskukseksi.

7.5 Laki kasvinjalostajanoikeudesta

6 §. *Oikeus suojatun lajikkeen viljelyyn ja velvollisuus maksaa siitä korvaus.* Pykälän 4 momentissa säädetään viljelijän velvollisuudesta antaa pyydettyä viranomaiselle ja kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksuvelvollisuuden toteuttamiseksi tarvittavat tiedot. Momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan tietoihin sovellettaisiin ruokahallinnon tietovarantoa koskevaa lakia.

7 §. *Oikeus saada suojattua lajiketta koskevia viljelytietoja.* Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa oleva viittaus tietojärjestelmälakiin kohdistettaisiin ehdotettuun lakiin ruokahallinnon tietovarannosta.

22 §. *Kasvinjalostajanoikeusrekisteri.* Pykälän 1 momentissa Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) muutettaisiin Ruokavirastoksi. Ruokaviraston ehdotetaan olevan jatkossakin yksinomainen rekisterinpitäjä. Tämä johdetaan kasvinjalostajanoikeuden luonteesta yksityisoikeudellisena oikeutena, jonka valvonta kuuluu viranomaisten sijasta kasvinjalostajanoikeuden haltijalle.

Pykälän 3 momentissa oleva säännös tietojärjestelmälain soveltamisesta korvattaisiin säännöksellä ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta. Pykälään tehtävät muutokset merkitsisivät, että mainitusta laista sovellettaisiin soveltuvia muita kuin yhteisrekisterinpitoon liittyviä säännöksiä.

7.6 Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista

91 §. *Seurannan tietojärjestelmä.* Pykälän 1 momentin viittaus tietojärjestelmälakiin korvattaisiin säännöksellä ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta. Viittaus olisi muotoilultaan nykyistä yleisempi. Maininta Ruokavirastosta rekisterinpitäjänä poistettaisiin.

7.7 Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä

43 §. *Ilmoitettujen tietojen rekisteröinti, käyttö, luovutus ja julkisuus.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus tietojärjestelmälakiin, ja momenttiin lisättäisiin maininta Luonnonvarakeskuksesta rekisterinpitäjänä, luukuun ottamatta sokerialaa koskevia hintatietoja, joiden osalta rekisterinpitäjänä olisi nykyiseen tapaan Ruokavirasto.

Hintaselvitysten tiedot rekisteröivä Luonnonvarakeskus ei olisi ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain mukainen yhteisrekisterinpitäjä, joten ehdotetusta laista poikkeava säännös rekisterinpitäjästä olisi tarpeen. Lisäksi momentti rajaa tiukasti hintaselvitysten tietojen luovuttamista, joten rekisteriin ei voida soveltaa ehdotetun lain sääntelyä rekisteritietojen yhteiskäyttöisyydestä. Koska pykälän sääntely näin ollen sulkee pois ehdotetun lain keskeisten osien soveltamisen, viittaus lakiin ei olisi tarkoituksenmukainen. Rekisteritietoihin sovellettaisiin jatkossa pykälän lisäksi tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia, tiedonhallintalakia sekä lisäksi julkisuuslakia siltä osin kuin pykälän säännökset tai siinä viitatu EU-säännökset eivät sitä estäisi.

46 g §. *Kaupan pitämiseen liittyvien tietojen rekisteröiminen, käyttö ja luovuttaminen.* Pykälän 1 momentissa Elintarviketurvallisuusvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietojärjestelmälain sijasta ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta rekisteriin. Ehdotettu viittaus olisi muotoilultaan nykyistä yleisempi, ja momentista poistettaisiin maininta Ruokavirastosta rekisterinpitäjänä.

69 §. *Hakijaa koskevien tietojen rekisteröiminen.* Pykälä kumottaisiin tarpeettomana. Pykälässä säädetään mahdollisuudesta rekisteröidä toimijan ilmoittamia asiakastietoja sekä rekisteritunnuksen antamisesta toimijalle. Lisäksi pykälässä säädetään, että muodostuva rekisteri on osa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää ja että siihen sovelletaan tietojärjestelmälakia. Ilmankin erityistä kansallista säännöstä pykälässä mainituista tiedoista on mahdollisuus pitää rekisteriä tietosuoja-asetuksen perusteella. Ehdotettu uusi laki ruokahallinnon tietovarannosta soveltuisi rekisteriin ilmankin erityisiä viittaussäännöksiä. Ehdotettu laki mahdollistaisi myös rekisteritunnuksen antamisen.

7.8 Laki maatalouden tukien toimeenpanosta

41 §. *Tukioikeusrekisteri.* Pykälän 1 momentissa säännös, joka viittaa tietojärjestelmälain mukaisen tietojärjestelmään, korvattaisiin säännöksellä ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta rekisteriin. Momentista poistettaisiin maininta Ruokavirastosta rekisterinpitäjänä.

41 a §. *Maitorekisteri.* Pykälän 1 momentissa säännös, joka viittaa tietojärjestelmälain mukaisen tietojärjestelmään, korvattaisiin säännöksellä ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta rekisteriin. Momentista poistettaisiin maininta Ruokavirastosta rekisterinpitäjänä.

49 §. *Neuvontarekisteri.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta neuvontarekisteriin. Pykälästä kumottaisiin 2 momentti, jossa on maininta Ruokavirastosta rekisterinpitäjänä sekä säännökset Ruokaviraston, ely-keskusten ja kunnan oikeudesta käyttää rekisteriä sekä teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuvasta tietojen käytöstä. Nämä säännökset olisivat tarpeettomia ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain sekä tiedonhallintalain myötä.

7.9 Laki tieteellisiin ja opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta

45 §. *Rekisteri toiminnanharjoittajista.* Pykälän 2 momentissa viittaus tietojärjestelmälakiin kohdistettaisiin ehdotettuun ruokahallinnon tietovarantoa koskevaan lakiin. Pykälän 3 momentissa säännökset tietojen tallettamisesta tietojärjestelmälain mukaiseen tietojärjestelmään ja tietojärjestelmälain soveltamisesta korvattaisiin säännöksellä ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta.

7.10 Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta

50 §. Asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmä. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus tietojärjestelmälakiin kohdistettaisiin ehdotettuun ruokahallinnon tietovarantoa koskevaan lakiin. Maininta Ruokavirastosta rekisterinpitäjänä poistettaisiin. Ruokahallinnon tietovarantoa koskevassa laissa ei olisi enää erityisiä säännöksiä verkkopalveluista, joten myös niitä koskeva maininta poistettaisiin.

7.11 Laki eläinjalostustoiminnasta

16 §. Rekisteri kantakirjaa ja jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä. Pykälän 1 momentissa olevaa säännöstä tietojärjestelmälain soveltamisesta muutettaisiin siten, että säännöksessä viitattaisiin ruokahallinnon tietovarantoa koskevaan lakiin. Maininta Elintarviketurvallisuusvirastosta rekisterinpitäjänä poistettaisiin.

Pykälän 3 momentissa Elintarviketurvallisuusvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi.

Pykälän 4 momentissa oleva erityissäännös tietojen poistamisesta rekisteristä säilyisi, mutta momenttia muutettaisiin siten, että kyseessä ei olisi poikkeus tietojärjestelmälaista vaan ehdotetusta ruokahallinnon tietovarantoa koskevasta laista.

7.12 Laki eläinten lääkitsemisestä

41 §. Määräykset ja kiellot. Pykälän 5 momentissa oleva viittaus tietojärjestelmälain mukaiseen tietojärjestelmään sekä säännökset Ruokaviraston roolista rekisterinpitäjänä ja aluehallintovirastosta roolista rekisterimerkintöjen tekijänä korvattaisiin yleisemmällä säännöksellä ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta.

7.13 Laki ruoka- ja luonnonvaratilastoista

1 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin muutos, joka johtuu siitä, että Luonnonvarakeskusta ei säädettäisi ruokahallinnon tietovarantoa koskevassa laissa rekisterinpitäjäksi. Luonnonvarakeskus hoitaa kuitenkin jatkossakin eräitä ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain mukaisia EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan liittyviä hallintotehtäviä, ja ehdotettu momentin muotoilu mahdollistaisi sen, että ruoka- ja luonnonvaratilastoista annettu laki soveltuisi jatkossakin näiden tehtävien hoitamisen yhteydessä kerättyihin tilastotietoihin.

7.14 Laki luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta

23 §. Rekisteriin sovellettavat säännökset. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus tietojärjestelmälakiin sekä säännökset Ruokaviraston roolista rekisterinpitäjänä ja ely-keskuksen roolista rekisterin käyttäjänä ja päivittäjänä korvattaisiin yleisemmällä säännöksellä ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälän muutettua sisältöä.

7.15 Laki eläimistä saatavista sivutuotteista

32 §. Rekisterit. Pykälän 1 momentissa oleva viittaus tietojärjestelmälakiin sekä 2 momentin säännökset Elintarviketurvallisuusviraston roolista rekisterinpitäjänä ja muiden laissa säädettyjen viranomaisten roolista rekisterin käyttäjinä ja päivittäjinä korvattaisiin yleisemmällä säännöksellä ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan pykälän muuttunutta sisältöä.

38 §. Tietojen poistaminen. Pykälässä oleva viittaus tietojärjestelmälakiin ja siinä tarkoitettuun tietojärjestelmään korvattaisiin viittauksella ehdotettuun ruokahallinnon tietovarantoa koskevaan lakiin ja siinä tarkoitettuun ruokahallinnon tietovarantoon.

58 §. Laboratorioiden valvonta ja rekisteri. Pykälän 1 momentissa Elintarviketurvallisuusvirasto muutettaisiin Ruokavirastoksi. Pykälän 2 momentista poistettaisiin maininta Elintarviketurvallisuusvirastosta rekisterinpitäjänä. Sen sijaan säädettäisiin Ruokaviraston velvollisuudesta merkitä hyväksytyt laboratoriot rekisteriin.

7.16 Siemenlaki

32 §. Valvontarekisterit. Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta Ruokavirastosta rekisterinpitäjänä. Pykälän 3 momentissa oleva säännös tietojärjestelmälain soveltamisesta korvattaisiin yleisemmällä säännöksellä ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain soveltamisesta. Pykälän 4 momentti kumottaisiin tarpeettomana, sillä ehdotettuun uuteen lakiin sisältyisivät vastaavat säännökset.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Voimassa olevan tietojärjestelmälain 4 §:n 5 momenttiin sisältyy asetuksenantovaltuus, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tietojen kirjaamistavasta sekä tietojärjestelmän teknisestä hallinnoinnista. Valtuuden nojalla ei ole annettu asetuksia. Ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain 4 §:n 5 momenttiin ehdotetaan valtuussäännöstä, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä laissa tarkoitetun ruokahallinnon tietovarannon hallinnointiin liittyvistä rekisterinpitäjien ja muiden ehdotetun lain 1 §:ssä tarkoitettuja hallintotehtäviä hoitavien viranomaisten ja tahojen vastuista.

Näköpiirissä ei ole tarvetta käyttää kyseistä asetuksenantovaltuutta. Sen säätäminen olisi kuitenkin perusteltua, sillä esityksessä tarkoitettu ruokahallinnon tietovaranto sisältää laajan joukon rekisterejä, jotka moninaisten tietojärjestelmien rajapintaratkaisujen vuoksi eri tavoin kytkeytyvät toisiinsa. Kokonaisuutta operoivat useat toimijat, ja voi syntyä tilanteita, joissa näiden rooleja tarkentava lakia alemman asteinen sääntely on tarpeen. EU-lainsäädäntö saattaa myös jatkossa edellyttää joitakin rekisterinpitotehtäviä koskevia tarkempia säännöksiä sellaisten rekisterien osalta, joista ei ole erityislakien säännöksiä.

9 Voimaantulo

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan...

10 Toimeenpano ja seuranta

Ehdotettujen säännösten toimivuutta on tarkoitus seurata maa- ja metsätalousministeriössä viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa tehtävän tavanomaisen yhteistyön kautta sekä tarvittaessa toteuttamalla asiaa koskevia kyselyjä ja selvityksiä.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Esitys ei ole riippuvainen muista vireillä olevista lainsäädäntöhankkeista.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esityksellä ei ole kytkentää valtion talousarvioesitykseen.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Säätelyn tarve ja selkeys

Esitys on valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellinen erityisesti perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Esityksessä tarkoitettujen ruokahallinnon tietovarannon tiedot ovat suurelta osin yritystoimintaa koskevia tietoja, mutta niihin sisältyy paljon henkilötietoja, ja valtaosa kokonaisuuteen sisältyvistä rekistereistä on luonteeltaan henkilörekisterejä. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta on säädettävä lailla.

Perustuslakivaliokunta on viime vuosina tarkistanut käytäntöään henkilötietojen suojaa koskevasta sääntelystä. Se on pitänyt lähtökohtaisesti riittävänä perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset (ks. PeVL 14/ 2018 vp, s. 3—5, PeVL 15/2018 vp, PeVL 2/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on todennut, että henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi jatkossa ensisijaisesti taata tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislain nojalla. Tähän liittyen tulisi välttää kansallisen erityislainsäädännön säätämistä sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuoja-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (PeVL 2/2018 vp, s. 5). Myös sääntelyn selkeyden vuoksi kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja rajata sellaisen säätäminen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/ 2018 vp, s. 3—5).

Ehdotettu laki ruokahallinnon tietovarannosta olisi voimassa olevan tietojärjestelmälain tavoin luonteeltaan ns. sateenvarjolaki, joka sisältäisi kootusti ne tarvittavat yhteiset säännökset, jotka koskevat hallinnonalan viranomaistehtäviä varten pidettäviä rekistereitä ja muita tietoaaineistoja. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään henkilötietojen käsittelyn oikeusperustoista. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä tietosuoja-asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely. Mainittu kohta soveltuu, jos henkilötietojen käsittelyn oikeusperustana on rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite, julkisen vallan käyttö tai yleisen edun mukainen tehtävä. Ruokahallinnon tietovarannon rekistereiden pito perustuu pääsääntöisesti rekisterinpitäjän lakisääteiseen velvoitteeseen, mutta kyseeseen tulevat myös mainitut muut oikeusperustat. Ehdotetut säännökset täsmentävät tietosuoja-asetuksessa säädettyjä henkilötietojen käsittelyn yleisiä edellytyksiä, ja säännöksillä varmistetaan tietojen laillinen ja asianmukainen käsittely.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohta mahdollistaa tarkemmat kansalliset säännökset esimerkiksi käsiteltävien henkilötietojen tyypistä ja käyttötarkoitussidonnaisuudesta. Ehdotetussa laissa ruokahallinnon tietovarannosta säädettäisiin ainoastaan rekisteriin tallettavista henkilöasiakkaiden tunnistamiseen liittyvistä tiedoista sekä asiakkaalle annettavista rekisteritunnuksista. Useat ruokahallinnon tietovarannon rekisterit käyttävät samaa asiakasrekisteriä, eikä asiakkaiden tunnistamiseen liittyviä tietoja ole lähtökohtaisesti yksilöity hallinnonalan rekistereitä koskevissa erityislaeissa.

Lisäksi ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin voitaisiin tallettaa tietoja, jotka ovat välttämättömiä asioiden käsittelemiseksi, ratkaisemiseksi ja valvomiseksi laissa ja Euroopan unionin lainsäädännössä sekä Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa säädetyllä tavalla. Tietojen rekisteröinnin lainmukaisuus kytkeytyy tältä osin kullekin rekisterinpitäjälle toimivaltaa luovaan lainsäädäntöön ja tietosuoja-asetuksen sallittuihin käsittelyperusteisiin sekä rekisterien tietosisältöä koskeviin erityislakeihin. Näitä lakeja on tarkasteltu suhteessa tietosuoja-asetukseen hallituksen esityksen HE 26/2018 vp valmistelun yhteydessä (hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan eräiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten muuttamisesta). Esityksen mukaan ei ole havaittu sellaista sääntelyä, joka olisi päällekkäistä tietosuoja-asetuksen kanssa ja siten tarpeetonta.

Ehdotetussa ruokahallinnon tietovarantoa koskevassa laissa olisi lisäksi eräitä yleislakien ja hallinnonalan erityislakien säännöksiä täydentäviä säännöksiä muun muassa tietojen säilyttämisajoista sekä tietojen julkisuudesta, salassapidosta ja luovuttamisesta. Mainittu sääntely on jatkossakin tarpeellista täydentämään tietosuoja-asetuksen säännöksiä. Mainittu lainsäädäntö katsotaan tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran mukaiseksi ja jäljempänä esitettävillä perusteilla myös perustuslain mukaiseksi.

Voimassa olevaan tietojärjestelmälakiin nähden ehdotetusta laista karsittaisiin pois säännökset, jotka eivät ole enää tarpeellisia ottaen huomioon tietosuoja-asetus, henkilötietojen käsittelyyn ja tiedonhallintaan liittyvät yleislait sekä perustuslakivaliokunnan muuttunut tulkintakäytäntö. Tämä selkeyttäisi lakia sekä ruokahallinnon rekisterinpitoon liittyvää sääntelykokonaisuutta.

Yhteisrekisterinpitäjät

Ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lakiehdotuksen 4 §:n mukaan laissa tarkoitetun ruokahallinnon tietovarannon rekisterinpitäjiä olisivat Ruokavirasto, aluehallintovirasto, ely-keskus sekä kunta tai kunnaneläinlääkäri. Nämä rekisterinpitäjät olisivat tietosuoja-asetuksen 26 artiklan tarkoittamia yhteisrekisterinpitäjiä. Mainittujen viranomaisten ohella eräät muut viranomaiset ja tahot käsittelevät rekisterien henkilötietoja niille toimivaltaa luovassa lainsäädännössä säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi. Henkilötietojen käsittely perustuisi kullekin rekisterinpitäjälle taikka muulle viranomaiselle tai taholle toimivaltaa luovaan lainsäädäntöön. Käsittely mahdollistaisi toimivaltaa luovassa laissa säädettyjen lakisääteisten tehtävien toteuttamisen.

Voimassa olevan lain mukaan rekisterinpitäjiä ovat Ruokavirasto ja Luonnonvarakeskus, minkä lisäksi muut mainitut viranomaiset päivittävät ja käyttävät tietoja. Käytännössä rekisterinpitotehtäviä kuitenkin hoidetaan keskusviranomaisena toimivan Ruokaviraston, valtion aluehallinnon sekä kuntien kesken tavalla, jossa kaikki mainitut viranomaiset yhdessä huolehtivat niistä tehtävistä, jotka tietosuoja-asetuksen mukaisesti kuuluvat rekisterinpitäjälle. Maksajavirastotehtävien hoitamista koskien rekistereihin liittyviä tehtäviä on delegoitu Ruokavirastolta muille viranomaisille maksajavirastosopimuksilla. Valtion aluehallinnon ja kuntien viranomaiset muun muassa vastaavat Ruokaviraston ohella tietosuoja-asetuksen mukaisten rekisteröityjen oikeuksien toteuttamista. Tämän vuoksi yhteisrekisterinpitäjyydestä säätäminen olisi tarkoituksenmukaisempaa kuin kaikkien rekisterinpitäjän vastuiden keskittäminen laissa Ruokavirastolle.

Yhteisrekisterinpidosta säätämisen yhteydessä täsmennettäisiin rekisterinpitäjien välistä vastuunjakoja. Lisäksi sujuvan tehtävien hoidon varmistamiseksi säädettäisiin rekisterinpitäjien oikeudesta käyttää toisen rekisterinpitäjän käsittelyvastuulla olevia tietoja. Samaan hallinnon prosessiin osallistuvat useissa tapauksissa kaikkien hallinnon tasojen ehdotetut rekisterinpitäjät prosessin eri vaiheissa (esimerkiksi tuen hakeminen, myöntäminen, maksaminen ja valvonta), ja viranomaisen yhteiskäytössä olevien rekisterien avulla tehtävissä tarvittava tiedonsaanti on joustavampaa kuin erillisten tietopyyntöjen kautta.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan yhteisrekisterinpito saattaa olla perustuslain ja tietosuoja-asetuksen kannalta ongelmallista, jos se on hyvin laaja ja koskee käyttötarkoitukseltaan hyvin monenlaisia tietoja ja jos tietojärjestelmää koskevat vastuut on tosiasiallisesti keskitetty siten, että yhteisrekisterinpitäjyyden merkitys jää monien viranomaisten osalta verraten avoimeksi. Viranomaisten tarpeellinen tiedonsaanti on mahdollista varmistaa esimerkiksi tiedon luovutusta ja saamisoikeuksia koskevalla sääntelyllä, vaikka niitä ei säädettäisikään rekisterinpitäjiksi. (PeVL 7/2019 vp, s. 5–6)

Ehdotetussa laissa yhteisrekisterinpitäjiksi säädettäisiin ne hallinnonalan keskeiset viranomaiset, jotka tosiasiallisesti ylläpitävät ruokahallinnon tietovarannon rekisterejä ja käyttävät niiden tietoja hallinnonalan tehtävissä. Muita viranomaisia ja tahoja, jotka hoitavat vähäisessä määrin hallinnonalan tehtäviä, ei säädettäisi rekisterinpitäjiksi, vaan näiden velvollisuudesta päivittää sekä oikeudesta saada ja käyttää rekistereiden tietoja säädettäisiin laissa erikseen.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevan sääntelyn suhdetta salassa pidettävien tietojen luovutusta ja tiedonsaantioikeuksia koskevaan sääntelyyn. Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hyvin yleisluonteinen tietojensaantiin oikeuttava sääntely yhteisrekisterinpitä-

jien välillä voi aiheuttaa riskin niiden perusteiden ja intressien syrjäytymisestä, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Jos tietoja joudutaan pyytämään yksittäisten tiedonsaantipyyntöjen kautta, tietojen luovutusta joudutaan perustelemaan ja tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Lisäksi näissä tilanteissa tietojen luovuttamisvelvollisuus saattaa luovutuspyynnön epäämisen jälkeen tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. (esim. PeVL 62/2018 vp s. 4—6).

Ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain kattamat tiedot ovat valtaosin julkisia tietoja. Tietojen joukossa on kuitenkin olla tietoja, jotka katsotaan liikesalaisuuksiksi taikka jotka kuvaavat henkilöiden taloudellista asemaa tai paljastavat perhe-elämän seikkoja. Osa tiedoista kytkeytyy julkisuuslain 24 §:n mukainen vahinkoedellytyslauseke, eli tietojen salassapito edellyttää tapauskohtaista tulkintaa. Jo nykytilanteessa tietoja käsitellään sähköisessä toimintaympäristössä eri viranomaisten kesken siltä osin kuin se on välttämätöntä ruokahallinnon viranomaistehtävien hoitamiseksi. Ehdotetun lain mukaan rekisterinpitäjät sekä maa- ja metsätalousministeriö voisivat käyttää ruokahallinnon tietovarannon salassa pidettäviä tietoja ainoastaan säädetyn, lain 1 §:ssä tarkoitetun viranomaistehtävänsä edellyttämässä laajuudessa. Käyttöoikeus olisi sidottu välttämättömyysvaatimukseen. Säännöstä oikeudesta henkilötietojen käsittelyyn muussa kuin siinä alkuperäisessä viranomaistehtävässä varten, johon tiedot on kerätty, ei voitaisi soveltaa salassa pidettäviin tietoihin. Ehdotetut rajaukset katsotaan riittäviksi turvaamaan hallinnonalan rekisteritietoihin liittyviä salassapitointressejä yhteisrekisterinpitotilanteessa.

Ehdotetun lain 8 §:ssä säädettäisiin hallinnonalan tehtäviä hoitavien viranomaisten tietojenvaihdosta. Viranomaisella olisi velvollisuus ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle, jos sen tehtäviä hoitaessaan saamat tiedot voisivat johtaa toisen viranomaisen toimenpiteisiin elintarviketurvallisuuden tai maa- tai metsätalouden tuotantopanosten turvallisuuden varmistamiseksi, eläinten tai kasvien terveyden tai eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi taikka tukien hallinnoinnin varmistamiseksi. Ilmoittaminen koskisi vain julkisia tietoja.

Tietojen käsittely muussa kuin alkuperäisessä käsittelytarkoituksessa

Ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain 5 §:n 5 momentissa säädettäisiin rekisterinpitäjän ja maa- ja metsätalousministeriön oikeudesta käyttää ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin talletettuja muita kuin salassa pidettäviä henkilötietoja myös muuta kuin sitä alkuperäistä viranomaistehtävää varten, johon tiedot on kerätty. Käsittelyn edellytyksenä olisi, että se on tarpeen säädetyn tai lain nojalla määrätyn hallinnonalan viranomaistehtävän hoitamiseksi. Säännöksen tavoitteena on lisätä viranomaisen mahdollisuuksia tiedonhallintalaissa säädetyllä tavalla hyödyntää tehtävissään jo olemassa olevia tietoa-aineistoja sen sijaan, että samoja tietoja pyydetäisiin tai hankittaisiin uudelleen eri tilanteissa.

Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietojen käsittely on rajoitetusti, asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa mainitulla tavalla, mahdollista muuta kuin sitä tarkoitusta varten, johon tiedot on kerätty. Oikeudesta alkuperäisestä käyttötarkoituksesta poikkeavaan käsittelyyn voidaan kuitenkin säätää jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä, ”joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi”. Mainitussa 23 artiklan 1 kohdassa mainitaan hyväksyttävinä tavoitteina muun muassa rekisteröityjen suojeleminen, muu unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvä tärkeä tavoite kuten kansanterveys sekä julkisen vallan käyttöön liittyvä valvonta-, tarkastus tai sääntelytehtävä.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että laajoja biometrisiä tunnisteita sisältävien rekisterien kyseessä ollen tietojen käyttötarkoitussidonnaisuudesta voidaan tehdä vain täsmällisiä ja vähäisiä luonnehdittavia poikkeuksia. Sääntely ei saa johtaa siihen, että muu kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen liittyvä toiminta muodostuu rekisterin pääasialliseksi tai edes merkittäväksi käyttötavaksi. (PeVL 14/2017 vp, PeVL 1/2018 vp)

Ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain säännöksen perustuslainmukaisuuteen ei katsota liittyvän ongelmia. Säännös koskisi vain ruokahallinnon tietovarannon rekisterien julkisia henkilötietoja. Oikeus

tietojen käyttöön alkuperäinen käyttötarkoitus ylittäen olisi ainoastaan rekisterinpitäjällä ja maa- ja metsätalousministeriöllä, ei muilla hallinnonalan tehtäviä hoitavilla viranomaisilla ja tahoilla. Ehdotettu mahdollisuus liittyisi tietosuoja-asetuksen mukaisiin hyväksyttäviin tarkoitukseen kuten viranomaisille kuuluvien tarkastus-, valvonta- ja sääntelytehtäviin. Säännökseen perustuvan toiminnan arvioidaan olevan vähäistä verrattuna rekisteritietojen käsittelyyn niiden alkuperäisessä käsittelytarkoituksessa. Säännös olisi omiaan vähentämään viranomaisten ja rekisteröityjen hallinnollista taakkaa.

Poikkeaminen rekisteröidyn oikeuksista

Ehdotetun ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 2 §:n 2 momentilla suljettaisiin pois tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan säännösten soveltaminen. Mainittujen alakohtien nojalla rekisteröidyllä on oikeus vaatia henkilötietojensa käsittelyn rajoittamista, jos hän kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden tai jos hän katsoo henkilötietojen käsittelyn olevan lainvastaista. Tietosuoja-asetuksen 23 artikla sallii tiettyjen edellytysten täytyessä sen, että unionin tai jäsenvaltion lainsäädännöllä rajoitetaan mainitun oikeuden käyttöä. Artiklan 23 kohdan 1 mukaan rajoitus on mahdollinen, jos kyseisessä rajoituksessa noudetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön.

Ehdotetulla katsotaan olevan tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa mainittu oikeutus. On yleisen edun mukaista, ettei rekisteröity voi artiklaan perustuvalla vaatimuksellaan tarpeettomasti vaarantaa sellaisen rekisterinpitotehtävän hoitamista, joka perustuu unionin lainsäädäntöön tai kansalliseen lakiin. Myös perusoikeuksiin ja -vapauksiin liittyvän vaatimuksen katsotaan täyttyvän. Rekisteröidyn oikeusturvasta on keskeiseltä osin huolehdittu sillä, että viranomaiset ja julkisia hallintotehtäviä hoitavat noudattavat hallinnon yleislakeja. Rekisteröity voisi asiassaan (esimerkiksi tietojen paikkansapitämättömyys tai lainvastaisuus) käyttää muun muassa oikeutta saada pääsy tietoihin (15 art.), oikeutta tietojen oikaisemiseen (16 art.) ja oikeutta tehdä valitus valvontaviranomaiselle (77 art.). Rekisterinpitäjän tulisi käsitellä hallintolain mukaisesti rekisteröidyn väitteet henkilötietojen paikkansapitämättömyydestä ja henkilötietojen käsittelyn lainvastaisuudesta.

Arkaluonteiset tiedot

Perustuslakivaliokunta on arvioinut arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 20/2020 vp, s. 4). Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista sallassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (ks. esim. PeVL 38/2016 vp, s. 3). Valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 60/2018 vp, s. 4).

Lain 1 §:ssä tarkoitettujen hallintoasioiden hoitamisessa ei yleensä ole tarpeen käsitellä arkaluonteisia tietoja. Joissakin yksittäisissä hallintoasioissa kuten tuenhakijan ylivoimaisen esteen todentamisessa voi olla tarpeen käsitellä henkilön terveydentilaa koskevia tietoja. Käytännössä lääkärintodistukset säilytetään paperisina, eikä niitä siirretä sähköisiin sovelluksiin.

Tietosuoja-asetuksen terminologiassa arkaluonteisista tiedoista puhutaan erityisiä henkilötietoryhmiä koskevin tietoina. Kyseisten tietojen käsittely on asetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan kielletty, mutta siitä voidaan poiketa, jos mainitun artiklan 2 kohdan edellytykset täyttyvät. Arkaluonteisten tietojen käsittelyoikeudesta säädetään tietosuojalaisissa ja eräiltä osin myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan erityislaisissa. Ehdotettuun ruokahallinnon tietovarantoon koskevaan lakiin ei ehdoteta erityisiä arkaluonteisia tietoja koskevia säännöksiä.

Tietojen säilytysajat

Ehdotetun lain 14 §:ssä säädettäisiin tietojen poistamisesta rekisteristä. Perustuslakivaliokunta on todennut vakiintuneesti, että henkilörekisterin säilytysajat kuuluvat niihin seikkoihin, joista on perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan säädettävä lailla (PeVL 14/1998 vp ja PeVL 25/1998 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että säilytysaikaa koskevan sääntelyn tulee lain tasolla olla kattavaa ja yksityiskohtaista ja että säilytysaikaa koskeviin säännöksiin tulee sisällyttää aikamääre (esimerkiksi PeVL 20/2006 vp). Henkilötietojen pysyvää säilyttämisestä on perustuslakivaliokunta todennut toistuvasti, ettei tietojen pysyvä säilyttäminen ole henkilötietojen suojan mukaista (PeVL 51/2002 vp ja PeVL 54/2010 vp). Kuitenkin, jos tähän on tietojärjestelmän luonteen tai tarkoituksen mukainen peruste, voidaan henkilötietoja säilyttää pysyvästi (PeVL 3/2009 vp ja PeVL 54/2010 vp). Perustuslakivaliokunta on tuoreimmassa lausuntokäytännössään todennut, ettei ole estettä sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailalla (PeVL 14/2018 vp, PeVL 2/2018 vp, PeVL 31/2017 vp).

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään mahdollisuudesta säätää kansallisia säännöksiä tietojen säilytysajoista. Ruokahallinnon tietovarannon tietojen säilytysaikaa koskevat säännökset ovat siten asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran mukaisia. Niiden katsotaan myös olevan edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisia. Lakiehdotuksiin ei sisälly säännöksiä tietojen pysyvästä säilyttämisestä.

Julkisuus ja tietojen luovuttaminen

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvatus julkisuusperiaatteen kannalta olennainen julkisuuslaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 43/1998 vp). Oikeuteen saada tieto ruokahallinnon tietovarannosta sovelletaan sitä koskevan lakiehdotuksen 2 §:n mukaan julkisuuslakia silloin, kun vastaanottaja on hallinnon ulkopuolinen taho eikä erityislaeissa ole julkisuuslaista poikkeavia säännöksiä.

Kuitenkin lakiehdotuksen 10 ja 11 §:ssä säädettäisiin paikkatietojen sekä ympäristötiedon luovuttamisesta ruokahallinnon tietovarannosta. Tältä osin voitaisiin poiketa julkisuuslain 13 §:n 2 momentin ja 16 §:n 3 momentin säännöksistä, jotka koskevat henkilötiedon luovuttamista henkilörekisteristä. Kuten edellä tässä esityksessä on perusteltu, ehdotetut poikkeukset ovat välttämättömiä Inspire-direktiivin ja ympäristötietodirektiivin täytäntöön panemiseksi ja Århusin sopimuksen noudattamiseksi. Säännösten voidaan myös katsoa olevan tietosuoja-asetuksen 86 artiklan salliman liikkumavaran (julkisuuden ja henkilötietojen suojan yhteensovittaminen) mukaisia. Säännökset tukevat osaltaan perustuslain 20 §:n 1 momentin ympäristöperusoikeussäännöksen toteuttamista. Sen mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Vastuu kattaa säännöksen perustelujen mukaan elollisen luonnon, elottoman luonnonympäristön sekä ihmistoiminnan tuloksena syntyneen kulttuuriympäristön. Vastuu kattaa sekä aktiivisen toiminnan että passiivisen pidättäytymisen ympäristön vahingoittamisesta (mm. PeVL 20/2010, s. 2/II).

Julkisuuslain 13 §:n mukaan viranomainen, jonka hallussa asiakirjat ovat, on toimivaltainen päättämään asiakirjojen käsittelystä ja luovuttamisesta. Perustuslakivaliokunta on lausueessaan sähköisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjyydestä kiinnittänyt perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvatus julkisuusperiaatteen ja perustuslain 2 §:n 3 momentissa säädetyn julkisen vallan käytön lakiperustaisuuden vaatimuksen johdosta huomiota siihen, että yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevasta sääntelystä tulisi käydä selkeästi ilmi tiedon luovuttamiseen toimivaltainen viranomainen (PeVL 7/2019, s. 6).

Ehdotetun ruokahallinnon tietovarantoa koskevan lain 6 §:ssä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta päättävästä viranomaisesta. Lähtökohtana olisi, että kukin rekisterinpitäjä sekä hallinnonalan säädettyjä tehtäviä hoitava

muu viranomainen tai taho päättäisi tietojen luovuttamisesta tehtävänsä puitteissa. Kuitenkin oikeudesta luovuttaa ruokahallinnon tietovarannon tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla tai julkisuuslain 21 §:n mukaisesti työstettyinä tietoaineistoina voisi päättää myös Ruokavirasto. Säännösten katsotaan olevan tarkoituksenmukaisia viranomaisten roolien ja vastuiden näkökulmasta sekä riittävän täsmällisiä tiedonluovutus-oikeuksien selkeyttämiseksi.

Salassapito

Viranomaisten keskinäisiä tiedonsaantioikeuksia on käsitelty rekisterinpitäjien sekä maa- ja metsätalousministeriön osalta edellä yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevassa jaksossa. Ehdotetun ruokavarannon tietojärjestelmää koskevan lain 5 §:n mukaan muut hallinnonalan tehtäviä hoitavat viranomaiset ja tahot kuin rekisterinpitäjät olisivat oikeutettuja saamaan ja käyttämään ruokahallinnon tietovarannon salassa pidettäviä tietoja, jos ne ovat välttämättömiä säädettyjen lain 1 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi lain 8 §:ssä säädettäisiin ruokahallinnon tietovarannon tietojen luovuttamisesta salassapitosäännösten estämättä erälle harmaan talouden torjuntaan liittyville viranomaisille sekä Euroopan unionin lainsäädännössä tai Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettulle viranomaiselle tai toimielimelle silloin, kun kyseiset säännökset tai määräykset tätä edellyttävät. Muutettavaksi ehdotettu riistavahinkolain 34 § koskee laissa tarkoitettujen viranomaisten oikeutta saada tietoja salassapitosäännösten estämättä.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatu lausunnot). Valiokunta on arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä antanut erityistä merkitystä luovutettavien tietojen arkaluonteisuudelle (esim. PeVL 14/2018 vp, s. 5).

Ehdotetut viranomaisten oikeudet saada ja käyttää tietoja sekä oikeudet luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä on kytketty välttämättömyysvaatimukseen. Kansainvälisten viranomaisten ja toimielinten tiedonsaantioikeus liittyy EU-oikeuden etusijaperiaatteeseen ja Suomen tekemiin kansainvälisiin sitoumuksiin, joten tällä tavoin tietojen luovutus mainituille tahoille liittyy välttämättömyyteen. Ehdotetun lain 2 §:n mukaan sovelletaan lain lisäksi tietosuoja-asetusta, jonka 5 luku koskee yleisesti henkilötietojen siirtoa EU:n ulkopuoliin maihin.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**ruokahallinnon tietovarannosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §*Lain soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisia toimenpiteitä, unionin rahoittamia maaseudun kehittämistoimia ja näitä täydentäviä kansallisia toimenpiteitä sekä elintarvikkeiden ja maa-, puutarha- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden edistämistä, valvontaa ja tutkimusta koskevia hallintotehtäviä varten pidettäviin rekistereihin ja muihin mainittuihin tehtäviin liittyviin tietoaaineistoihin (*ruokahallinnon tietovaranto*).

Mitä tässä laissa säädetään, ei vaikuta viranomaisten velvollisuuksiin pitää asiarekisterejä niiden käsittelyssä olevista ja olleista asioista.

Tämä laki ei koske vapaaehtoisuuden perusteella tilastotarkoitukseen kerättyjä tietoja.

2 §*Suhde muuhun lainsäädäntöön*

Jollei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, ja tietosuoja lakia (1050/2018), tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä viranomaisen asiakirjojen tiedonhallintaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia (906/2019).

Henkilötietojen käsittelyyn ei sovelleta, mitä tietosuoja-asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa säädetään.

Tätä lakia ei sovelleta, jos muussa maa- ja metsätalousministeriön toimialan lainsäädännössä säädetään toisin.

3 §*Rekistereihin talletettavat tiedot*

Ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin voidaan tallettaa luonnollisen henkilön nimi, henkilötunnus, äidinkieli, kansalaisuus, kotimaa, kotipaikka, pankkiyhteys sekä lähiosoite, sähköpostiosoite, puhelinnumero ja muut yhteystiedot.

Ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin voidaan tallettaa myös yritys- ja yhteisötunnus sekä asiakkaalle annettu rekisteritunnus.

Lisäksi ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin voidaan tallettaa tiedot, jotka ovat välttämättömiä asioiden käsittelemiseksi, ratkaisemiseksi ja valvomiseksi laissa ja Euroopan unionin lainsäädännössä sekä Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa säädetyllä tavalla.

4 §

Rekistereihin liittyvät vastuut

Ruokavirasto, aluehallintovirasto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kunta ja kunnaneläinlääkäri ovat ruokahallinnon tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä. Ruokahallinnon tietovarannon rekistereitä pidetään maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa.

Ruokavirasto vastaa päävastuullisena tahona rekisterien yleisestä toiminnasta, käytettävyydestä, tietojen ehevyydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä sekä teknisestä raipinnasta ja katseluvyhteystietojen tallettamista, yhdistämisestä, luovuttamisesta ja muuta käsittelyä varten. Ruokavirasto vastaa henkilötietojen käsittelyn osalta päävastuullisena tahona tietosuoja-asetuksen 25 artiklassa tarkoitetusta sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta, 32 artiklassa tarkoitetusta käsittelyn turvallisuudesta, 35 artiklassa tarkoitetusta tietosuojaa koskevasta vaikutustenarvioinnista ja 36 artiklassa tarkoitetusta ennakkokuulemisesta sekä muista selaisista tietosuoja-asetuksessa säädettyistä rekisterinpitäjän velvollisuuksista, jotka koskevat tietoturvasuutta.

Kukin rekisterinpitäjä vastaa käsittelyvastuullaan olevan tiedon ehevyydestä, suojaamisesta ja säilyttämisestä ja tietojen luovuttamisesta rekisteröidylle sekä muista kuin 2 momentissa tarkoitetuista tietosuoja-asetuksen mukaisista rekisterinpitäjän velvollisuuksista.

Edellä 1 §:ssä säädettyjä tehtäviä hoitavalla muulla viranomaisella ja julkista hallintotehtävää hoitavilla taholla kuin rekisterinpitäjällä on oikeus päivittää ruokahallinnon tietovarannon rekisterien tietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Ruokavirasto vastaa talletetun tiedon osalta rekisterinpitäjän velvollisuuksista, minkä lisäksi tietoja tallettanut taho vastaa tietojen oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ruokahallinnon tietovarannon rekisterien hallinnointiin liittyvistä rekisterinpitäjien ja 4 momentissa tarkoitettujen muiden viranomaisten ja tahojen vastuista.

5 §

Hallinnonalan viranomaisten käyttöoikeudet tietoon

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuja hallintotehtäviä hoitavalla viranomaisella ja julkista hallintotehtävää hoitavalla taholla sekä maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus saada ja käyttää ruokahallinnon tietovarannon tietoja 1 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä edellyttämässä laajuudessa. Salassa pidettäviä tietoja voidaan kuitenkin saada ja käyttää vain, jos se on säädetyn tehtävän hoitamiseksi välttämätöntä.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, ruokahallinnon tietovarannon rekisteriin sisältyviä henkilötietoja voivat käyttää muuta kuin sitä alkuperäistä tarkoitusta varten, johon tiedot on kerätty, ainoastaan rekisterinpitäjä ja maa- ja metsätalousministeriö. Tässä tarkoituksessa voidaan käyttää vain julkisia tietoja, ja tietoja voidaan käyttää vain siltä osin kuin se on tarpeen säädetyn tai lain nojalla määrätyn 1 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi.

6 §

Tietojen luovuttamisesta päättävä viranomainen

Kukin 1 §:ssä säädettyjä tehtäviä hoitava viranomainen tai taho päättää ruokahallinnon tietovarannon tietojen luovuttamisesta muille kuin rekisteröidylle oman säädetyn tai lain nojalla määrätyn 1 §:ssä tarkoitetun tehtävänsä puitteissa ottaen kuitenkin huomioon, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 15 §:ssä säädetään viranomaisen oikeudesta tai velvollisuudesta siirtää asiakirjan pyytämistä koskeva asia toiselle viranomaiselle.

Ruokavirasto voi lisäksi päättää ruokahallinnon tietovarannon tietojen luovuttamisesta teknisen raipinnan avulla. Lisäksi se voi tuottaa ja luovuttaa ruokahallinnon tietovarannon tiedoista tietoineistoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 21 §:n mukaisesti.

7 §

Hallinnonalan viranomaisten keskinäinen tietojenvaihto

Jos viranomainen 1 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan saa julkisia tietoja, joiden se arvioi voivan johtaa toisen viranomaisen toimenpiteisiin elintarvikkeiden tai maa- tai metsätalouden tuotantopanosten turvallisuuden, eläinten tai kasvien terveyden, eläinten hyvinvoinnin taikka tukien hallinnoinnin varmistamiseksi, sen tulee ilmoittaa tiedoista toimivaltaiselle viranomaiselle.

8 §

Tietojen luovuttaminen salassapitosäännösten estämättä muille viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille

Ruokahallinnon tietovarantoon sisältyviä tietoja saadaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Euroopan unionin lainsäädännössä tai Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettulle viranomaiselle tai toimielimelle, jos kyseiset säännökset tai määräykset tätä edellyttävät.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuja hallintotehtäviä hoitava viranomainen voi lisäksi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä ruokahallinnon tietovarannon tietoja, jotka ovat välttämättömiä:

- 1) esitutkintaviranomaisille rikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten;
- 2) syyttäjälle Syyttäjälaitoksesta annetun lain (32/2019) 9 §:ssä säädettyjä tehtäviä varten;
- 3) Rahanpesun selvittelykeskukselle rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:ssä säädettyjä tehtäviä varten;
- 4) Verohallinnolle verotuksen toimittamiseen, verovalvontaan, verojen ja maksujen kantoon ja perintään liittyviä tehtäviä varten; tai
- 5) työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006) säädettylle työsuojeluviranomaiselle mainitun lain mukaisia valvontatehtäviä varten.

9 §

Tuensaajien julkaiseminen

Ruokavirasto julkaisee ruokahallinnon tietovarannon tietojen perustella tuensaajat ja saadut tuet siten kuin Euroopan unionin säännökset edellyttävät.

10 §

Eräiden paikkatietojen julkaiseminen

Paikkatietoinfrastruktuurista annetussa laissa (421/2009) säädetään viranomaisten velvollisuudesta saattaa paikkatietoaineistoja ja -palveluja yleisesti käytettäviksi.

Mainitussa laissa säädettyjen avoimuusvelvoitteiden toteuttamiseksi Ruokavirasto voi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 13 §:n 2 momentin ja 16 §:n 3 momentin estämättä julkaista seuraavia ruokahallinnon tietovarantoon sisältyviä julkisia paikkatietoja yleisessä tietoverkossa aineiston katselua tai lataamista varten:

- 1) peltolohkoja koskevat tiedot;
- 2) tukihakemuksissa ilmoitettavat ja hakemuksen käsittelyssä syntyvät kasvulohkoja koskevat tiedot;
- 3) lohkoja koskevat rekisteröintitunnukset.

Tietoihin ei saa sisältyä 3 §:n 1 momentissa mainittuja tietoja tai muita tietoja, joista luonnollinen henkilö voidaan suoraan tunnistaa.

Maatilan rekisteröintitunnuksia voidaan julkaista katselupalvelussa (yksittäisluovutuksina tai) siten, että niitä voidaan käyttää yksittäisissä hauissa hakuperusteina.

Ruokavirasto voi lisäksi pyynnöstä luovuttaa 2 momentissa tarkoitettuja paikkatietoja sekä maatilojen rekisteröintitunnukset sellaista toimintaa varten, jonka tavoitteena on maataloutta ja yhteiskuntaa hyödyttävien paikkatietoon perustuvien palvelujen kehittäminen ja tarjoaminen edellyttäen, että toiminnassa ei luovuteta

maatilojen rekisteritunnuksia sivullisille muulla kuin 4 momentissa tarkoitettulla tavalla. Luovutettuja tietoja saa käyttää vain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on luovutettu.

11 §

Julkisen ympäristötiedon luovuttaminen

Ruokahallinnon tietovarannosta saa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 13 §:n 2 momentin ja 16 §:n 3 momentin estämättä pyynnöstä luovuttaa julkisia ympäristötietoja ilman että pyyntöä tarvitsee perustella. Ympäristötiedolla tarkoitetaan:

- 1) ilman, veden, maaperän, maa-alueiden, maiseman ja muiden vastaavien ympäristön osa-alueiden tilaa ja keskinäistä vuorovaikutusta sekä biologista monimuotoisuutta koskevia tietoja;
- 2) tietoja mainittuihin osa-alueisiin tai biologiseen monimuotoisuuteen vaikuttavista tai todennäköisesti vaikuttavista tekijöistä, suunnitelmista ja toimenpiteistä sekä suunnitelmia ja toimenpiteitä koskevista taloudellisista analyysistä ja oletuksista; sekä
- 3) elintarvikkeiden ja ympäristön turvallisuutta ja terveellisyttä koskevia tietoja siltä osin kuin 1 ja 2 kohdassa mainitut seikat vaikuttavat tai voivat vaikuttaa niihin.

Pyydettäviä tai luovutettavia ympäristötietoja ei saa vksilöidä 3 §:n 1 momentissa mainittujen tietojen tai muiden sellaisten tietojen perusteella, joista luonnollinen henkilö voidaan suoraan tunnistaa.

Luovutuksensaajalle tulee ilmoittaa, että henkilötietojen suoiaa koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi, jos ympäristötietoja yhdistetään luonnollisia henkilöitä koskeviin tietoihin.

12 §

Tietojen poistaminen rekisteristä

Jollei laissa toisin säädetä, henkilötiedot poistetaan ruokahallinnon tietovarantoon sisältyvästä rekisteristä viimeistään kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun asiakasta koskevia tietoja on viimeksi käsitelty. Tietoa ei kuitenkaan poisteta, jos tiedon säilyttäminen on välttämätöntä lakiin perustuvan tehtävän hoitamiseksi, viireillä olevan asian takia tai Euroopan unionin tai muun lainsäädännön mukaisen tarkastuksen suorittamiseksi taikka jos Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään tiedon säilyttämistä. Tieto on poistettava rekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun käsittelylle ei ole laissa säädettyä perustetta.

13 §

Vastuu tietoaaineistojen arkistoon siirtämistä koskevasta suunnittelusta

Ruokavirasto vastaa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 5 §:n mukaisesta tietoaaineistojen arkistoon siirtämistä tai tuhoamista koskevasta suunnittelusta niiden rekistereiden osalta, joita pidetään Ruokavirastosta annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen maksajavirastotehtävien hoitamista varten.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annettu laki (284/2008).

Tämän lain tultua voimaan tarkoitetaan muussa laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella kumottavaan lakiin tätä lakia ja viittauksella maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmään ruokahallinnon tietovarantoa.

Laki

eläinten kuljetuksesta annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (539/2006) 36 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1501/2009 ja 72/2019, seuraavasti:

36 §

Eläinkuljettajarekisteri

Eläinkuljetusten valvontaa varten pidetään valtakunnallista eläinkuljettajarekisteriä. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/). Rekisteriin merkitään:

- 1) eläinkuljettajan nimi tai toiminimi, Y-tunnus (yritys- ja yhteisötunnus), osoite sekä muut tarvittavat yhteystiedot;
- 2) eläinkuljettajaluvan numero;
- 3) kuljetettavia eläinlajeja tai kuljetusmuotoja koskevat rajoitukset;
- 4) luvan myöntänyt aluehallintovirasto yhteystietoineen;
- 5) eläinkuljetusasetuksen liitteen III luvussa III tarkoitetut kuljettajan tai hoitajan pätevyystodistukseen sisältyvät tiedot ja tieto pätevyystodistuksen tilapäisestä peruuttamisesta;
- 6) eläinkuljetusasetuksen liitteen III luvussa IV tarkoitetut maantiekuljetusvälineen hyväksymistodistukseen sisältyvät tiedot sekä kuljetusvälineiden yksilöintiin tarvittavat tiedot;
- 7) eläinkuljetusasetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun karja-alueen hyväksymistodistukseen sisältyvät tiedot; sekä
- 8) eläinkuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohdan c alakohdassa ja 26 artiklan 6 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Ruokavirasto julkaisee ja ylläpitää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen perusteella eläinkuljetusasetuksen 13 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua yleisesti saatavilla olevaa luetteloa eläinkuljettajista. Jos eläinkuljettajaluvan haltijana on yksitvinen henkilö, luettelossa ei ilman asianomaisen henkilön suostumusta saa olla luvanhaltijan kotiosoitetta tai muita yhteystietoja.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan rekisteristä, kun pätevyystodistus lakkaa olemasta voimassa. Eläinkuljettajalupaa koskevat tiedot poistetaan rekisteristä viiden vuoden kuluttua siitä, kun lupa lakkaa olemasta voimasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki**rehulain 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rehulain (86/2008) 36 ja 38 §:n 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 1548/2019 , seuraavasti:

36 §*Valvontarekisteri*

Valvontaa varten pidetään valtakunnallista rekisteriä 18 §:ssä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista rehualan toimijoista sekä 25, 26 ja 28 b §:ssä tarkoitetuista laboratorioista. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

38 §*Valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tiedonantovelvollisuus*

Valvontaviranomainen tai valtuutettu tarkastaja on velvollinen ilmoittamaan 36 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin tarvittavat tiedot. Lisäksi valvontaviranomainen on velvollinen pyydettäessä ilmoittamaan Ruokavirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seuranta varten.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä kuuta 20 .

Laki**riistavahinkolain 34 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan riistavahinkolain (105/2009) 34 § seuraavasti:

34 §*Viranomaisten tietojensaantioikeus*

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Ruokavirastolla, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisella ja Suomen metsäkeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada viranomaiselta tai ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (/) tarkoitetusta ruokahallinnon tietovarannosta korvauksen hakijaa koskevia sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä korvausta koskevan asian käsittelemiseksi. Tällaisia tietoja ovat korvauksen hakijan taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa taikka muuta korvauksen myöntämisen tai takaisinperinnän kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevat tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain (1279/2009) 6 §, 7 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 22 § seuraavasti:

6 §

Oikeus suojatun lajikkeen viljelyyn ja velvollisuus maksaa siitä korvaus

Viljelijällä on oikeus korvausta maksamalla käyttää ja tuottaa lisävstarkoituksiin hallinnassaan olevalla tilalla suojattujen lajikkeiden lisäysaineistoa. Tämä oikeus koskee hybridejä lukuun ottamatta seuraaviin kasvilajeihin kuuluvien lajikkeiden viljelyä: kaura, ohra, ruis, vehnä, ruisvehnä, rypsi, rapsi, pellava, herne, härkäpapu, peruna ja tattari.

Korvauksen on oltava selvästi pienempi kuin lajikkeen lisäysaineiston markkinoinnissa perittävä rojaltili. Kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksettavan kohtuullisen korvauksen määrästä voidaan tehdä sopimus kasvinjalostajanoikeuden haltijan ja viljelijän tai heitä edustavien järeistöien kesken. Jos sopimusta ei ole tehty tai sitä ei sovelleta, viljelijällä on velvollisuus maksaa kasvinjalostajanoikeuden haltijalle korvaus, joka on 50 prosenttia lajikkeen lisäysaineiston markkinoinnissa perittävästä summasta.

Viljelijällä, jonka hallinnassa oleva peltopinta-ala on alle 10 hehtaaria, on oikeus korvausta maksamatta käyttää suojatun lajikkeen lisäysaineistoa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Suojatun perunalajikkeen viljelystä on tällaisessa tapauksessa kuitenkin maksettava korvaus, jos lajikkeen viljelvala on suurempi kuin kaksi hehtaaria tai varhaisperunan katteenalaisessa viljelyssä suurempi kuin yksi hehtaari.

Viljelijä on velvollinen antamaan pyydetessä viranomaiselle ja kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksuvelvollisuuden toteamiseksi tarvittavat tiedot. Viranomaisille annettuihin tietoihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

7 §

Oikeus saada suojattua lajiketta koskevia viljelytietoja

Kasvinjalostajanoikeuden haltijalla on oikeus saada 6 §:ssä säädetyn viljelijän maksuvelvollisuuden toteuttamiseksi tarvittavat seuraavat tiedot ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa tarkoitettusta ruokahallinnon tietovarannosta:

22 §

Kasvinjalostajanoikeusrekisteri

Ruokaviraston pitämään kasvinjalostajanoikeusrekisteriin merkitään hyväksytyistä kasvinjalostajanoikeuksista seuraavat tiedot:

- 1) kasvinjalostajanoikeuden rekisterinumero;
- 2) kasvinjalostajanoikeuden haltijan ja mahdollisen asiamiehen nimi ja yhteystiedot, vritvs- ja yhteisötunnus, kotipaikka, ilmoitus asiamiehen vaihtumisesta sekä jalostajan nimi ja yhteystiedot;
- 3) mihin kasvisukuun ja -lajiin lajike kuuluu sekä lajikekuvauksen tunnistetiedot;
- 4) hyväksytty lajikenimi, lajikenimiehdotuksen päivämäärä ja jalostajan tunnus;
- 5) hakemuspäivämäärä, hakemusnumero ja julkaisupäivämäärä sekä kasvinjalostajanoikeuden hyväksymispäivämäärä;

- 6) myönnetty etuoikeus ja valtio, jossa lajiketta koskeva aikaisempi hakemus on tehty, sekä hakemuspäivä, jolloin hakemus on tehty;
- 7) vuosimaksun maksaminen;
- 8) myönnetty pakkolupa tai vastavuoroinen pakkolupa ja käyttö lupa;
- 9) panttioikeus;
- 10) Ruokaviraston lainvoimaa vailla olevat päätökset, muutoksenhaut, ulosmittaukset, takavarikkoon asettamiset ja tuomioistuinten asiassa tekemät päätökset;
- 11) kasvinjalostajanoikeuden päättymispäivä.

Jos merkinnän tekemistä rekisteriin ei voida välittömästi ratkaista, tulee rekisteriin merkitä, että merkinnän tekemistä on pyydetty.

Kasvinjalostajanoikeusrekisteriin ja rekisterin asiakirjoihin sovelletaan muilta osin ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteriin tehtävien 1 momentin mukaisten merkintöjen sisällöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki**porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 91 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011) 91 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 79/2019, seuraavasti:

91 §

Seurannan tietojärjestelmä

Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seurantaan varten on seurannan tietojärjestelmä, joka koostuu rekistereistä. Rekistereihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 69 § sekä *muutetaan* 43 § ja 46 g §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 46 g §:n 1 momentti laissa 1194/2013 ja 46 g §:n 2 momentti laissa 80/2019, seuraavasti:

43 §

Ilmoitettujen tietojen rekisteröinti, käyttö, luovutus ja julkisuus

Hintaselvityksissä annetut tiedot muodostavat rekisterin. Iota Luonnonvarakeskus pitää. Sokerialaa koskevien tietojen osalta rekisteriä pitää kuitenkin Ruokavirasto. Ilmoitettuja tietoja voidaan käyttää vain EU:n markkinajärjestelylainsäädännössä tarkoitettulla tavalla tuotealan keskimääräisen hinnan määrittämiseen.

Jos toimija ilmoittaa vapaaehtoisesti muita tietoja kuin tässä luvussa tarkoitetun velvollisuuden kattamia tietoja, vapaaehtoisesti ilmoitettujen tietojen rekisteröintiin, käyttöön, luovutukseen ja julkisuuteen sovelletaan, mitä ilmoitusvelvollisuuden kohteena olevista säädetään.

46 g §

Kaupan pitämiseen liittyvien tietojen rekisteröiminen, käyttö ja luovuttaminen

EU:n kaupanormilainsäädännön ja tämän lain nojalla viranomaiselle toimitettujen kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevia toimijoita koskevien tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta vastaa 46 b ja 46 d–46 f §:ssä tarkoitettu kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomainen. Kunnan viranomaiselle toimitettujen tietojen osalta näistä tehtävistä vastaa kuitenkin Ruokavirasto, jolle kunnan viranomaisen on toimitettava kyseiset tiedot.

Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/). Tullille toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemiseen, käyttöön ja luovuttamiseen sovelletaan, mitä henkilötietojen käsittelystä Tullin osalta säädetään. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta säädetään alkoholilain (1102/2017) 64 ja 66 §:ssä sen estämättä, mitä viimeksi mainitun lain 66 §:n 1 momentissa säädetään rekisterin pitämisestä lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa sekä alkoholitilastointia varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) 41 §:n 1 momentti, 41 a §:n 1 momentti ja 49 §, sellaisena kuin ne ovat, 41 §:n 1 momentti laissa 373/2018, 41 a §:n 1 momentti laissa 1691/2015 ja 49 § laeissa 501/2014 ja 584/2014, seuraavasti:

41 §

Tukioikeusrekisteri

Tukioikeuksien hallintoa ja tukien valvontaa varten pidetään tukioikeusrekisteriä. Tukioikeusrekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

41 a §

Maitorekisteri

Maidontuotannon perusteella myönnettävän tuen suunnittelua, hallinnointia, myöntämistä ja valvontaa varten pidetään maitorekisteriä. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

49 §

Neuvontarekisteri

Neuvontajärjestelmän toimeenpanoa varten on neuvontarekisteri, johon merkitään tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot maatalojen neuvontajärjestelmän neuvoiista sekä muut neuvonnan toteuttamista ja seurantaan varten tarpeelliset tiedot. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tieteellisiin ja opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) 45 § seuraavasti:

45 §

Rekisteri toiminnanharjoittajista

Toiminnanharjoittajista pidetään valvontaa ja valvonnan suunnittelua varten rekisteriä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja Itä-Suomen aluehallintovirasto tallettavat rekisteriin seuraavat tiedot:

- 1) ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain (/) 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tunnistetiedot;
- 2) toiminnan kohteena olevat eläinlajit;
- 3) toiminnan aloittamisajankohta ja myönnetty toimintaluvat;
- 4) toimiiko toiminnanharjoittaja 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna kasvattajana, toimittajana vai käyttäjänä;
- 5) toiminnasta vastaavan henkilön, 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen laitoksesta vastaavien henkilöiden ja 7 §:n 4 momentissa tarkoitetun nimetyn eläinlääkärin ja mahdollisen muun pätevän asiantuntijan nimi ja yhteystiedot; sekä
- 6) toiminnan lopettaminen.

Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki**maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain 50 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) 50 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 78/2019, seuraavasti:

50 §*Asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmä*

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoidettaessa laadittuihin asiakirjoihin sekä asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmään kuuluviin rekistereihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

eläinjalostustoiminnasta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 16 §, sellaisena kuin se on laissa 514/2018, seuraavasti:

16 §

Rekisteri kantakirjaa ja jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä

Kantakirjaa pitävistä yhteisöistä ja jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä pidetään rekisteriä. Rekisteriin ja asiakirjoihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/). ellei tässä laissa toisin säädetä. Rekisteriin merkitään päivä, jona yhteisö on hyväksytty kantakirjaa tai jalostusrekisteriä pitäväksi yhteisöksi, yhteisön yhteystiedot, tiedot siitä, mistä eläinlajista tai rodusta ja linjasta yhteisö on hyväksytty pitämään kantakirjaa tai jalostusrekisteriä, tiedot suoritetuista valvontatoimista ja niiden tuloksista sekä tiedot yhteisön toiminnan lopettamisesta ja hyväksymisen peruuttamisesta.

Ruokavirasto julkaisee kantakirjaa tai jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä sähköisesti eläinjalostusasetuksen 7 artiklassa ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1012 soveltamissäännöistä tunnustettuja jalostusjärjestöjä ja jalostustoimijoita koskeviin luetteluihin sisällytettävien tietojen yhteydessä käytettävien mallilomakkeiden osalta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2017/716 tarkoitetun luettelon.

Poiketen siitä, mitä ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 14 §:ssä säädetään tietojen poistamisesta ruokahallinnon tietovarannosta, tässä pykälässä tarkoitetut tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun kantakirjaa tai jalostusrekisteriä pitävä yhteisö on ilmoittanut toiminnan lopettamisesta tai hyväksyminen on peruutettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki**eläinten lääkitsemisestä annetun lain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 41 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 73/2019, seuraavasti:

41 §

Määräykset ja kiellot

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitetuista eläimen siirtämistä, luovuttamista sekä elintarvikkeena tai rehuna käyttämistä koskevista kielloista pidetään rekisteriä. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/). Rekisteriin on merkittävä tieto kiellon peruuttamisesta heti, kun voidaan varmistua siitä, että kiello ei ole enää aiheellinen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki**ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain (562/2014) 1 § seuraavasti:

1 §*Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan Luonnonvarakeskuksen toimintaan tilastolaissa (280/2004) tarkoitettuna tilastoviranomaisena.

Tätä lakia sovelletaan myös Luonnonvarakeskukselle säädettyjen ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain (/) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hallintotehtävien hoitamisen yhteydessä kerättyihin tilastotietoihin.

Tietojen keräämisen perusteisiin ja järjestämiseen, tietojen käsittelyyn ja tilastojen laatimiseen sekä tietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan tilastolakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki**luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annetun lain 23 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annetun lain (294/2015) 23 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1117/2017, seuraavasti:

23 §*Rekisteriin sovellettavat säännökset*

Luonnonmukaisesta tuotannosta pidetään rekisteriä. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/). Tämän lain 7 §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta rekisterinpitäjä on kuitenkin Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Rekisteriä pidetään alkoholilain 66 §:n nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki**eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 32, 38 ja 58 § seuraavasti:

32 §*Rekisterit*

Rekistereihin ja asiakirjoihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/), jollei tässä laissa toisin säädetä.

38 §*Tietojen poistaminen*

Poiketen siitä, mitä ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 14 §:ssä säädetään tietojen poistamisesta ruokahallinnon tietovarannosta, tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluttua siitä, kun toimija on ilmoittanut toimivaltaiselle viranomaiselle toiminnan lopettamisesta tai kun hyväksyntä on peruutettu.

58 §*Laboratorioiden valvonta ja rekisteri*

Ruokavirasto valvoo hyväksytyjä laboratorioita ja tarvittaessa arvioi, täyttääkö laboratorio sille asetetut vaatimukset.

Ruokavirasto rekisteröi hyväksytyt laboratoriot. Rekisteriin merkitään laboratorion yhteystiedot, pätevyysalue, tutkimuksista vastaavan henkilön nimi, tiedot suoritetuista valvontatoimista sekä 56 §:n 3 momentin tiedot toiminnassa tapahtuneista muutoksista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Laki

siemenlain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan siemenlain (600/2019) 32 § seuraavasti:

32 §

Valvontarekisterit

Valvontaa varten pidetään rekisteriä 13 §:ssä tarkoitetuista pakkaamohvääksynnän saaneista toimijoista, 14 §:ssä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista toimijoista ja 19 §:ssä tarkoitetuista hyväksytyistä yksityisistä laboratorioista.

Rekistereihin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) toimijan tai hyväksytyn laboratorion nimi, osoite sekä muut yhteystiedot;
- 2) hyväksytyn pakkaamon osalta pakkaamonumero ja voimassaoloaika;
- 3) toimipaikkojen osoitteet ja yhteystiedot;
- 4) toimiala tai hyväksytyn laboratorion pätevyysalue;
- 5) hyväksytyn laboratorion tutkimuksista vastaavan henkilön nimi;
- 6) tiedot valvontaviranomaisen suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista sekä muut valvonnassa tarvittavat tiedot;
- 7) tiedot tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja valvontaviranomaisen määräämistä seuraamuksista.

Tiedot poistetaan rekistereistä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun toimija tai yksityinen laboratorio on ilmoittanut Ruokavirastolle toimintansa lopettamisesta tai toimijan toiminta on loppunut.

Tässä laissa säädettyihin rekistereihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

eläinten kuljetuksesta annetun lain 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten kuljetuksesta annetun lain (539/2006) 36 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1501/2009 ja 72/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

36 §

Eläinkuljettajarekisteri

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää eläinkuljetusten valvontaa varten valtakunnallista eläinkuljettajarekisteriä. Aluehallintovirastot päivittävät rekisteriä tässä laissa säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Rekisteriin merkitään:

- 1) eläinkuljettajan nimi tai toiminimi, Y-tunnus (yrittäjä- ja yhteisötunnus), osoite sekä muut tarvittavat yhteystiedot;
- 2) eläinkuljettajaluvan numero;
- 3) kuljetettavia eläinlajeja tai kuljetusmuotoja koskevat rajoitukset;
- 4) luvan myöntänyt aluehallintovirasto yhteystietoineen;
- 5) eläinkuljetusasetuksen liitteen III luvussa III tarkoitetut kuljettajan tai hoitajan pätevyystodistukseen sisältyvät tiedot ja tieto pätevyystodistuksen tilapäisestä peruuttamisesta;
- 6) eläinkuljetusasetuksen liitteen III luvussa IV tarkoitetut maantiekuljetusvälineen hyväksymistodistukseen sisältyvät tiedot sekä kuljetusvälineiden yksilöintiin tarvittavat tiedot;
- 7) eläinkuljetusasetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun karja-aluksen hyväksymistodistukseen sisältyvät tiedot; sekä
- 8) eläinkuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohdan c alakohdassa ja 26 artiklan 6 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Elintarviketurvallisuusvirasto julkaisee ja ylläpitää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen perusteella eläinkuljetusasetuksen 13 artiklan

Ehdotus

36 §

Eläinkuljettajarekisteri

Eläinkuljetusten valvontaa varten pidetään valtakunnallista eläinkuljettajarekisteriä. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/). Rekisteriin merkitään:

- 1) eläinkuljettajan nimi tai toiminimi, Y-tunnus (yrittäjä- ja yhteisötunnus), osoite sekä muut tarvittavat yhteystiedot;
- 2) eläinkuljettajaluvan numero;
- 3) kuljetettavia eläinlajeja tai kuljetusmuotoja koskevat rajoitukset;
- 4) luvan myöntänyt aluehallintovirasto yhteystietoineen;
- 5) eläinkuljetusasetuksen liitteen III luvussa III tarkoitetut kuljettajan tai hoitajan pätevyystodistukseen sisältyvät tiedot ja tieto pätevyystodistuksen tilapäisestä peruuttamisesta;
- 6) eläinkuljetusasetuksen liitteen III luvussa IV tarkoitetut maantiekuljetusvälineen hyväksymistodistukseen sisältyvät tiedot sekä kuljetusvälineiden yksilöintiin tarvittavat tiedot;
- 7) eläinkuljetusasetuksen 19 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun karja-aluksen hyväksymistodistukseen sisältyvät tiedot; sekä
- 8) eläinkuljetusasetuksen 26 artiklan 4 kohdan c alakohdassa ja 26 artiklan 6 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Ruokavirasto julkaisee ja ylläpitää 1 momentissa tarkoitettujen tietojen perusteella eläin-

4 kohdassa tarkoitettua yleisesti saatavilla olevaa luetteloa eläinkuljettajista. Jos eläinkuljettajaluvan haltijana on yksityinen henkilö, luettelossa ei ilman asianomaisen henkilön suostumusta saa olla luvanhaltijan kotiosoitetta tai muita yhteystietoja.

kuljetusasetuksen 13 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua yleisesti saatavilla olevaa luetteloa eläinkuljettajista. Jos eläinkuljettajaluvan haltijana on yksityinen henkilö, luettelossa ei ilman asianomaisen henkilön suostumusta saa olla luvanhaltijan kotiosoitetta tai muita yhteystietoja.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettut tiedot poistetaan rekisteristä, kun pätevyystodistus lakkaa olemasta voimassa. Eläinkuljettajalupaa koskevat tiedot poistetaan rekisteristä viiden vuoden kuluttua siitä, kun lupa lakkaa olemasta voimasta. *Henkilötietojen keräämisestä ja tallettamisesta sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämisestä ja luovuttamisesta säädetään lisäksi luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojalaki) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, tietosuojalain (1050/2018) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Henkilötietojen käsittelyyn ei kuitenkaan sovelleta, mitä mainitun asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa säädetään.*

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Elintarviketurvallisuusvirastolla ja tässä laissa tarkoitettulla valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä eläinkuljetusten valvonnan edellyttämät tiedot rekisteristä. Sama oikeus on eläinkuljetusten valvomiseksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla eläinkuljetusasetuksen edellyttämässä laajuudessa.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettut tiedot poistetaan rekisteristä, kun pätevyystodistus lakkaa olemasta voimassa. Eläinkuljettajalupaa koskevat tiedot poistetaan rekisteristä viiden vuoden kuluttua siitä, kun lupa lakkaa olemasta voimasta.

(4 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

rehulain 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rehulain (86/2008) 36 ja 38 §:n 2 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 1548/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

36 §

Valvontarekisteri

Ruokavirasto pitää valvontaa varten valtakunnallista rekisteriä 18 §:ssä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista rehualan toimijoista sekä 25, 26 ja 28 b §:ssä tarkoitetuista laboratorioista.

38 §

Valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tiedonantovelvollisuus

Valvontaviranomainen tai valtuutettu tarkastaja on velvollinen ilmoittamaan Ruokavirastolle 36 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin tarvittavat tiedot. Lisäksi valvontaviranomainen on velvollinen pyydettäessä ilmoittamaan Ruokavirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seuranta varten.

Ehdotus

36 §

Valvontarekisteri

Valvontaa varten pidetään valtakunnallista rekisteriä 18 §:ssä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista rehualan toimijoista sekä 25, 26 ja 28 b §:ssä tarkoitetuista laboratorioista. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

38 §

Valvontaviranomaisen ja valtuutetun tarkastajan tiedonantovelvollisuus

Valvontaviranomainen tai valtuutettu tarkastaja on velvollinen ilmoittamaan 36 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin tarvittavat tiedot. Lisäksi valvontaviranomainen on velvollinen pyydettäessä ilmoittamaan Ruokavirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seuranta varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

riistavahinkolain 34 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan riistavahinkolain (105/2009) 34 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

34 §

Viranomaisten tietojensaantioikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisella ja metsäkeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta korvauksen hakijaa koskevia sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä korvausta koskevan asian käsittelemiseksi. Tällaisia tietoja ovat korvauksen hakijan taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa taikka muuta korvauksen myöntämisen tai takaisinperinnän kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevat tiedot.

Ehdotus

34 §

Viranomaisten tietojensaantioikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä, *Ruokavirastolla*, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisella ja Suomen metsäkeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada viranomaiselta *tai ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (/) tarkoitetusta ruokahallinnon tietovarannosta* korvauksen hakijaa koskevia sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä korvausta koskevan asian käsittelemiseksi. Tällaisia tietoja ovat korvauksen hakijan taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa taikka muuta korvauksen myöntämisen tai takaisinperinnän kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevat tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain (1279/2009) 6 §, 7 §:n 1 momentin johdantokappale sekä 22 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Oikeus suojatun lajikkeen viljelyyn ja velvollisuus maksaa siitä korvaus

Viljelijällä on oikeus korvausta maksamalla käyttää ja tuottaa lisävstarkoituksiin hallinnassaan olevalla tilalla suojattuihin lajikkeiden lisävsaineistoa. Tämä oikeus koskee hybridejä lukuun ottamatta seuraaviin kasvilajeihin kuuluvien laikkeiden viljelyä: kaura, ohra, ruis, vehnä, ruisvehnä, rypsi, rapsi, pellava, herne, härkäpapu, peruna ja tattari.

Korvauksen on oltava selvästi pienempi kuin lajikkeen lisävsaineiston markkinoinnissa perittävä roialti. Kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksettavan kohtuullisen korvauksen määrästä voidaan tehdä sopimus kasvinjalostajanoikeuden haltijan ja viljelijän tai heitä edustavien järjestöjen kesken. Jos sopimusta ei ole tehty tai sitä ei sovelleta, viljelijällä on velvollisuus maksaa kasvinjalostajanoikeuden haltijalle korvaus, joka on 50 prosenttia lajikkeen lisävsaineiston markkinoinnissa perittävästä summasta.

Viljelijällä, jonka hallinnassa oleva peltopinta-ala on alle 10 hehtaaria, on oikeus korvausta maksamatta käyttää suojatun lajikkeen lisävsaineistoa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Suojatun perunalajikkeen viljelystä on tällaisessa tapauksessa kuitenkin maksettava korvaus, jos lajikkeen viljelvä on suurempi kuin kaksi hehtaaria tai varhaisperunan kattoenalaisessa viljelyssä suurempi kuin yksi hehtaari.

Viljelijä on velvollinen antamaan pyydettyessä viranomaiselle ja kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksuvelvollisuuden toteamiseksi tarvittavan tiedon.

Ehdotus

6 §

Oikeus suojatun lajikkeen viljelyyn ja velvollisuus maksaa siitä korvaus

Viljelijällä on oikeus korvausta maksamalla käyttää ja tuottaa lisävstarkoituksiin hallinnassaan olevalla tilalla suojattuihin lajikkeiden lisävsaineistoa. Tämä oikeus koskee hybridejä lukuun ottamatta seuraaviin kasvilajeihin kuuluvien laikkeiden viljelyä: kaura, ohra, ruis, vehnä, ruisvehnä, rypsi, rapsi, pellava, herne, härkäpapu, peruna ja tattari.

Korvauksen on oltava selvästi pienempi kuin lajikkeen lisävsaineiston markkinoinnissa perittävä roialti. Kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksettavan kohtuullisen korvauksen määrästä voidaan tehdä sopimus kasvinjalostajanoikeuden haltijan ja viljelijän tai heitä edustavien järjestöjen kesken. Jos sopimusta ei ole tehty tai sitä ei sovelleta, viljelijällä on velvollisuus maksaa kasvinjalostajanoikeuden haltijalle korvaus, joka on 50 prosenttia lajikkeen lisävsaineiston markkinoinnissa perittävästä summasta.

Viljelijällä, jonka hallinnassa oleva peltopinta-ala on alle 10 hehtaaria, on oikeus korvausta maksamatta käyttää suojatun lajikkeen lisävsaineistoa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Suojatun perunalajikkeen viljelystä on tällaisessa tapauksessa kuitenkin maksettava korvaus, jos lajikkeen viljelvä on suurempi kuin kaksi hehtaaria tai varhaisperunan kattoenalaisessa viljelyssä suurempi kuin yksi hehtaari.

Viljelijä on velvollinen antamaan pyydettyessä viranomaiselle ja kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksuvelvollisuuden totea-

miseksi tarvittavat tiedot. *Viranomaisille annettuihin tietoihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).*

7 §

Oikeus saada suojattua lajiketta koskevia viljelytietoja

Kasvinjalostajanoikeuden haltijalla on oikeus saada 6 §:ssä säädetyn viljelijän maksuvelvollisuuden toteuttamiseksi tarvittavat seuraavat tiedot maaseutuelinkeinohallinnon tietoiäriestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitetusta tietoiäriestelmästä:

22 §

Kasvinjalostajanoikeusrekisteri

Eviran pitämään kasvinjalostajanoikeusrekisteriin merkitään hvvaksytvistä kasvinjalostajanoikeuksista seuraavat tiedot:

- 1) kasvinjalostajanoikeuden rekisterinnumero;
- 2) kasvinjalostajanoikeuden haltijan ja mahdollisen asiamiehen nimi ja yhteystiedot, vritvs- ja yhteisötunnus, kotipaikka, ilmoitus asiamiehen vaihtumisesta sekä jalostajan nimi ja yhteystiedot;
- 3) mihin kasvisukuun ja -lajiin laike kuuluu sekä lajikekuvauksen tunnistetiedot;
- 4) hyväksytty lajikenimi, lajikenimiehdotuksen päivämäärä ja jalostajan tunnus;
- 5) hakemuspäivämäärä, hakemusnumero ja julkaisupäivämäärä sekä kasvinjalostajanoikeuden hyväksymispäivämäärä;
- 6) myönnetty etuoikeus ja valtio, jossa lajiketta koskeva aikaisempi hakemus on tehty, sekä hakemuspäivä, jolloin hakemus on tehty;
- 7) vuosimaksun maksaminen;
- 8) myönnetty pakkolupa tai vastavuoroinen pakkolupa ja käyttö lupa;
- 9) panttioikeus;
- 10) Eviran lainvoimaa vailla olevat päätökset, muutoksenhaut, ulosmittaukset, takavarikkoon asettamiset ja tuomioistuinten asiassa tekemät päätökset;
- 11) kasvinjalostajanoikeuden päättymispäivä.

Jos merkinnän tekemistä rekisteriin ei voida välittömästi ratkaista, tulee rekisteriin merkitä, että merkinnän tekemistä on pyydetty.

7 §

Oikeus saada suojattua lajiketta koskevia viljelytietoja

Kasvinjalostajanoikeuden haltijalla on oikeus saada 6 §:ssä säädetyn viljelijän maksuvelvollisuuden toteuttamiseksi tarvittavat seuraavat tiedot *ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa tarkoitetusta ruokahallinnon tietovarannosta:*

22 §

Kasvinjalostajanoikeusrekisteri

Ruokaviraston pitämään kasvinjalostajanoikeusrekisteriin merkitään hvvaksytvistä kasvinjalostajanoikeuksista seuraavat tiedot:

- 1) kasvinjalostajanoikeuden rekisterinnumero;
- 2) kasvinjalostajanoikeuden haltijan ja mahdollisen asiamiehen nimi ja yhteystiedot, vritvs- ja yhteisötunnus, kotipaikka, ilmoitus asiamiehen vaihtumisesta sekä jalostajan nimi ja yhteystiedot;
- 3) mihin kasvisukuun ja -lajiin laike kuuluu sekä lajikekuvauksen tunnistetiedot;
- 4) hyväksytty lajikenimi, lajikenimiehdotuksen päivämäärä ja jalostajan tunnus;
- 5) hakemuspäivämäärä, hakemusnumero ja julkaisupäivämäärä sekä kasvinjalostajanoikeuden hyväksymispäivämäärä;
- 6) myönnetty etuoikeus ja valtio, jossa lajiketta koskeva aikaisempi hakemus on tehty, sekä hakemuspäivä, jolloin hakemus on tehty;
- 7) vuosimaksun maksaminen;
- 8) myönnetty pakkolupa tai vastavuoroinen pakkolupa ja käyttö lupa;
- 9) panttioikeus;
- 10) *Ruokaviraston* lainvoimaa vailla olevat päätökset, muutoksenhaut, ulosmittaukset, takavarikkoon asettamiset ja tuomioistuinten asiassa tekemät päätökset;
- 11) kasvinjalostajanoikeuden päättymispäivä.

Jos merkinnän tekemistä rekisteriin ei voida välittömästi ratkaista, tulee rekisteriin merkitä, että merkinnän tekemistä on pyydetty.

Kasvinialostajanoikeusrekisteriin ja rekisterin asiakirioihin sovelletaan muilta osin maa-seutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annettua lakia.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteriin tehtävien 1 momentin mukaisten merkintöjen sisällöstä

Kasvinialostajanoikeusrekisteriin ja rekisterin asiakirioihin sovelletaan muilta osin *ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia*.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteriin tehtävien 1 momentin mukaisten merkintöjen sisällöstä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

LUONNOS

Laki

porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 91 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011) 91 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 79/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

91 §

Seurannan tietojärjestelmä

Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seurantaa varten on seurannan tietojärjestelmä, joka koostuu rekistereistä. Rekistereitä pitää Ruokavirasto. Rekistereiden ylläpidosta ja käytämisestä sekä niihin sisältyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008).

Ehdotus

91 §

Seurannan tietojärjestelmä

Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seurantaa varten on seurannan tietojärjestelmä, joka koostuu rekistereistä. Rekistereihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 69 § sekä

muutetaan 43 § ja 46 g §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 46 g §:n 1 momentti laissa 1194/2013 ja 46 g §:n 2 momentti laissa 80/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

43 §

Ilmoitettujen tietojen rekisteröinti, käyttö, luovutus ja julkisuus

Hintaselvityksissä annetut tiedot muodostavat maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitetun rekisterin. Ilmoitettuja tietoja voidaan käyttää vain EU:n markkinajärjestelvlainsäädännössä tarkoitetulla tavalla tuotealan keskimääräisen hinnan määrittämiseen.

Jos toimija ilmoittaa vapaaehtoisesti muita tietoja kuin tässä luvussa tarkoitetun velvollisuuden kattamia tietoja, vapaaehtoisesti ilmoitettujen tietojen rekisteröintiin, käyttöön, luovutukseen ja julkisuuteen sovelletaan, mitä ilmoitusvelvollisuuden kohteena olevista säädetään.

46 g §

Kaupan pitämiseen liittyvien tietojen rekisteröiminen, käyttö ja luovuttaminen

EU:n kaupanormilainsäädännön ja tämän lain nojalla viranomaiselle toimitettujen kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevia toimijoita koskevien tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta vastaa 46 b ja 46 d–46 f §:ssä tarkoitettu kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomainen. Kunnan viranomaiselle toimitettujen tietojen osalta näistä tehtävistä vastaa kuitenkin Elintarviketurvallisuusvirasto, jolle kunnan viranomaisen on toimitettava kyseiset tiedot.

Ehdotus

43 §

Ilmoitettujen tietojen rekisteröinti, käyttö, luovutus ja julkisuus

Hintaselvityksissä annetut tiedot muodostavat rekisterin, jota Luonnonvarakeskus pitää. Sokerialaa koskevien tietojen osalta rekisteriä pitää kuitenkin Ruokavirasto. Ilmoitettuja tietoja voidaan käyttää vain EU:n markkinajärjestelvlainsäädännössä tarkoitetulla tavalla tuotealan keskimääräisen hinnan määrittämiseen.

Jos toimija ilmoittaa vapaaehtoisesti muita tietoja kuin tässä luvussa tarkoitetun velvollisuuden kattamia tietoja, vapaaehtoisesti ilmoitettujen tietojen rekisteröintiin, käyttöön, luovutukseen ja julkisuuteen sovelletaan, mitä ilmoitusvelvollisuuden kohteena olevista säädetään.

46 g §

Kaupan pitämiseen liittyvien tietojen rekisteröiminen, käyttö ja luovuttaminen

EU:n kaupanormilainsäädännön ja tämän lain nojalla viranomaiselle toimitettujen kaupan pitämisen vaatimusten kohteena olevia toimijoita koskevien tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta vastaa 46 b ja 46 d–46 f §:ssä tarkoitettu kaupan pitämisen vaatimuksiin liittyvissä hakemuksissa ja ilmoituksissa toimivaltainen viranomainen. Kunnan viranomaiselle toimitettujen tietojen osalta näistä tehtävistä vastaa kuitenkin Ruokavirasto, jolle kunnan viranomaisen on toimitettava kyseiset tiedot.

Ruokavirasto pitää rekisteriä. Tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käytöstä ja luovuttamisesta säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa. Tullille toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemiseen, käyttöön ja luovuttamiseen sovelletaan, mitä henkilötietojen käsittelystä Tullin osalta säädetään. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta säädetään alkoholilain (1102/2017) 64 ja 66 §:ssä sen estämättä, mitä viimeksi mainitun lain 66 §:n 1 momentissa säädetään rekisterin pitämisestä lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa sekä alkoholitilastointia varten.

Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/). Tullille toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemiseen, käyttöön ja luovuttamiseen sovelletaan, mitä henkilötietojen käsittelystä Tullin osalta säädetään. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle toimitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta säädetään alkoholilain (1102/2017) 64 ja 66 §:ssä sen estämättä, mitä viimeksi mainitun lain 66 §:n 1 momentissa säädetään rekisterin pitämisestä lupa-asioiden käsittelyä ja valvontaa sekä alkoholitilastointia varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) 41 §:n 1 momentti, 41 a §:n 1 momentti ja 49 §, sellaisena kuin ne ovat, 41 §:n 1 momentti laissa 373/2018, 41 a §:n 1 momentti laissa 1691/2015 ja 49 § laeissa 501/2014 ja 584/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

41 §

Tukioikeusrekisteri

Ruokavirasto pitää tukioikeusrekisteriä tilatukioikeuksien hallintoa ja tukien valvontaa varten. Tukioikeusrekisteri on maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitettu rekisteri.

41 a §

Maitorekisteri

Maaseutuvirasto pitää maitorekisteriä maidontuotannon perusteella myönnettävän tuen suunnittelua, hallinnointia, myöntämistä ja valvontaa varten. Maitorekisteri on maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettu rekisteri.

49 §

Neuvontarekisteri

Neuvontajärjestelmän toimeenpanoa varten on neuvontarekisteri. Rekisteriin talletetaan tarpeelliset yksilöinti- ja yhtevstiedot maatalojen neuvontajärjestelmän neuvoiista sekä muut neuvonnan toteuttamista ja seuranta varten tarpeelliset tiedot.

Maaseutuvirasto pitää neuvontarekisteriä. Kuntien viranomaisilla on rekisterinpitäjän ohella oikeus käyttää neuvontarekisteriä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on salassapitosäätöjen estämättä oikeus saada tie-

Ehdotus

41 §

Tukioikeusrekisteri

Tukioikeuksien hallintoa ja tukien valvontaa varten pidetään tukioikeusrekisteriä. Tukioikeusrekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

41 a §

Maitorekisteri

Maidontuotannon perusteella myönnettävän tuen suunnittelua, hallinnointia, myöntämistä ja valvontaa varten pidetään maitorekisteriä. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

49 §

Neuvontarekisteri

Neuvontajärjestelmän toimeenpanoa varten on neuvontarekisteri. *johon merkitään* tarpeelliset yksilöinti- ja yhtevstiedot maatalojen neuvontajärjestelmän neuvoiista sekä muut neuvonnan toteuttamista ja seuranta varten tarpeelliset tiedot. *Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).*

(2 mom. kumotaan)

toia neuvontarekisteristä teknisen käyttöyhteyden avulla. Ennen tietojen luovuttamista teknisen käyttöyhteyden avulla on tietoja pyytävän esitettävä selvitys tietojen suojaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

LUONNOS

Laki

tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tieteellisiin ja opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) 45 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

45 §

Rekisteri toiminnanharjoittajista

Ruokavirasto pitää toiminnanharjoittajista rekisteriä valvontaa ja valvonnan suunnittelua varten.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja Itä-Suomen aluehallintovirasto tallettaa rekisteriin seuraavat tiedot:

- 1) maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain (284/2008) 4 §:n 2 momentissa tarkoitetut tunnistetiedot;
- 2) toiminnan kohteena olevat eläinlajit;
- 3) toiminnan aloittamisajankohta ja myönnetty toimintaluvat;
- 4) toimiiko toiminnanharjoittaja 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna kasvattajana, toimittajana vai käyttäjänä;
- 5) toiminnasta vastaavan henkilön, 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen laitoksesta vastaavien henkilöiden ja 7 §:n 4 momentissa tarkoitetun nimetyn eläinlääkärin ja mahdollisen muun pätevän asiantuntijan nimi ja yhteystiedot; sekä
- 6) toiminnan lopettaminen.

Toiminnanharjoittajista pidettävän rekisterin tiedot talletetaan maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettuun tietojärjestelmään. Rekisteriin sovelletaan edellä mainittua lakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Ehdotus

45 §

Rekisteri toiminnanharjoittajista

Toiminnanharjoittajista pidetään valvontaa ja valvonnan suunnittelua varten rekisteriä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja Itä-Suomen aluehallintovirasto tallettavat rekisteriin seuraavat tiedot:

- 1) ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain (/) 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tunnistetiedot;
- 2) toiminnan kohteena olevat eläinlajit;
- 3) toiminnan aloittamisajankohta ja myönnetty toimintaluvat;
- 4) toimiiko toiminnanharjoittaja 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna kasvattajana, toimittajana vai käyttäjänä;
- 5) toiminnasta vastaavan henkilön, 7 §:n 3 momentissa tarkoitettujen laitoksesta vastaavien henkilöiden ja 7 §:n 4 momentissa tarkoitetun nimetyn eläinlääkärin ja mahdollisen muun pätevän asiantuntijan nimi ja yhteystiedot; sekä
- 6) toiminnan lopettaminen.

Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain 50 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) 50 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 78/2019, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

50 §

Asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmä

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoidettaessa laadittuihin asiakirjoihin sekä asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmään kuuluviin rekistereihin *ja verkkopalveluihin* sovelletaan maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annettua lakia (284/2008). Rekistereitä pitää Ruokavirasto.

50 §

Asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmä

Tämän lain mukaisia tehtäviä hoidettaessa laadittuihin asiakirjoihin sekä asian hallinnan ja seurannan tietojärjestelmään kuuluviin rekistereihin sovelletaan *ruokahallinnon tietovarannosta* annettua lakia (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

eläinjalostustoiminnasta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinjalostustoiminnasta annetun lain (319/2014) 16 §, sellaisena kuin se on laissa 514/2018, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Rekisteri kantakirjaa ja jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä

Elinturvikeeturvallisuusvirasto pitää rekisteriä kantakirjaa pitävistä yhteisöistä ja jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä. Rekisteri on osa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitettua maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää. Rekisteriin ja asiakirjoihin sovelletaan mainittua lakia, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Rekisteriin merkitään päivä, jona yhteisö on hyväksytty kantakirjaa tai jalostusrekisteriä pitäväksi yhteisöksi, yhteisön yhteystiedot, tiedot siitä, mistä eläinlajeista tai rodusta ja linjasta yhteisö on hyväksytty pitämään kantakirjaa tai jalostusrekisteriä, tiedot suoritetuista valvontatoimista ja niiden tuloksista sekä tiedot yhteisön toiminnan lopettamisesta ja hyväksymisen peruuttamisesta.

Elinturvikeeturvallisuusvirasto julkaisee kantakirjaa tai jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä sähköisesti eläinjalostusasetuksen 7 artiklassa ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1012 soveltamissäännöistä tunnustettuja jalostusjärjestöjä ja jalostustoimijoita koskeviin luetteluihin sisällytettävien tietojen yhteydessä käytettävien mallilomakkeiden osalta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2017/716 tarkoitetun luettelon.

Poiketen siitä, mitä maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain 12 §:ssä

16 §

Rekisteri kantakirjaa ja jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä

Kantakirjaa pitävistä yhteisöistä ja jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä pidetään rekisteriä. Rekisteriin ja asiakirjoihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/), ellei tässä laissa toisin säädetä.

Rekisteriin merkitään päivä, jona yhteisö on hyväksytty kantakirjaa tai jalostusrekisteriä pitäväksi yhteisöksi, yhteisön yhteystiedot, tiedot siitä, mistä eläinlajeista tai rodusta ja linjasta yhteisö on hyväksytty pitämään kantakirjaa tai jalostusrekisteriä, tiedot suoritetuista valvontatoimista ja niiden tuloksista sekä tiedot yhteisön toiminnan lopettamisesta ja hyväksymisen peruuttamisesta.

Ruokavirasto julkaisee kantakirjaa tai jalostusrekisteriä pitävistä yhteisöistä sähköisesti eläinjalostusasetuksen 7 artiklassa ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/1012 soveltamissäännöistä tunnustettuja jalostusjärjestöjä ja jalostustoimijoita koskeviin luetteluihin sisällytettävien tietojen yhteydessä käytettävien mallilomakkeiden osalta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2017/716 tarkoitetun luettelon.

Poiketen siitä, mitä *ruokahallinnon tietovarannosta* annetun lain 14 §:ssä säädetään tie-

säädetään tietojen poistamisesta maaseutuelinkeinohallinnon tietoiäriestelmästä, tässä pykälässä tarkoitetut tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluttua siitä, kun kantakirjaa tai ialostusrekisteriä pitävä yhteisö on ilmoittanut toiminnan lopettamisesta tai hyväksyminen on peruutettu.

toien poistamisesta *ruokahallinnon tietovarannosta*, tässä pykälässä tarkoitetut tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluttua siitä, kun kantakirjaa tai ialostusrekisteriä pitävä yhteisö on ilmoittanut toiminnan lopettamisesta tai hyväksyminen on peruutettu

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

LUONNOS

Laki

eläinten lääkitsemisestä annetun lain 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 41 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 73/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

41 §

Määräykset ja kiellot

Aluehallintoviraston on tehtävä merkintä maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008) tarkoitettuun tietojärjestelmään 1 ja 3 momentissa tarkoitetuista eläimen siirtämisestä, luovuttamisesta sekä elintarvikkeena tai rehuna käyttämisestä koskevista kielloista. Aluehallintoviraston on lisäksi tehtävä tietojärjestelmään merkintä kiellon peruuttamisesta heti, kun voidaan varmistua siitä, että kielto ei ole enää aiheellinen. Merkintä on tehtävä Ruokaviraston pitämään rekisteriin.

Ehdotus

41 §

Määräykset ja kiellot

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitetuista eläimen siirtämisestä, luovuttamisesta sekä elintarvikkeena tai rehuna käyttämisestä koskevista kielloista pidetään rekisteriä. Rekisteriin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/). Rekisteriin on merkittävä tieto kiellon peruuttamisesta heti, kun voidaan varmistua siitä, että kielto ei ole enää aiheellinen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ruoka- ja luonnonvaratilastoista annetun lain (562/2014) 1 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Luonnonvarakeskuk-
sen toimintaan tilastolaissa (280/2004) tar-
koitettuna tilastoviranomaisena.

Tätä lakia sovelletaan myös maaseutuelinkei-
nohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain
(284/2008) mukaisen rekisterinpidon yhtey-
dessä kerättyihin tilastotietoihin.

Tietojen keräämisen perusteisiin ja järjestä-
miseen, tietojen käsittelyyn ja tilastojen laati-
miseen sekä tietojen salassapitoon ja luovut-
tamiseen sovelletaan tilastolakia, jollei jäl-
jempänä toisin säädetä.

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Luonnonvarakeskuk-
sen toimintaan tilastolaissa (280/2004) tar-
koitettuna tilastoviranomaisena.

*Tätä lakia sovelletaan myös Luonnonvara-
keskukselle säädettävien ruokahallinnon tieto-
varannosta annetun lain (/) 1 §:n 1 mo-
mentissa tarkoitettujen hallintotehtävien hoi-
tamisen yhteydessä kerättyihin tilastotietoi-
hin.*

Tietojen keräämisen perusteisiin ja järjestä-
miseen, tietojen käsittelyyn ja tilastojen laati-
miseen sekä tietojen salassapitoon ja luovut-
tamiseen sovelletaan tilastolakia, jollei jäl-
jempänä toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annetun lain (294/2015) 23 §, sellaisena kuin se on
 osaksi laissa 1117/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

23 §

Rekisterinpitäjä

Luonnonmukaisen tuotannon rekisteriä pitää
 Elintarviketurvallisuusvirasto. Rekisterinpitä-
 jän vastuusta säädetään maaseutuelinkeino-
 hallinnon tietojärjestelmästä annetun lain
 (284/2008) 5 §:ssä. Lisäksi elinkeino-, lii-
 kenne- ja ympäristökeskuksilla on oikeus
 käyttää ja päivittää rekisterin tietoja tämän
 lain 6 §:ssä säädettyjen tehtäviensä edellyttä-
 mässä laajuudessa.

Tämän lain 7 §:ssä tarkoitettujen tehtävien
 osalta rekisterinpitäjä on kuitenkin Sosiaali-
 ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Re-
 kisteriä pidetään alkoholilain 66 §:n nojalla.

Ehdotus

23 §

Rekisteriin sovellettavat säännökset

*Luonnonmukaisesta tuotannosta pidetään re-
 kisteriä. Rekisteriin sovelletaan ruokahallin-
 non tietovarannosta annettua lakia (/). Tä-
 män lain 7 §:ssä tarkoitettujen tehtävien
 osalta rekisterinpitäjä on kuitenkin Sosiaali-
 ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Re-
 kisteriä pidetään alkoholilain 66 §:n nojalla.*

(2 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Laki

eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 32, 38 ja 58 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

32 §

32 §

*Rekisterinpitäjä**Rekisterit*

Rekistereihin ja asiakirjoihin sovelletaan maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annettua lakia (284/2008), jällempänä *tietojärjestelmälaki*, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Rekistereihin ja asiakirjoihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Rekisterinpitäjänä toimii Elintarviketurvallisuusvirasto. Muut tämän lain mukaiset toimivaltaiset viranomaiset käyttävät, tallettavat ja päivittävät rekisteritietoja säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

(2 mom. kumotaan)

38 §

38 §

*Tietojen poistaminen**Tietojen poistaminen*

Poiketen siitä, mitä tietojärjestelmälain 12 §:ssä säädetään tietojen poistamisesta maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä, tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluttua siitä, kun toimija on ilmoittanut toimivaltaiselle viranomaiselle toiminnan lopettamisesta tai kun hyväksyntä on peruutettu.

Poiketen siitä, mitä ruokahallinnon tietovarannosta annetun lain 14 §:ssä säädetään tietojen poistamisesta ruokahallinnon tietovarannosta, tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluttua siitä, kun toimija on ilmoittanut toimivaltaiselle viranomaiselle toiminnan lopettamisesta tai kun hyväksyntä on peruutettu.

58 §

58 §

*Laboratorioiden valvonta ja rekisteri**Laboratorioiden valvonta ja rekisteri*

Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo hyväksyttyjä laboratorioita ja tarvittaessa arvioi, täyttääkö laboratorio sille asetetut vaatimukset.

Ruokavirasto valvoo hyväksyttyjä laboratorioita ja tarvittaessa arvioi, täyttääkö laboratorio sille asetetut vaatimukset.

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää rekisteriä hyväksytyistä laboratorioista. Rekisteriin

Ruokavirasto rekisteröi hyväksytyt laboratoriot. Rekisteriin merkitään laboratorion yh-

merkitään laboratorion yhtevstiedot, pätevyysalue, tutkimuksista vastaavan henkilön nimi, tiedot suoritetuista valvontatoimista sekä 56 §:n 3 momentin tiedot toiminnassa tapahtuneista muutoksista.

tevtiedot, pätevyysalue, tutkimuksista vastaavan henkilön nimi, tiedot suoritetuista valvontatoimista sekä 56 §:n 3 momentin tiedot toiminnassa tapahtuneista muutoksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

LUONNOS

Laki

siemenlain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan siemenlain (600/2019) 32 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

32 §

Valvontarekisterit

Ruokavirasto pitää valvontaa varten rekisteriä 13 §:ssä tarkoitetuista pakkaamohyväksynnän saaneista toimijoista, 14 §:ssä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista toimijoista ja 19 §:ssä tarkoitetuista hyväksytyistä yksityisistä laboratorioista.

Rekistereihin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) toimijan tai hyväksytyn laboratorion nimi, osoite sekä muut yhteystiedot;
- 2) hyväksytyn pakkaamon osalta pakkaamonumero ja voimassaoloaika;
- 3) toimipaikkojen osoitteet ja yhteystiedot;
- 4) toimiala tai hyväksytyn laboratorion pätevyysalue;
- 5) hyväksytyn laboratorion tutkimuksista vastaavan henkilön nimi;
- 6) tiedot valvontaviranomaisen suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista sekä muut valvonnassa tarvittavat tiedot;
- 7) tiedot tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja valvontaviranomaisen määräämistä seuraamuksista.

Tiedot poistetaan rekistereistä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun toimija tai yksityinen laboratorio on ilmoittanut Ruokavirastolle toimintansa lopettamisesta tai toimijan toiminta on loppunut.

Tässä laissa säädetty rekisterit ovat osa maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008), jällempänä *tietojärjestelmälaki*, tarkoitettua maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmää. Tässä luvussa

Ehdotus

32 §

Valvontarekisterit

Valvontaa varten pidetään rekisteriä 13 §:ssä tarkoitetuista pakkaamohyväksynnän saaneista toimijoista, 14 §:ssä tarkoitetuista ilmoitusvelvollisista toimijoista ja 19 §:ssä tarkoitetuista hyväksytyistä yksityisistä laboratorioista.

Rekistereihin merkitään seuraavat tiedot:

- 1) toimijan tai hyväksytyn laboratorion nimi, osoite sekä muut yhteystiedot;
- 2) hyväksytyn pakkaamon osalta pakkaamonumero ja voimassaoloaika;
- 3) toimipaikkojen osoitteet ja yhteystiedot;
- 4) toimiala tai hyväksytyn laboratorion pätevyysalue;
- 5) hyväksytyn laboratorion tutkimuksista vastaavan henkilön nimi;
- 6) tiedot valvontaviranomaisen suorittamista tarkastuksista ja niiden tuloksista sekä muut valvonnassa tarvittavat tiedot;
- 7) tiedot tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja kieltojen rikkomisesta ja valvontaviranomaisen määräämistä seuraamuksista.

Tiedot poistetaan rekistereistä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun toimija tai yksityinen laboratorio on ilmoittanut Ruokavirastolle toimintansa lopettamisesta tai toimijan toiminta on loppunut.

Tässä laissa säädettyihin rekistereihin sovelletaan ruokahallinnon tietovarannosta annettua lakia (/).

säädettviin rekistereihin ja asiakirjoihin sovelletaan mainittua lakia, ellei tässä luvussa toisin säädetä.

Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen 1 momentissa tarkoitettuihin rekistereihin sekä rekistereihin talletettuihin tietojen käyttämisestä ja luovuttamisesta säädetään luonnolisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, tietosuojalaissa (1050/2018) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999). Henkilötietojen käsittelyyn ei kuitenkaan sovelleta, mitä mainitun asetuksen 18 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa säädetään. (5 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20